

3.

Stockholms kommunalstyrelse

och i samband därmed stående institutioner.

Stockholms stadsfullmäktige och i närmaste samband därmed stående institutioner.

Ursprungligen utfövädes hufvudstadens kommunalstyrelse omedelbart af Regeringen och dess representanter. Den egentliga själfstyrelsen tilldelades efter hand Magistraten, det vill säga Borgmästare och Råd. Såsom stadens och borgerskapets förman förde öfverståhållaren alltifrån år 1634, då hans ämbete tillkom, ordet inom detta råd. Vid sidan af Borgmästare och Råd fortgick från äldre tider borgerskapets inflytande på stadens styrelse dels genom ärendens omedelbara handläggning, dels och hufvudsakligen genom de i medeltiden tillkomna Borgerskapets äldste, hvilka till en början voro 48 och sedermera 50 till antalet, hvaraf benämningen Borgerskapets femtio äldste. De tillkommo endast såsom en rådgifvande församling och innehade äfven denna ställning enligt 1672 års förordning angående Stockholms stads styrelse; först år 1772 erhöles de under egna ordförande beslutanderätt jämte Magistratens ledamöter. Det var dock endast hvad man sedermera benämnt drättselärenden i inskränkt mening, som voro föremål för nu omförmälda själfstyrelse, i hvilken den år 1813 inrättade drättselkommissionen (se nedan) sedermera fick del.

Fördelningen på de skattskyldige invånarna af de prestationer och afgifter, de hade att utgöra, gaf från slutet af 1600-talet upphof till den ena kommunala institutionen efter den andra.

År 1688 tillkommo Deputerade för inkvarteringsverket, sedermera benämnda Inkvarteringskommissionen, ursprungligen bestående af magistratspersoner och borgare samt, sedan äfven husägare blifvit skyldiga att deltaga i inkvarteringen, jämfvä af representanter från dem. Denna myndighet hade att uppbära samt redogöra för inkvarteringsstolagen samt ombesörja inkvarteringen in natura.

För taxering af den borgerliga inkvarteringsafgiften inrättades år 1710 Borgerskapets bemedlingskommission, och 1720 fick denna kommission befattningen med andra borgerliga utskylder. Den valdes af femtio äldste och äger fortfarande bestånd för förvaltning af borgerskapets enskilda fonder.

Brandvaktskasseadministrationen, sammansatt under öfverståhållaren såsom ordförande, af två magistratspersoner och tio husägare, tillkommen år 1788, hade att bestrida och bekosta nattbevakningen till år 1850, då detta bestyr öfvertogs af polisen.

Under år 1767 synas Börsbyggnadsdeputerade hafva börjat sin verksamhet. I deras ställe trädde år 1781 Kommitterade öfver börs- och brobyggnader. Efter underhandlingar med den år 1813 inrättade drättselkommissionen fingo de år 1815 området för sin verksamhet utvidgadt och erhöles då benämningen Kommitterade öfver börs-, bro- och hamnbyggnader. De bestodo af öfverståhållaren såsom ordförande, två af honom utsedda magistratspersoner samt bemedlingskommissionens ledamöter. Kommitterades bestyr öfvertogs år 1846 af drättselkommissionen.

Det första steget till Magistratens och Borgerskapets äldstes befriande från bestyret med kommunens förvaltning togs år 1813, då den förut omnämnda Drättselkommissionen inrättades. Såsom ordförande i detta nya verk insattes öfverståhållaren; bisittare blefvo fyra magistratspersoner, utsedda af Magistraten, och sex borgare af olika kategorier, valda af Borgerskapets äldste. Drättselkommissionen hade att i första hand förvalta Stadens fastigheter och öfriga tillhörigheter samt omhänderhafva de inkomster, som voro enligt stat anslagna till utgifter för Rådhusrätten, Kronouppbördsverket m. fl. administrativa eller kommunala inrättningar. Kommissionen var dock icke den högsta myndigheten utan vissa ärenden skulle hänvisas till Magistraten och de 50 äldste.

För debitering, uppbörd och redovisning af båtsmansvakansafgiften inrättades på grund af 1839 års fördelning af städernas båtsmanshäll och Kungl. resolutionen den 14 november 1842 Båtsmanshällskommissionen med 7 personer, valda af borgare och fastighetsägare såsom båtsmanshällsskyldiga.

Från att hafva varit bestyr, utförda af hus- och tomtägarna, öfvergingo gatuläggnings och gatubelysningen, till en början hvar för sig, till att blifva på sockenstämmogrund byggda, för hela staden gemensamma angelägenheter. År 1845 inrättades för gatuläggnings och år 1850 för gatubelysningen särskilda förvaltningar, hvilka med år 1861 sammanslogos till Gatuläggnings- och lyshållningsstyrelsen, bestående af nio ledamöter, af hvilka en utsågs af öfverintendentensämbetet och de öfriga af sockenstämmonämnden.

För den år 1856 beslutade vattenledningen inrättades en öfverstyrelse med öfverståhållaren såsom ordförande och 24 af de territoriella församlingarna valda ledamöter.

Den centrala delen af sjukvårds- och fattigvårdsförvaltningen utöfvades af en Magistratens afdelning till år 1807, då den för kortare tid öfverflyttades till en af representanter för hvarjehanda stats- och kommunal-institutioner sammansatt talrik direktiön med en serafimerriddare såsom ordförande och öfverståhållaren såsom vice ordförande. Ändring i direktiöns sammansättning skedde genom Kungl. brefvet den 3 juli 1811, hvarjämte genom Kungl. brefvet den 18 mars 1812 denna öfverstyrelses omedelbara befattning med dithörande ärenden öfverflyttades till församlingsstyrelser. En återgång i hufvudsakliga delar till ärendenas koncentrerung hos 1811 års direktiön påbjöds åter genom Kungl. brefvet den 8 november 1813.

I stället för omförmälda direktiön trädde enligt Kungl. Maj:ts stadga angående fattigvården i Stockholms stad Stadsnämnden den 1 april 1843 såsom centralstyrelse för hälso- och fattigvårdsärenden. I denna var öfverståhållaren ordförande, pastor primarius, polis-mästaren och förste stadsläkaren ständiga ledamöter samt 21 valda ledamöter, som utsågos, en af och inom Konsistorium, en af och inom Magistraten, två från hvar och en af de åtta församling snämnderna, en af Allmänna barnhusets, en af Danviks hospitals och en af Prins Carls inrättnings direktiön.

Med hänsyn till kolerafarstotens första uppträdande i Europa inrättades för denna del af hälsovården den Allmänna sundhetskommittén, som verkade åren 1831—1840. Af enahanda anledning och för samma ändamål bildades år 1847 Allmänna sundhetsnämnden, som hufvudsakligen nominellt kvarstod till tiden för Stadsfullmäktiges tillkomst. Den bestod af ledamöter utsedda vid sockenstämmorna. Ordet fördes af öfverståhållaren eller den han förordnade i sitt ställe.

En verksam del i styrelsen af åtskilliga hufvudstadens angelägenheter (byggnadsväsendet, strandregleringar, allmänna säkerheten, torg-handeln, mångleriväsendet, religions-, sjuk- och fattigvård samt brandförsäkringsväsendet) tog den år 1724 af Kungl. Maj:ts förordnade Kungl. politie- och brandkommisionen. Denna ett stycke mot slutet af 1700-talet fungerande myndighet bestod af tolf, de flesta höga, stats-ämbetsmän (tre riksråd, justitiekanslern, en generalmajor, ett kansliråd, en vicepresident, fyra kollegieråd, en assessor) och två rådmän.

Med år 1862 gjordes enligt kungl. resolutionen den 27 september 1861 hufvudstadens folkskoleväsende till en stadens gemensamma angelägenhet, som, intill dess Stadsfullmäktige öfvertog detsamma, lydde under öfverstyrelsen, sammansatt af en ordförande och elfva ledamöter, valda, en af Stadens konsistorium, en af Fattigvårdsnämnden, en af hvarje församlings skolråd och en af öfverstyrelsen, företrädesvis bland hufvudstadens läkare. Öfverstyrelsen valde själf sin ordförande. Om detta val föll på

någon förutvarande ledamot, utsågs annan i samma ordning, som denne förut blifvit invald.

Genom Kungl. förordningen den 16 mars 1847 infördes sockenstämmonämnden för behandling i vissa fall af hela staden rörande kyrkliga eller världsliga kommunalärenden.

Förslaget till 1862 års Kungl. förordning om kommunalstyrelse i stad var uppgjort att gälla äfven för hufvudstaden. Detta förslag hänsköts till yttrande af Öfverståhållareämbetet och från ämbetet till Magistraten och Borgerskapets äldste, som för frågans utredning nedsatte en kommitté. Såväl kommittén som Öfverståhållareämbetet afstyrkte på det bestämdaste, att den allmänna stadsförfattningen skulle tillämpas på Stockholm, och påyrkade, att hufvudstaden skulle få sin särskilda kommunalförordning, hvartill ock förslag uppgjordes. Följden blef utfärdandet af Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, hvilken förordning i de flesta väsentliga delar var öfverensstämmande med kommittéförslaget.

Med upphäfvande af 1847 års sockenstämorförordning och hvad i andra författningar kunde finnas strida mot de nya bestämmelserna förklarades i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm Staden med därunder lydande område utgöra för sig en särskild kommun, hvars medlemmar ägde att själfva efter de gifna närmare bestämmelserna vårda sina gemensamma angelägenheter, såvidt icke enligt gällande författningar det tillkomme offentlig ämbetsmyndighet att handhafva dem. I afseende å behandling af kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folkskolan hänvisades till hvad särskildt fanns stadgadt. Undantaget i afseende å kyrkliga angelägenheter blef, hvad angår anordnandet af begravningsplatser, år 1886 i sammanhang med nedan omtalade Kyrkogårdsnämnds införande genom legaliserande af då redan rådande förhållande för Stadens gemensamma begravningsplatser modifieradt i kyrkostämmoförordningen för Stockholm. Folkskoleväsendet åter blef med år 1904 genom lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm en väsentligen under den världsliga kommunen lagd Stadens gemensamma angelägenhet.

Lagar m. m. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. Kommunalförordningen har undergått följande ändringar. Kungl. kungörelsen den 22 juni 1883 medförde hufvudsakligen nedsatt maximum af röstetalen vid stadsfullmäktigtval och öfverflyttning till nämndernas instruktioner af en del bestämmelser om dem. K. förordningen den 29 april 1886 medförde föreskrifter angående vissa kyrkogårdars (begravningsplatser) vård genom Kyrkogårdsnämnden. Genom K. förordningen den 22 mars 1889 blef kvinna valbar i fattigvårdsnämnden. Lagen den 2 april 1898 gjorde villkoren för rösträtt och valbarhet till

Stadsfullmäktige i allo lika med motsvarande bestämmelser för de andra städerna och föreskref förfarandet, då ordinarie val och fullnadsval till Stadsfullmäktige skola ske samtidigt. Lagen den 15 maj 1903 förde folkskoleväsendet under Stadsfullmäktige. Lagen den 15 april 1904 lämnade föreskrifter om revisorsval. Lagen den 29 april 1904 tilldelade Stadsfullmäktige rätt att årligen själva utse sin ordförande. Lagen den 17 maj 1907 införde nya bestämmelsen angående Stadsfullmäktiges sammanträden (se nedan).

För ändring af huvudstadens kommunalförordning likasom för öfriga förordningar af samma slag har från år 1882 fordrats Riksdagens medgifvande.

Stadsfullmäktige.

Börshuset, riks. 46 60; allm. 28 29; sessionstider: ett ordinarie sammanträde en gång i månaden (utom juli och aug.) f. ö. efter omständigheterna. Ang. Stadsfullmäktiges expedition se sid. 29.*

Kommunens beslutanderätt utöfas genom 100 stadsfullmäktige, valda för två år i sänder distriktsvis i fem valkretsar.

Enligt 1862 års förordning fördes ordet hos Stadsfullmäktige af öfverståhållaren med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten. För hvarje år ägde Stadsfullmäktige välja en vice ordförande. Öfverståhållarens ordförandebefattning upphörde den 1 juni 1904, då Stadsfullmäktige första gången inträdde i sin genom lagen den 29 april 1904 dem tilldelade rätt att själva årligen utse sin ordförande. Öfverståhållaren behöll sin rätt att deltaga i öfverläggningarna. Samma rätt tillades uttryckligen underståhållaren vid förfall för öfverståhållaren.

Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga. Dock kunna Fullmäktige för någon särskild fråga besluta, att öfverläggningen skall hållas inom lyckta dörrar. Stadsfullmäktige må icke företaga ärende eller däri besluta, om icke minst hälften af dem är tillstädes.

Till Stadsfullmäktiges åligganden och befohgenhet hör att afgifva utlåtanden i alla frågor, som för sådant ändamål af Kungl. Maj:t till Fullmäktige remitteras, eller af Öfverståhållareämbetet, Magistraten eller andra vederbörande till dem hänskjutas; att meddela beslut i angelägenheter, som af de för verkställighet och förvaltning tillsatta nämnder eller personer likmätigt de för hvardera af dem gällande instruktioner underställas Fullmäktiges pröfning; att efter granskning af de utaf vederbörande förvaltningsnämnder upprättade utgifts- och inkomstförslag bevilja medel till stadsutgifternas bestri-

dande samt förordna om uttaxering af de skattebidrag, hvilka utöfver befintliga tillgångar kunna till Stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof erfordras, äfvensom i fråga om utgifter för nya ändamål bestämma de grunder, efter hvilka uttaxering däraf skall äga rum; samt att årligen genom revisorer, hvilka Stadsfullmäktige utse, granska dem underlydande nämnders räkenskaper och förvaltning under nästföretgånga året.

För giltigheten af en del af Stadsfullmäktiges beslut fordras fastställelse i vissa fall af Kungl. Maj:t, i vissa fall af Öfverståhållareämbetet.

Stadsfullmäktige afgöra själva, utan annan myndighets hörande, följande frågor: underdåniga framställningar till Kungl. Maj:t, beslut i fråga om beviljande af skattebidrag till Stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof, dock med vissa undantag, beslut i anledning af de på Fullmäktiges pröfning beroende revisionsanmärkningar samt öfverenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet m. m. hos Fullmäktige. Däremot erfordras Kungl. Maj:ts pröfning och stadfästelse för att Stadsfullmäktiges beslut skola vinna gällande kraft, då de angå: försiljning, pantförskrifning eller utbyte af sådan Staden tillhörig fastighet, som har bestämts till bestridande af något bland Stadens allmänna behof, så ock öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter Staden äger till sådan fastighet, upptagande af lån i utländskt mynt eller annat på längre betalningstid än fem år ställt lån, nya eller förhöjda afgifter å allmänna rörelsen för begagnande af de platser, som blifvit anvisade åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande, förändring i de af Kungl. Maj:t för förvaltningsnämnderna fastställda instruktioner samt förändring i vissa gällande bestämmelser och åtaganden rörande kommunalutskylderna. I alla öfriga ämnen erfordras Öfverståhållareämbetets stadfästelse för att gifva gällande kraft åt Stadsfullmäktiges beslut. Vagrår Öfverståhållareämbetet sökt fastställelse, skall skäl därtill uppgifvas, och äga Stadsfullmäktige i sådant fall att afgöra, huruvida frågan skall underställas Kungl. Maj:ts pröfning.

Stadsfullmäktige, hvilka icke med verkställighetsåtgärder af något slag eller med förvaltning af penningar eller andra tillgångar för kommunens räkning samfaldt och omedelbart må befatta sig, skola inom sig eller af andra stadens invånare, som äro till stadsfullmäktige valbara, bilda afdelningar eller nämnder, hvilka hvar inom sitt område äro för omförmälda göromål ansvariga.

Angående förberedandet m. m. af frågor hos Stadsfullmäktige, se sid. 28 rörande Beredningsutskottet.

Den 20 april 1863 hade Stadsfullmäktige sitt första sammanträde.

Reglementen m. m. Se under Stockholms stads kommunalstyrelse sid. 25.

* Enligt lagen den 17 maj 1907, som träder i kraft den 1 sept. 1907.

Stat år 1907*. Stockholms stads stat för år 1907 har af Stadsfullmäktige bestämts sålunda. Utgifter: 50,255,639: 42 kr.; inkomster: 24,917,428: 26 kr. Bristen är afsedd att fyllas dels genom lånemedel 13,166,840 kr., dels genom kommunalskatt 12,171,371: 16 kr.

Ordförande.

von Friesen, S. G., lektor, fullmäktig i riksbanken.

Vice ordförande.

Östberg, J., kammarrättsråd.

För första valkretsen.

Förselius, A. G., direktör.
Söderlund, C. A., ingenjör.
Sjöström, K. F., disponent.
Hedenblad, P. H., byrådirektör.
Kinnwall, S. A., f. d. överlärare.
Sondén, C. M., professor.
Alderin, R. W., disponent.
Dyrssen, G., kommandör.
Hildestrand, N., disponent.
Ohlsson, J. E., specerihandlare.
Ramström, C. A., ingenjör, förste faktor.
Staf, O. L., kakelugnsmakare.
Fries, S. A., kyrkoherde.
Axelson, H., direktör.
Karlson, F. G., kamrerare.
Heurlin, C. H., vice konsul.
Lund, C. J., skrädderiidkare.
Tengdahl, K. A., försäkringstjänsteman.
Magnusson, K. G., ingenjör.
Andersson, J., grosshandlare.

För andra valkretsen.

Fränckel, E., generalkonsul.
von Friesen, S. G., stadsfullmäktiges ordförande (se ofvan).
Hernlund, C. H., rektor.
Taube, C. O., grefve, f. d. distriktschef.
Granholt, C. H., direktör.
von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd.
Rystedt, C. G., ingenjör.
Clason, I. G., förste intendent.
Edberg, K. T., snickaremästare.
Alexanderson, C. A., bruksägare.
Pegelow, F. W. H., direktör.
Lindhagen, C. A., borgmästare.
Laurent, V. E., läkare.
Wassberg, A., folkskolelärare.
Andersson, C. J., verkmästare.
Warburg, K. J., f. d. professor.
Lindqvist, F. L., snickare.
Eklund, O., boktryckare.
Magnusson, A. E., byggmästare.
Hjortzberg, E. G., direktör.

* Vissa dubbelföringar mellan olika myndigheter ej uteslutna.

För tredje valkretsen.

Norblad, J. A., fil. d.r., verkmästare.
Wahlin, C. A., grosshandlare.
Östberg, G. F., fullmäktig i riksgäldskontoret.
Enell, H. G. O., apotekare.
Hammarlund, E., direktör.
Lamm, H., grosshandlare.
Lindmark, A., skomakaremästare.
Lundbergh, G. H., grosshandlare.
Buhre, K. B., läkare.
Bendixson, I. O., professor.
Lagergren, C. H., grosshandlare.
Sjögren, P. A., fabrikör.
Medin, K. O., professor.
Martin, E. D. W., auditör.
Nilsson, F., bibliotekare.
Olin, A. R., direktör.
Ceder, A., mekanisk arbetare.
Laurentz, W., grosshandlare.
Marcus, J. A. A., intendent.
d'Ailly, G. A. H., milkontrollör.

För fjärde valkretsen.

Wallenberg, K. A., bankdirektör.
Höglund, O. M., fil. d.r., grosshandlare, fullmäktig i riksgäldskontoret.
Herlitz, K. G., direktör.
Ramstedt, R. V., grosshandlare.
Norström, C. G., civilingenjör.
Bohman, H. E. M., justitieråd.
Rabe, P. R., bankdirektör.
Welin, K. G. A., byrådirektör.
Kinander, C. E., direktör, fullmäktig i riksgäldskontoret.
Langenskiöld, B. K. J., frih., fullmäktig i riksbanken.
Wickman, G., arkitekt.
Richert, J. G., professor.
Brundin, F. A., handlande.
von Koch, G. H., redaktör.
Palme, S. T., direktör.
Kjellberg, K. E. O., med. d.r.
Elmqvist, G. H., förste aktuarie.
Söderberg, O. A., grosshandlare.
Eklund, J. L., målaremästare.
Lundström, K. B., grosshandlare.

För femte valkretsen.

Almgren, O. M., grosshandlare.
Hallström, P. O. L., rektor.
Nilson, A. G., direktör.
Andersson, A. N., byggmästare.
Piehl, C. G., direktör.
Östberg, J., Stadsfullmäktiges vice ordförande (se ofvan).
Romare, P. B., kamrerare.
Larsson, G., byggmästare.
Dahlberg, A. E., rådman.
Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare.
Boije af Gennäs, S. J. A., rektor.

Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.
 Schönthal, A. R., ingenjör.
 Jonsson, J. A., folkskolelärare.
 Lagerheim, C. H. Th. A., generaldirektör.
 Sundell, C., läkare.
 Thelander, C. T. F., öfveringenjör.
 Wester, A., sjukbesökare.
 Carlsson, J. A. K., grosshandlare.
 Klefbeck, E. A., pastorsadjunkt.

Sekreterare m. m. Se Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition, sid. 29.

Stadsfullmäktiges beredningsutskott.

Stora Nygatan 2 B; riks. 65 68; sessions-tid: i allmänhet torsdagar 6,30 e. m. (utom sommarmånaderna).

Beredningsutskottet, som utom ordföranden och vice ordföranden hos Stadsfullmäktige består af 10 ledamöter och 5 suppleanter (utsedde bland Fullmäktige), har att med upmärksamhet följa förvaltningen af Stadens angelägenheter i alla riktningar, till Stadsfullmäktige göra framställningar och förslag, som i ett eller annat hänseende häraf kunna föras till föredragning bereda alla de ärenden för öfrigt, i hvilka Stadsfullmäktige skola meddela utlåtanden eller beslut, samt å Stadsfullmäktiges vägnar företrädesvis öfvervaka verkställigheten af Stadsfullmäktiges beslut. Beredningsutskottet äger att ifrån de under Stadsfullmäktige lydande nämnder, afdelningar eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande äro af nöden, äfvensom att hos Öfverståthållareämbetet omedelbart göra framställning om upplysningars infordrande från ämbetsmyndigheter. Hvarje Beredningsutskottets utlåtande skall jämte därifrån skiljaktiga, skriftligen afgifna meningar befordras till trycket i fortlöpande nummerordning för året (Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts utlåtanden och memorial) samt ett exemplar däraf öfverlämnas till enhvar af Stadsfullmäktige. Utskottet äger därjämte att såsom bilagor låta trycka sådana till ärendena hörande handlingar, som utskottet anser vara af den vikt, att innehållet af desamma bör i dess helhet komma till Stadsfullmäktiges kännedom (Bihang till Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts utlåtanden och memorial). Stadsfullmäktiges beslut i anledning af Beredningsutskottets utlåtanden, sammanfattas i en kort »underrättelse», som särskildt befordras till trycket och vidfogas årets utlåtanden, samt återfinnas för öfrigt i Fullmäktiges numera äfven tryckta protokoll. Den hos Stadsfullmäktige anställda sekreteraren äfvensom registratorn tjänstgöra i enahanda egenskaper hos Beredningsutskottet.

Den 13 sept. 1906 beslöt Beredningsutskottet provisoriskt att för ärendenas snabbare utredande fördela sig på två afdelningar, af hvilka den ena

skulle behandla i främsta rummet anslagsfrågor, den andra förnämligast kommunala författnings- och reglementsfrågor. Någon beslutanderätt tillkommer icke dessa afdelningar, utan skola ärendena prövas och afgöras af Utskottet i dess helhet.

Reglementen m. m. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (§§ 33 o. 34). Arbetsordning för Beredningsutskottet den 3 dec. 1863. K. kungörelsen den 22 juni 1883 angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm samt Lagen den 29 april 1904 ang. d.o.

Ordförande.

von Friesen, S. G., lektor, fullmäktig i riksbanken, Stadsfullmäktiges ordf.

Vice ordförande.

Östberg, J., kammarrättsråd, Stadsfullmäktiges vice ordf.

Ledamöter och suppleanter.

Se nedan.

Afdelningen A.

(i främsta rummet för anslagsfrågor).

Ordförande.

von Friesen, S. G. (se ofvan).

Vice ordförande.

Fränckel, E., generalkonsul.

Ledamöter.

Wallenberg, K. A., bankdirektör.
Hammarlund, E., direktör.
Pegelow, F. W. H., direktör.
Andersson, A. N., byggmästare.

Suppleanter.

Clason, I. G., förste intendent.
Hedenblad, P. H., byrådirektör.
Romare, P. B., kamrerare.

Afdelningen B.

(i främsta rummet för kommunala författnings- och reglementsfrågor).

Ordförande.

Östberg, J. (se ofvan).

Vice ordförande.

Östberg, G. F., fullmäktig i riksgäldskontoret.

Ledamöter.

Norblad, J. A., fil. dr., verkmästare.
Herlitz, K. G., direktör.
Norström, C. G., civilingenjör.
Warburg, K. J., f. d. professor.

Suppleanter.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkar.
Bendixson, I. O., professor.

Sekreterare m. m.

Se Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition, nedan.

Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition.

Stora Nygatan 2 B; riks. 65 68; expeditionstid: 11—2.

Expeditionens chef är sekreteraren. Honom åligger att föra protokollen vid Fullmäktiges och Beredningsutskottets sammanträden, uppsätta och expediera utlåtanden och beslut, ombesörja brevväxlingen, uppräta och efter hvarje kvartals slut till Drätselnämnden aflämnna böteslängd*, bestyrka riktigheten af protokollsafskrifter, tillhandgå ordföranden vid föredragningslistans uppsättande, sörja för att de upptecknade yttrandena blifva kopierade och talarne tillställda, ombesörja tryckning och korrekturläsning af Stadsfullmäktiges protokoll jämte därtill hörande yttranden afven som af Beredningsutskottets utlåtanden jämte därtill hörande bilagor, hafva inseende öfver det sätt, hvarpå diariet och öfriga föreskrifna anteckningar föras samt arkivet värdas och i öfrigt lämna det tjänstebiträde, därom ordföranden eller Utskottet honom anmodar.

Registratorn (förent benämnd kanslist) åligger att föra diarium och andra anteckningar, hvilka af Fullmäktige eller Beredningsutskottet anses erforderliga, värda arkivet, besörja utskrifter af expeditioner, biträda vid kollationering och korrekturläsning samt i öfrigt lämna det tjänstebiträde, därom ordföranden, Utskottet eller sekreteraren honom anmodar.

Instruktion. Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige och deras beredningsutskott den 3 dec. 1863 med ändringar af den 28 juni 1867, den 29 sept. 1899 och den 1 juni 1904.

Stat för år 1907. Utgifter: 72,980 kr.

Aflöningar m. m. Sekreterare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjgr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Registrator: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr.,

* För stadsfullmäktiges förfallolösa bortovaro från Fullmäktiges sammanträden (2 kr. hvarje gång, eventuellt 4 kr. om sammanträdet på grund af fåtaligt besök måst inställas eller upplösas).

tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. För stenografering af anföranden vid Stadsfullmäktiges sammanträden: 8,000 kr. (förlagsanslag). Till extra ordinarie tjänstemän, högst: 5,000 kr. Vaktmästare: 1,650 kr., däraf lön 1,400 kr., hyresbidrag 250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Extra vaktmästare: arfvode 600 kr. Vaktmästarebiträde: 600 kr.

Sekreterare.

Barthelson, C. G.

Registrator.

Gyllensvärd, G. V.

Stenografer.

Ericsson, A. E. M.; Cronvall, P. A.; Kræpelien, E. L.; Petersson, L. J.; Widegren, P. G.

E. o. tjänstemän.

Almquist, I. H.; Schlytern, C. H.

Skrifbiträde.

Ericsson, Elsa K. E.

Vaktmästare.

Ericsson, A. G.; Petterson, A. R. (e. vaktmästare); Karlsson, E. A. (vaktmästarebiträde).

Stadsfullmäktiges diskussionsklubb.

(S. D. K.).

Denna klubb, ehuru icke en officiell institution, har dock ansetts böra här omnämnas med några ord, så mycket mer som samfliga fullmäktige äro medlemmar af densamma. Klubben, hvars stadgar antogos den 28 mars 1891, har till ändamål att sammanföra ledamöter af Stadsfullmäktige till ömsesidigt tankeutbyte samt att medels diskussioner rörande kommunala frågor utreda och skärskåda dessa från olika synpunkter, särskildt till gagn och ledning för de herrar stadsfullmäktige, hvilka icke äro ledamöter af utskott eller nämnder. Klubbens angelägenheter handhafvas af tre förtroendemän: ordförande, vice ordförande, sekreterare (tillika skattmästare och klubbmästare).

Ordförande.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare, stadsfullm.

Vice ordförande.

Welin, K. G. A., byrådirektör, stadsfullm.

Sekreterare.

Hjortzberg, E. G., direktör, stadsfullm.

Stockholms stads drättselnämnd

och i samband därmed stående institutioner.

Drättselnämnden.

Stora Nygatan 2 B; riks. 788; allm. 29 00. Första afdelningen sammanträder vanligen hvarje (sommaren: hvarannan) tisdag, andra afdelningen vanligen hvarje (sommaren: hvarannan) onsdag, och bruka sammanträdena börja kl. 2 e. m. (första afd. plägar dock sammanträda kl. 6 e. m. under den mörkare delen af året).

Då Stockholm erhöll sin nya kommunalförordning år 1862 sammanfördes Stadens egentliga drättselväsende under Drättselnämnden, som ursprungligen, ofsadt pleniärenden, arbetade på tre afdelningar, af hvilka den första handlade det egentliga drättselväsendet, eller alla de bestyr, hvilka icke uppdragits åt de öfriga afdelningarna, den andra frågor rörande inkvartering, brandvaks- och båtsmanshåll samt militärkompaniet och den tredje ärenden, som rörde gatuläggning, lyshållning och vattenledning. Ordet skulle föras af öfverståthållaren, då han var tillstädes. Nämnden sammanträdde första gången den 1 april 1864. Sedan ett af Stadsfullmäktige godkändt förslag att sammanföra alla Stadens kommunalförvaltning under en enda, på afdelningar arbetande nämnd ogillats af K. Mt, erhöll Nämnden i stället den 14 dec. 1883 ny instruktion. Enligt denna inskränktes afdelningarna till två, valda omedelbart af Stadsfullmäktige för två kalenderår. Med bibehållande af öfverståthållarens rätt att föra ordet, då han är tillstädes,ingo Nämnden och afdelningarna rätt att utse sina ordförande i stället för vice ordförande. Genom K. kungörelsen den 12 okt. 1894 gjordes i Nämndens instruktion den ändring, att ärenden rörande stadens renhållning öfverflyttades från första till andra afdelningen. Instruktionen har äfven fått några detaljändringar genom K. kungörelserna den 10 maj 1889, den 3 mars 1893 och den 16 okt. 1895.

Drättselnämnden värdar och förvaltar all egendom, som tillhör Staden samfäldt och icke är ställd under annan stadsmyndighets förvaltning. Nämnden uppbär, förvaltar och redovisar i föreskrifven ordning de inkomster, hvilka inflyta af allmänna rörelsen eller inkomstgivande rättigheter eller beredas genom uttaxering eller annorledes; tillser, att Stadens rätt i dessa afseenden behörigen iakttages, samt bestrider de utgifter, hvilka erfordras för Stadens allmänna behof i här nedan uppgifna afseenden och blifvit bestämda i den ordning, som föreskrives i K.

förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm. Nämnden utförar med de i § 4 i instruktionen omförmälda undantag sin verksamhet på två afdelningar. Hvardera afdelningen består af tio ledamöter med fem suppleanter.

Första afdelningen handhafver Stadens penningförvaltning samt handlägger alla andra ärenden, som icke, enligt hvad här nedan sägs, tillkomma andra afdelningen.

Andra afdelningen handlägger frågor om hus-, hamn-, kaj- och brobyggnader, gatuläggning, trumbyggnad, afloppstrummors rengöring, gatubelysning, plantering samt vattenledning, utom hvad angår afgifternas debitering och uppörd.

Nämnden äger att samfäldt besvara remiss eller behandla annat ärende, som uttryckligen blifvit hänskjutet till hela Nämnden, vare sig af Öfverståthållareämbetet, Stadsfullmäktige, Beredningsutskottet eller någon Nämndens afdelning; att afgöra mellan afdelningarna uppkommen fråga, till hvilken deras behandling ett ärende rätteligen hörer, samt att förordna till tjänster, som äro för hela Nämnden gemensamma. I öfrigt förordnar hvarje afdelning sina underlydande tjänstemän. Genom val utse Nämnden och dess afdelningar inom sig ordförande för hvarje tjänstgöringsår, hvilket börjar den 1 januari. Afdelningarna äga att, på sätt dem synes lämpligast, mellan sina ledamöter fördela den närmare tillsyn och kontroll å förvaltningen i alla dess delar, afdelningarna älligga. (Se nedan angående vissa delegerade.)

Stadsfullmäktiges pröfning underställas de beslut, som angå: försäljning, pantförskrifning eller utbyte af Staden tillhörig fastighet så ock öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, Staden äger till sådan fastighet; friköp af ofria eller Stadens tomter; inköp af fastighet; verkställande af större byggnadsarbeten och andra företag för Stadens räkning, då kostnaden därför icke kan bestridas med de till sådana ändamål för året bestämda anslag; nya eller förhöjda afgifter å allmänna rörelsen för begagnande af de platser, som blifvit åt densamma anvisade eller af sådana inrättningar, som äro gjorda för dess betjäande; upptagande af lån på längre återbetalningstid eller större belopp än det kan betäckas med de för året påräknade inkomster; afskrifning utur räkenskaper på någon Stadens fordran, sedan vederbörande revisorer yttrat sig däröfver.

Revision af Nämndens räkenskaper sker genom fem af Stadsfullmäktige utsedde revisorer.

Instruktioner m. m. K. instruktionen för Stockholms stads Drätselnämnd den 14 dec. 1888, med ändringar genom K. kungörelserna den 10 maj 1889, den 3 mars 1893 och den 16 okt. 1896.

Stat år 1907. Nämndens afdelningar gemensamt: utgifter 373,980 kr., inkomster 59,080 kr. Första afdelningen: utgifter 20,988,275 kr., inkomster 13,633,000 kr. Andra afdelningen: utgifter 8,506,840 kr., inkomster 1,377,980 kr. *Obs!* Å första afdelningens stat upptages en mängd kommunala institutioner, hvilka ej sortera under Nämnden (se sid. 196).

Drätselnämndens ledamöter.

Ordförande.

von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd, stadsfullm.

Ledamöter

(se nedan vid afdelningarna).

Drätselnämndens första afdelning.

Ordförande.

Hedenblad, P. H., byrådirektör, stadsfullm.

Ledamöter.

Hedenblad, (se ofvan).

Janson, A. G., byggmästare.

Hallström, P. O. L., rektor, stadsfullm.

Piehl, C. G., direktör, stadsfullm.

von Rosen, (se ofvan).

Dyrssen, G., kommandör, stadsfullm.

Lamm, H., grosshandlare, stadsfullm.

Romare, P. B., kamrerare, stadsfullm.

Welin, K. G. A., byrådirektör, stadsfullm.

Lundbergh, G. H., grosshandlare, stadsfullm.

Suppleanter.

Nilsson, N., byggmästare.

Axelsson, H., direktör, stadsfullm.

Palme, S. T., direktör, stadsfullm.

Laurentz, W., grosshandlare, stadsfullm.

Lindmark, A., skomakaremästare, stadsfullm.

Drätselnämndens andra afdelning.

Ordförande.

Hernlund, C. H., rektor, stadsfullm.

Ledamöter.

Hernlund, (se ofvan).

Sjöström, K. Fr., disponent, stadsfullm.

Förselius, A. G., direktör, stadsfullm.

Andersson, A. N., byggmästare, stadsfullm.

Rystedt, C. G., civilingenjör, stadsfullm.

Dahlberg, A. E., rådmän, stadsfullm.

Hildestrand, N., disponent, stadsfullm.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare, stadsfullm.

Wickman, G., arkitekt, stadsfullm.

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.

Suppleanter.

Sallberg, E. G. P., öfverstelöjtnant.

Schönthal, A. R., ingenjör, stadsfullm.

Alderin, R. W., disponent, stadsfullm.

Rosengrén, C. O. L., grosshandlare, stadsfullm.

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Drätselnämndens delegerade.

Drätselnämnden äger, såsom ofvan nämnts, på sätt Nämnden lämpligast synes, mellan sina ledamöter fördela den närmare tillsyn och kontroll å förvaltningen i alla dess delar, som åligger nämnden. De härför valda delegerade utses dels af Nämnden in pleno, dels af de skilda afdelningarna.

Inspektör öfver folkbiblioteken.

(Utsedd af Drätselnämnden in pleno).

Warburg, K., f. d. professor, stadsfullm.

Delegerade för Stadens arkiv.

(Utsedda af Drätselnämnden in pleno).

Hallström, P. O. L., rektor, stadsfullm.; Hernlund, C. H., rektor, stadsfullm.

Kassainspektörer.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.)

Lamm, H., grosshandlare, stadsfullm.; Piehl, G., direktör, stadsfullm.

Inspektörer af Stadsingenjörskontoret.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.; Byggnadsnämnden utser äfven en inspektör, se sid. 97)

Dyrssen, G., kommandör, stadsfullm.; Welin, K. G. A., byrådirektör, stadsfullm.

Hysesdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.)

Lundbergh, G. H., grosshandlare, stadsfullm.; Nilsson, N., byggmästare.

Rådhusbyggnadskommitté.

(Tillfälliga delegerade, utsedda af Drätselnämndens andra afdelning).

Sedan Stadsfullmäktige den 18 juni 1906 uppdragit åt Drätselnämndens andra afdelning att för en beräknad kostnad af 3,345,000 kr. å kv. Eldkvarnen uppföra ny Rådhusbyggnad (enligt förut godkända ritningar) utsåg afdelningen den 1 augusti särskilda kommittéer att hafva öfverinseendet härför. Efter afsägelser och därpå föranledda nyval den 5 dec. 1906 har kommittén nedanstående sammansättning.

Kommitté.

Öhnell, R. G. A., rådmän; Magnusson, A. E., byggmästare, ledamot i Drätselnämndens 2. afd.; Alrutz, A. O., Stadsbyggnadschef.

Drättselnämndens kansli och expedition.

Stora Nygatan 2 B, 1 tr.; riks. 7 88; allm. 29 00: expeditionstid: 10—3.

Kansliet förestås af sekreteraren. Honom åligger bl. a.: att till föredragning bereda samt föredraga de till Drättselnämndens handläggning-hörande ärenden, ehvad de skola behandlas i plenum eller på afdelningar; att föra protokoll så väl vid samfälliga Nämndens som afdelningarnas sammanträden; att uppsätta beslutade skrivelser och utlåtanden m. m. Notarieten åligger: att biträda sekreteraren samt att, då sekreteraren är af förfall hindrad, fullgöra sekreterarens åligganden m. m. Registratören, som därjämte är kanslist, åligger: att föra diariet och andra anteckningar, hvilka af Drättselnämnden anses erforderliga, vårda arkivet, besörja utskrifter och expeditioner m. m. Sekreteraren och registratören skola hvarje helgfri dag vara tillstädes å tjänsterummen, den förre 10—2 och den senare 10—3.

Instruktion m. m. Drättselnämndens instruktion för Stockholms stads drättselnämnds kansli den 29 nov. 1876, med ändringar den 7 aug. 1889 och den 30 maj 1895.

Aföningar m. m. Sekreterare: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjgr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Notarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Registrator: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Till extra biträden: 1,000 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. E. o. vaktmästare: 540 kr.

Sekreterare.

Folin, C. A.

Notarie.

Söderling, A. G. M.

Registrator.

Östberg, H.

Vaktmästare.

Ekström, J. V. T.; Persson, C. H. (e. o. vaktm.).

Drättselnämndens (Stadens) ombudsmans expedition.

Stora Nygatan 2 B, 2 tr.; allm. 11 89; expeditionstid: 1,30—3.

Ombudsmannen åligger bl. a.: att bevaka och föra Drättselnämndens (stadens) talan inför domstolar, exekutionssäten samt andra myndigheter; att uppsätta förslag till kontrakt; att besörja förnyande

af de teckningar, som tillhöra de under Nämndens vård stående kassor och fonder, samt indrifvande af deras förfallna kapital- och räntefordringar; att deltaga i anbefallda inventeringar samt att jämväl i öfrigt iakttaga allt hvad för bevarande af Drättselnämndens rätt erfordras.

Instruktion. Drättselnämndens instruktion för Stockholms stads drättselnämnds kansli den 29 nov. 1876.

Aföningar m. m. Stadens ombudsmän: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjgr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Amannens: arfvode 2,000 kr. E. o. vaktmästare 300 kr.

Stadens ombudsmän.

Schönmejr, B. C., träffas säkrast 1,30—3.

Tf. amanuens.

Koraen, K. A.

E. o. vaktmästare.

Pettersson, A. R.

Drättselnämndens kammarkontor.

Stora Nygatan 2 A, n. b. och 1 tr.; riks. 7 88; allm. 29 00; expeditionstid: 10—3.

Stadskamreraren är chef för kammarkontoret. Honom åligger hufvudsakligen: att uti behörig ordning och säkert förvar hålla Drättselnämndens räkenskaper och öfriga handlingar, som med räkenskaperna hafva sammanhang; att jämte de af Drättselnämnden utsedde kassainspektörer emottaga och i kassahalf förvara de värdepapper och säkerhetshandlingar, som äro under Drättselnämndens vård och förvaltning; att vaka öfver att Drättselnämndens inkomster i rätt tid inflyta; att till stadskören aflämna uppbördslängder för hyror, tomtören och vattenafgifter med tillhörande, på förhand utskrifna kvitenser; att föra bok öfver beräknade inkomster och utgifter under närmast kommande månader; att vid Drättselnämndens afdelningars sammanträden afgifva kassarapport och föreslå till utbetalning de belopp, hvilka böra af Stadens medel utgå; att, sedan redogörelser och räkningar för året från Stadens uppbördsmän och andra redovisningsskyldige tjänstemän inkommit och af stadsrevisorn granskats, låta upprätta och afsluta Drättselnämndens räkenskaper, hvilka senast den 30 april hvarje år böra till Nämnden ingifvas; att närvara vid Drättselnämndens och dess afdelningars sammanträden. Dessutom åligger honom att verkställa utredningar och afgifva utlåtanden öfver till kammarkontoret remitterade ärenden. För fullgörande af de skyldigheter, som genom denna instruktion åligger stadskamreraren, äger han att påkalla biträde af kamreraren ävensom af samtliga här nedan under Kammarkontoret upptagna tjänstemän och biträden.

Stadskassören förestår den afdelning, som vanligen benämnes Stadens kassakontor; stadsbokhållaren har att föra Drätselnämndens räkenskaper; angående hyreskontrollanten se nedan under »Förvaltningen af Stadens fastigheter» (Hyreskontoret).

Instruktion. Drätselnämndens instruktion för Stockholms stads Drätselnämnds kammarkontor den 3 nov. 1880.

Aflöningar m. m. Stadskamrerare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjgr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kamrerare: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjgr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadskassör: 6,950 kr., däraf lön 4,130 kr., tjgr 1,770 kr., misräkningspengar 600 kr., personligt tillägg för nuvarande innehafvaren 450 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsbokhållare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjgr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Hyreskontrollant: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjgr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En bokhållare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare och biträdande kassör: 3,800 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., misräkningspengar 300 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvardera å 500 kr. Fyra bokhållare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare tillika aktuarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Sex kontors-skrifvare 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjgr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Extra biträden (amanuenser och e. o. amanuenser): 13,000 kr., inberäknadt ersättning till biträde vid landtegendomarnas förvaltning (arfvoden varierande mellan 1,000—2,500 kr.). Förste vaktmästare: lön 1,400 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr. Andre vaktmästare: lön 1,300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. E. o. vaktmästare: 660 kr., två e. o. vaktmästare: 600 kr.

Dessutom åtnjuta förste och andre vaktmästarna bostad och ved.

Stadskamrerare.

Vakant; tjt. **Malm**, P. L., kamrerare.

Kamrerare.

Malm, P. L., tf. stadskamrerare; tjt. **Holmberg**, K. E., stadsbokhållare.

Stadskassör.

Dahlerus, G. E.

Stadsbokhållare.

Holmberg, K. E., tf. kamrerare; tjt. **Barkman**, E. V., revisor.

Hyreskontrollant.

Huss, J. A. (se Stadens fastigheter sid. 35).

Bokhållare.

Westin, H. J.; **Vimmerstedt**, K. A. R. (bokhållare och biträdande kassör); **Jansson**, E. V.; **Montelius**, C. A.; **Helström**, K. G.; **Tengroth**, B. M.; **Starck**, P. O. (tillika aktuarie).

Kontorsskrifvare.

Lind, J. T.; **Marcks von Würtemberg**, frih. C. A. H.; **Isacson**, G. M. I.; **Palm**, G. E.; **Lundberg**, I.; **Robach**, E. C.

Amanuenser.

Rendahl, J. F.; **Berg**, L. H.; **Elmquist**, H. S. O.; **Ruus**, R. A.; **Malmros**, N.; **Fridholm**, T.; **Brinck**, C. F.

E. o. amanuenser.

Anderzon, A. O. W.; **Phalén**, U. E.; **Lundberg**, J. A.; **Bohman**, G. A.; **Arvidson**, H. A.; **Georgii**, N. H.; **Peterson**, M. P.

Vaktmästare.

Winberg, K. A. (förste vaktm.); **Hamrén**, E. (andre vaktm.); **Dahlberg**, K. J.

E. o. vaktmästare.

Öberg, C. N.; **Ericsson**, C.; **Wisborg**, S. G.

Stockholms stads revisionskontor.

Stora Nygatan 2 B, 3 tr.; allm. 11 99; expeditionstid: 10—3.

Revisionskontoret skall verkställa granskning af samtliga räkenskaper rörande kommunalförvaltningen i Stockholm, i afseende å hvilka ej annorledes är förordnad; och skall vid granskningen tillses, att, i hvad däraf beror, Stadens rätt och bästa behörigen iakttagas; ägande stadsrevisor att från vederbörande myndigheter infordra de handlingar och uppgifter, som för arbetets verkställande finnas nödiga. A revisionskontoret skola finnas anställda en stadsrevisor, som är chef för kontoret, två revisorer, tre kontorsskrifvare samt nödigt antal extra biträden. Stadsrevisorn, revisorererna och kontorskrifvarna tillsättas och entledigas af Drätselnämnden, som jämväl på stadsrevisorns förslag antager och afskedar öfriga biträden å revisionskontoret samt bestämmer de sistnämndas aflöning.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för Stockholms stads revisionskontor den 16 maj 1893.

Aflöningar m. m. Stadsrevisor: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjppr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två revisorer: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tre kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjppr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Till extra biträden (amanuenser): 9,000 kr. (arfvoden varierande mellan 1,000—2,000 kr.). E. o. vaktmästare: 660 kr.

Dessutom åtnjuta: stadsrevisor anmärkningsarfvode 15 eller 25 %, revisorer, kontorsskrifvare och amanuenser anmärkningsarfvode 10 %.

Stadsrevisor.

Hesselgren, A. V.

Revisorer.

Dahlerus, J. E.; Barkman, E. V., tf. stadsbokhållare; tjt. Ålander, A. E., kontorsskrifvare.

Kontorsskrifvare.

Ålander, A. E., tf. revisor; tjt. Svensson, S. A., amanuens; Billing, J. M. A.; Mathson, M. K. R. G.

Amanuenser.

Svensson, S. A., tf. kontorsskrifvare; Erikson, T. K. I.; Brodin, N. A.; Sylvan, C. O.; Erdmann, P. D.; Öström, G. F. H.

E. o. vaktmästare.

Kjellmodin. B. O.

Stadsingenjörskontoret.

Stora Nygatan 2 A, 2 tr.; allm. 2560; expeditionstid: 11—3.

Stadsingenjörskontoret åligger att i enlighet med fastställd instruktion beställa uppmätning af tomter och utfärda tomtkartor, att utarbета styckningar och sammanläggningar af tomter, att verkställa utstakning och kontrollutstakning af nybyggnader samt behöfliga gatoutstakningar, att å en i lämplig skala upprättad öfversiktskarta öfver Stockholm införa alla de förändringar, som äga rum i afseende å stadsplanen, tomters styckning samt tomt- och adressnumrering, att lämna kopior af i kontoret befintliga kartor samt afskrifter af därstädes förvarade handlingar, att till Drätselnämnden, dess afdelningar och Stadsfullmäktiges beredningstskott afgifva infortrade yttranden in frågor om ändring af eller tillägg till stadsplanen, friköp och lösen af ofria tomter, köp och försäljning af mark för Stadens räkning samt af Byggnadsnämnden meddelade beslut om tomters styckning och sammanläggning, att tillhandagå Beredningsutskottet, Drätselnämnden och dess afdelningar äfvensom stadskamreraren,

Stadens byggnadschef och Stadens ombudsman med utfärdande af kopior af kartor, meddelande af upplysningar med mera dylikt, att jämväl i öfrigt till Byggnadsnämnden samt Drätselnämnden och dess afdelningar göra framställningar och afgifva infortrade yttranden i det till kontorets tjänsteområde hörande ärenden; att till Öfverståthållare-ämbetet afgifva yttranden i till kontoret hänskjutna frågor angående adressnummer vid gator och öfriga ärenden, som till kontorets arbetsområde höra; att meddela rotemännen uppgift å de förändringar, som inträffat i afseende å tomters areal, nummer, styckning eller utläggning till torg, gata eller annan allmän plats eller farväg, m. m.

Å stadsingenjörskontoret skola finnas fast anställda: stadsingenjören, som är chef för kontoret, en vice stadsingenjör, fyra ingenjörer, nämligen stadsplaneingenjören, kontrollingenjören, utstakningsingenjören och planmätningingenjören, samt en arkivarie och en kanslist. I öfrigt antages behöfligt antal extra biträden. Stadsingenjören, vice stadsingenjören och arkivarien tillsätts och entledigas af en valnämnd, så sammansatt, som i byggnadsordningen för Stockholms stad föreskrifves (Byggnadsnämndens fem ledamöter samt lika många ledamöter från Drätselnämnden; ordföranden har utslagsröst). Stadsplaneingenjören tillsätts och entledigas af Drätselnämnden, kontrollingenjören, utstakningsingenjören, planmätningingenjören och kanslisten af Byggnadsnämnden. Extra ingenjörer antagas på stadsingenjörens förslag af Byggnadsnämnden eller af Drätselnämnden, allt efter som de i främsta rummet behöfvas för den ena eller andra nämnden, samt entledigas i samma ordning. Stadsingenjören, vice stadsingenjören, de fyra ingenjörerna och arkivarien skola hafva aflagt antingen landtmäterexamen eller fullständig afgångsexamen från Tekniska högskolan i fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst samt dessutom äga tillfredsställande vitsord om praktisk skicklighet i geodetisk mätning.

Instruktion m. m. Stadsfullmäktiges instruktion för stadsingenjörskontoret den 1 dec. 1898 med däri den 14 febr. 1903 gjorda tillägg. Byggnadsordningen för Stockholms stad den 13 dec. 1890.

Stat för år 1907. Utgifter: 94,700 kr., inkomster: 21,000 kr.

Aflöningar m. m. Stadsingenjör: 10,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjppr 2,250 kr., för nuvarande innehafvaren: ersättning för mistade sportler 3,000 kr., (denna ersättning får ej komma in betraktande vid beräkning af pension), dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Vice stadsingenjör: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjppr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsplane-, kontroll- och utstakningsingenjörer: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjppr 1,350 kr.,

dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Planmätningingenjör: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Arkivarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Kanslist: 2,900 kr., däraf lön 2,030 kr., tjygr 870 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Sex extra tjänstemän: 2,400—3,600 kr. Tretton rit- och skrifbiträden: 900—1,500 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr.

Stadsingenjör.

Ygberg, H. O. A.

Vice stadsingenjör.

Palm, K. V. M.

Stadsplaneingenjör.

von Segebaden, E. G. H.

Kontrollingenjör.

Svensson, A. L.

Utstakningsingenjör.

Bentzer, J. A.

Planmätningingenjör.

Ruckman, G. E. A.

Arkivarie.

Ljungström, O.

Kanslist.

Wissler, A. F.

Extra tjänstemän.

Kinnman, C. E. T.; Myrberg, O.; Pålman, A. E.; Löfgren, A.; Petterson, J. E.; Söderberg, B. E.

Rit- och skrifbiträden.

Österberg, Ebba C. O.; Widberg, Gerda H. E.; Westöb, A. Lisa F.; Brodin, f. Arfwidson, Sigrid A.; Lindahl, Signe I.; Drakenberg, Anna A. F.; Holmstedt, I. V. (Mimi); Andersson, Hulda M.; v. Segebaden, Julia E.; Drakenberg, Sigrid E.; Lindqvist, Ester H. S. K.; Nylén, Ingrid G.; Barkman, Anna C.

Vaktmästare.

Hamrén, G.; Käller, F. A.

Dessutom *handtlångare.*

Förvaltningen af Stadens fastigheter.

(Hyreskontoret).

Stora Nygatan 2 A n. b.; riks. 50 66; allm. 10 60; expeditionstid: 10—3.

Närmaste värden om Stadens fastigheter är anförtrodd åt hyreskontrollanten, som förstär en afdelning af Kammarkontoret, vanligen benämnd Hyreskontoret. Honom åligger

hufvudsakligen att upprätta och till stadskamreraren aflämnna förslag å hyresgäster och förslag till hyreskontrakt samt till honom afgifva skriftliga yttranden öfver hyresansökningar, framställningar om böjning eller ned-sättning af hyror m. m. dylikt; att hafva närmaste värden öfver de af Drätselnämndens första afdelning ingångna hyreskontrakt; att, sedan hyresuppbörden kvartalsvis försiggått å Stadens kassa, 14 dagar efter hvarje kvartals ingång själf eller genom tillsyningsmännen (vice värdena) skyndsamt verkställa indrifning af resterande hyresbelopp; samt att utöfva förmanskapet öfver tillsyningsmännen. Hyreskontoret åligger att jämte Byggnadskontoret för hvarje år verkställa besiktning inom Stadens fastigheter.

Tillsyningsmännen (vice värdena) åligger att minst en gång i veckan till kontrollanten aflämnna redovisning öfver uppburna hyresmedel.

Om bristfälligheter uppstå, hvilka kräfva så skyndsamt åtgärd, att Byggnadskontorets biträde ej hinner för deras afhjälpande anlitas, äga tillsyningsmännen att direkt påkalla de af Byggnadskontoret antagna entreprenörer, handverkare eller arbetare för skadans botande.

Instruktioner m. m. Drätselnämndens första afdelningens föreskrifter angående Stadens hyresanläggigheter, den 14 juni 1892.

Aflönningar m. m. Nio vice värdar: arfvode 150—600 kr., dessutom 1 % prov. å influtna hyror; en vice värd: arfvode 200 kr., prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; en vice värd: 3 % prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; två vice värdar: prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; fyra vice värdar: 1 % å influtna hyror; en vice värd: fri bostad.

Hyreskontrollant.

Huss, J. A.; St. Nygatan 2 A; riks. 50 66; allm. 10 60; träffas säkrast 1—3. Se f. 6. Kammarkontoret, sid. 33.

Tillsyningsmän och vice värdar.

Storkyrkoförsamlingen.

Rendahl, J. F.; St. Nygatan 2 A; mottagnings-tid: hvardagar 10—3; allm. 10 60.

Klara och Kungsholms församlingar.

Jäderlund, E. R. G.; G:a Kungsholmsbrogatan 56; mottagnings-tid: måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Adolf Fredriks församling.

Halén, S. O.; Roslagsgatan 25; mottagnings-tid: måndagar, onsdagar och lördagar 10—11 f. m.; Brunkeb. 38 78.

Gustaf Wasa och Mattei församlingar.

Svinhufvud, K. O.; St. Badstugatan 31; mottagnings-tid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.

Jakobs och Johannes församlingar.

Jansson, E. V.; Lästmakaregatan 20; mottagningstid: måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar.

Tengroth, B. M.; Sibillegatan 25; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8—8,30 f. m.

Hjorthagen.

Lindhagen, Anna J. J.; Kv. Litt. N, (huset n:o 4 i Hjorthagen); mottagningstid: måndagar och torsdagar 10—11,30 f. m.

Värtahamnen.

Andersson, H. R.; Kommunhuset vid Värtahamnen; mottagningstid: hvardagar 2,30—3,30 e. m.; riks. 80 24; allm. 94 60.

Djurgården.

Frostell, F. E.; Allmänna gränd 3 B, Djurgården; mottagningstid: hvardagar till 1 e. m.; allm. Djurg. 2.

Katarina församlings 1. (västra) vice värdsdistrikt (området mellan Götgatan i väster samt Södermannagatan, Katarina kyrkbacke i öster).

Starck, P. O.; St. Glasbruksgatan 4; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8—9 f. m.

Katarina församlings 2. (mellersta) vice värdsdistrikt (området mellan Södermannagatan, Katarina kyrkbacke i väster samt Rensjärnasgatan i öster och Bondegatan i norr).

Billig, J. M. A.; Katarina kyrkbacke 5; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8—9 f. m.

Katarina församlings 3. (östra) vice värdsdistrikt (området öster om Rensjärnasgatan och norr om Bondegatan).

Lindgren, J. O.; Götgatan 79; mottagningstid: tisdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.; Maria 127.

Egendomarna Skånegatan 94, Nytorget 35, Vermdögatan 47, 51 A, 55, 59, 61 & 61 A.

Andreasson, A.; Vermdögatan 55; mottagningstid: onsdagar och fredagar 6—7 e. m.

Egendomarna St. Glasbruksgatan 40, L:a Glasbruksgatan 16, Katarina Kyrkbacke 7, Fjällgatan 6, 8 & 10.

Danielsson, P. E.; L:a Glasbruksgatan 16; mottagningstid: tisdagar 8—9 f. m., lördagar 7—8 e. m.; Maria 19 19.

Egendomen Fjällgatan 24.

Oterdahl, Terése; Ersta; mottagningstid: före kl. 11 f. m.

Katarina och Maria församlingars gemensamma vice värdsdistrikt (området mellan Timmermansgatan och Götgatan).

Hellström, K. G.; Badstugatan 22; mottagningstid: måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Maria församlings 1. (östra) vice värdsdistrikt (området mellan Timmermansgatan och Ringvägen).

Ekebohm, N. K. K.; Bränkyrkagatan 102; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8—8,45 f. m.; Maria 15 79.

Maria församlings 2. (västra) vice värdsdistrikt (området väster om Ringvägen).

Lind, J. T.; Prästgårdsgatan 39; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.

Saluhallen å Köttorget och saluplatserna å Munkbron.

Ekström, J. W.; St. Nygatan 2 B; mottagningstid: hvardagar 10—3 e. m.

Börshuset.

Wendborg, J.; vaktmästare. Träffas i Börshuset, allm. Stork. 49.

Stockholms stads byggnadskontor.

Öfre Munkbron 1 A; riks. 13 24; allm. 11 01, 13 21, 25 33, 25 34, 29 99; expeditionstid: 10—4. (Se för öfrigt underafdelningarna.)

Omfattningen af Byggnadskontorets verksamhet framgår af nedanstående redogörelse för de åligganden, som påhvila Byggnadskontorets chef, byggnadschefen. Denne antages af stadens Drätselnämnd på viss ömsesidig uppsägningstid och är närmast ställd under Drätselnämnden och dess afdelningar. Byggnadschefen åligger att hafva inseende öfver alla de arbeten, som för Stadens räkning utföras, såsom husbyggnad, vattenbyggnad, ordnande af trafikleder, vattenledning och Stadens planteringar; att hos vederbörande Nämnd eller afdelning göra framställningar och väcka förslag i ämnen, som ligga inom hans verksamhetsområde; att med biträde af honom underlydande verkställa alla förberedande åtgärder för ifrågakommande arbeten, såsom byggörandet af ritningar, kostnadsförslag och profiler m. m.; att på lämpligaste sätt ordna arbetena och själf öfver dem ägna tillsyn, så att de blifva väl och billigt utförda; samt att hålla hand däröfver, att vederbörande arbetschefer och andra honom underlydande hvar i sin befattning fullgöra sina åligganden och de särskilda föreskrifter, som dem af byggnadschefen meddelas. Byggnadschefen antager och afskedar de tillsyningsmän och arbetsbiträden, som icke af Nämnden eller dess afdelningar antagas, samt bestämmer deras aflöning. Vid Drätselnämndens och dess afdelningars sammanträden bör byggnadschefen vara tillstädes och därvid efter förut verkställd utredning föredraga alla de ärenden, som ligga inom omfånget af hans verksamhet. Jämväl åligger det honom att vid påfordran tillhandagå kommunens öfriga nämnder och styrelser i allt, hvad till hans verksamhet hör. Öfver Stadens samtliga arbeten åligger det byggnadschefen att

för hvarje år uppgöra en fullständig berättelse. Byggnadschefen har att af Stadens alla under kommunalstyrelsen lydande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads byggnadschef den 15 dec. 1874.

Aflöningar m. m. För byggnadschefen, se under husbyggnadsafdelningen denna sida.

Byggnadschef.

Alrutz, A. O.; riks. 69 65; 1—3.

Husbyggnadsafdelningen.

*Öfre Munkbron 1 A; tel. och expediti-
tid, se ofvan.*

Aflöningar m. m. Byggnadschef: 10,450 kr., däraf lön 7,000 kr., tjygr 3,000 kr., personligt lönetillägg 450 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 1,000 kr. Arkitekt: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Förste byggmästare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Byggmästare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Föreståndare för ritkontoret: lön 4,200 kr. Nio byggnadsritare: lön 1,600—3,600 kr. Fyra konstruktionsritare: lön 2,100—3,000 kr. Två ritare: lön 720 kr. Tre beräknare: lön 2,400—3,600 kr. Sju kontrollanter: lön 2,640—3,900 kr. En renskrifverska: lön 1,200 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr., samt bostad. Fem arbetsförmän: lön 2,280—2,460 kr. Fyra mätare: lön 1,920—2,460 kr.

Arkitekt och föreståndare.

Boberg, G. F.; riks. 104 50; allm. 27 08; mottagningstid: 1—3.

Förste byggmästare.

Bergström, A. W.; allm. 29 99; mottagningstid: 1—3.

Byggmästare.

Linders, A.; allm. 25 33; mottagningstid: 1—3.

Föreståndare för ritkontoret.

Ringström, G. R.; riks. 102 00; allm. 27 36.

Byggnadsritare, konstruktionsritare, öfriga ritare, beräknare m. fl.

Hjertén, P. G.; Peterson, K. F.; Nygrön, W.; Swenson, F.; Sundell, R.; Julin, H.; Hartwig, M.; Thoff, C. L.; Selling, A. P.; Ingwall, T.; Wikert, E.; Andersson, F. O. G.; Cronqvist, K. F.; Olbers, G. E.; Ahlmark, A. C. E. (mottagningstid: 1—2); Eriksson, H.; Öhman, G.; Fjellman, E. F.

Kontrollanter.

Andersson, F. G.; Westerlund, D.; Norgren, O.; Bandelin, S. O.; Persson, J.; Bobeck, P. E.; Hederén, N. A. K.

Renskrifverska.

Dahlberg, f. Gustafson, Vega E. B.

Vaktmästare.

Blom, P. J. B.

Dessutom fem arbetsförmän och fyra mätare.

Hamm- och brobyggnadsafdelningen.

Öfre Munkbron 1 A; riks. 13 24; allm. 11 01; se f. ö. nedan. Konstruktionsbyrån: Vasagatan 4; riks. 86 45; allm. 98 91; expeditionstid: 10—4.

Aflöningar m. m. Förste ingenjör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. En distriktsingenjör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. En distriktsingenjör: 4,200 kr. Byråingenjörer: 3,360 kr. och 1,800 kr. Tre konstruktörer: 2,700—4,200 kr. Två ritare: 2,400—2,700 kr. Ritbiträde: 1,440 kr. Biträdande ingenjör: 1,800 kr. Två posthafvande ingenjörer: 3,000—4,000 kr. Två biträdande ingenjörer: 2,100—2,400 kr. Varvsföreståndare: 3,000 kr. och bostad. Fjorton arbetsförmän: 1,680—2,580 kr. Två ångbåtsbefälhafvare: 1,820—1,950 kr.

Förste ingenjör och föreståndare.

Lundberg, K. A., riks. 13 24, allm. 11 01, mottagningstid: 1—4.

Distriktsingenjörer.

Peterson, G. A. E., mottagningstid: 1—4; Algers, H., mottagningstid: 1—4.

Byråingenjörer.

Winberg, S. W.; Eriksson, E. E.

Ingenjörer och ritare vid konstruktionsbyrån, Vasag. 4.

Nilsson, E. J.; Vinberg, S. W.; Kempe, T. E.; Röyen, N. Th.; Adler, B. F.; Ekelöf, G. S.; Hjort, Elsa (ritbiträde).

Ingenjörer vid hamnbyggnaden i Stadsgården.

af Klercker, K. A., (posthafvande ing.); Lundvik, C. F., (bitr. ing.).

Ingenjörer vid hamnbyggnaden vid Värtahamnen.

Sandberg, E. G., (posthafvande ing.); Lindahl, J. O., (bitr. ing.).

Varfsföreståndare.

(vid Målarvarvet).

Sundström, E. H.Dessutom fjorton *arbetsförmän* och två *ångbåtsbefälhafvare*.**Gatuafdelningen.***Öfre Munkbron 1 A; riks. 13 24; allm. 11 01. Ritkontoret: Vasagatan 4; riks. 86 45; allm. 98 91; expeditionstid: 10—4.**Aftöningar m. m.* Förste ingenjör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjgr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Tre distriktingenjörer: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjgr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Fem biträdande ingenjörer: 2,990—3,600 kr. Fem ritbiträden: 1,200—1,440 kr. Tjugutva arbetsförmän: 1,200—2,520 kr.**Förste ingenjör och föreståndare.****Fröman, O. L.**; allm. 29 99; mottagningsstid: 1—3.**Distriktsingenjörer.****Gimberg, C. J.**, (för staden inom broarna, östra Norrmalm och Östermalm), mottagningsstid: 2—3; **Holmgren, F. F. W.**, (för västra Norrmalm och Kungsholmen), mottagningsstid: 2—3; **Hallberg, C. O.**, (för Södermalm), mottagningsstid: 2—3.**Biträdande ingenjörer.****Bjurelius, W. E.**; **Nettelbladt, V.**; **Hedström, E.**; **Elliot, H.**; **Bergström, J. G.****Ritbiträden.****Fröman, Hedvig C.**; **Bjurelius, Nanny M.**; **Benckert, Elsa**; **Folin, Hildegard S.**; **Lundqvist, Jenny M.**Dessutom tjugutva *arbetsförmän*.**Materialförrådet.***Gamla Kungsholmsbrogatan 56; riks. 14 36; allm. 43 47; expeditionstid: 7—6.**Aftöningar m. m.* Materialförvaltare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Förrådsbokhållare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjgr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Tre kontorsbiträden: 1,200—1,560 kr. Skrifbiträde: 780 kr. Fyra arbetsförmän: 1,650—2,640 kr. Förråds-vakt: 1,740 kr. Dessutom åtnjuter materialförvaltaren bostad.**Materialförvaltare.****Gustafson, O. E.**, mottagningsstid: 10—12.**Förrådsbokhållare.****Warnecke, F. W. F.****Kontorsbiträden.****Anderberg, Emma Chr.**; **Gyllengahm, Anna**; **Gustafson A. E.****Skrifbiträde.****Gustafson, Maria.**Dessutom fyra *arbetsförmän* och en *förråds-vakt*.**Räkenskapsafdelningen.***Öfre Munkbron 1 A; riks. 13 24; allm. 11 01 m. fl.; expeditionstid: 10—3.**Aftöningar m. m.* Bokhållare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Kontors-skrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjgr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Tre amanuenser: 1,200—2,000 kr. Två kontorsbiträden: 1,320—1,440 kr.**Bokhållare.****Jäderlund, E. R. G.****Kontorsskrifvare.****Svinhufvud, K. O.****Amanuenser.****Törnblom, R. L.**; **Andersson, C. R.**; af **Donner, G. A. J.****Kontorsbiträden.****Piehl, f. Carlström, Hilma M. Ch. T.**; **Nordenstrahl, Maj S. C. V.**; dessa tjänstgöra äfven å andra afdelningar.**Vattenledningsafdelningen.***Hufvudkontor: Öfre Munkbron 1 A; riks. 35 24; allm. 11 01; expeditionstid: 10—3. Afdelningskontor för rörnät och mätare: Torsgatan 30; riks. 11 10; allm. 69 89; expeditionstid: 9—4 (för telefonmeddelande hela dygnet). Pumpverken vid Skanstull: Götgatan 96; riks. 20 17; allm. 37 16. Pumpverken vid Norsborg: riks. Fittja 11; allm. Sturchof 10.**Aftöningar m. m.* Förste ingenjör: 7,010 kr., däraf lön 4,900 kr., tjgr 2,100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Ingenjör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjgr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Ingenjör för rörnätet: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Ingenjör för Norsborgsverket: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Föreståndare för bakteriologiska och kemiska laboratoriet: 3,600 kr. Två biträdande ingenjörer: 3,000—3,600 kr. Tre ritare: 1,500—2,220 kr. Bokhållare: 3,000 kr., däraf lön

2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Förrådsbokhållare: 2,300 kr., däraf lön 1,610 kr., tjygr 690 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Bokhållare och telefonist: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjygr 360 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 150 kr. Tre kontorsbiträden: 1,080—1,500 kr. Förste verk-mästare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Andre verk-mästare: 2,300 kr., däraf lön 1,610 kr., tjygr 690 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Två an-svarsmaskinister: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Verkstadsföreståndare: 1,920 kr. Tio maskinister: 1,560—2,100 kr. Fem arbetsförmän: 1,740—2,000 kr. Dess-utom åttjunta: för-te ingenjör, ingenjör för rör-nätet, en biträdande ingenjör, förrådsbokhållare, bokhållare och telefonist, verk-mästare och an-svarsmaskinister bostad och bränsle, två ingenjörer bostad, bränsle och elektriskt ljus, nio maskinister och fyra arbetsförmän bostad och bränsle.

Stat år 1907. Utgifter: 1,509,380 kr., däraf till ny- och ombyggnader 543,300 kr. Inkomster: 1,133,380 kr., däraf hyror och arrenden 33,380 kr., vattenafgifter (oafsedt Stadens egen förbrukning), 1,100,000 kr.

Förste ingenjör och föreståndare.

Nordenstrahl, T. O. R.; riks. 35 24; allm. 28 39; mottagningstid: 1—3.

Ingenjörer.

Bergström, J. F., mottagningstid: 2—3; **Öhr-ström**, K. O. A., (för röret), mottagningstid: 9—10; **Åberg**, E. M., (för Norsborgsverket).

Föreståndare för laboratoriet.

Kuylenstierna, A. K. G.

Biträdande ingenjörer.

Alrutz, E. T., mottagningstid: 9—10; **Dahlöf**, G. A.

Ritare.

Lindholm, F.; **Isaksson**, J. O.; **Mårtensson**, E. T.

Bokhållare och förrådsbokhållare.

Ekebohm, N. K. K.; **Edwall**, A.

Bokhållare och telefonist.

Enström, Augusta.

Kontorsbiträden.

Andersson, f. Beckman, Hanna; **Hallin**, Anna; **Wallin**, O.

Verkmästare.

Eriksson, J. P., (förste); **Alm**, O. A., (andre).

Ansvarsmaskinister.

Landmark, C. A.; **Cederqvist**, K. A.

Verkstadsföreståndare.

Lundin, J. H.

Dessutom tio *maskinister* och fem *arbets-förmän*.

Vattenledningsentreprenörer.

För utförande och reparation af vatten- och afloppsledningar har Drätselnämndens andra af-delning till entreprenörer antagit vissa per-soner och firmor, och äger icke någon annan att med dylika ledningar, afsedda att förbindas med Stadens rörnät, sig befatta. (Firmainne-hafvarna äro ej såsom sådana upptagna i kom-munalkalenderns personalafdelning).

Entreprenörer.

AB. Clausens gas- och vattenledningsaffär; Tunnel-gatan 16; riks. 25 98; allm. 72 88.

AB. Installatör; Smålandsgatan 18; riks. 31 20; allm. 62 88.

Bennet & C:o; Bergsgatan 20; riks. 50 53; allm. 81 80.

Berggren, E. E.; Sibyllegatan 20; riks. 20 74; allm. 42 20.

Beskow & C:o; Höbergsgatan 30; riks. 20 25; allm. 37 77.

Billmans fabriks- och handels AB.; Nybrogatan 15 B; riks. 48 11; allm. 44 80.

Carlssons söner, C. A.; Hornsgatan 35; riks. 7 26; allm. 34 96.

Ericsons, Sten, gas- och vattenledningsaffär; Strandvägen 9; riks. 61 00; allm. 5 99.

Fahnehjelm & C:o; Klarabergsgatan 42, Humle-gårdsgatan 19; riks. 2 38; allm. 25.

Faxén & C:o; Brunnsgatan 6 & 8; riks. 71 91.

Högborg & Lindquist, gas- och vattenledningsaffär; Oxtorgsgatan 7; riks. 26 81; allm. 78 21.

AB. Karstorp & C:o, gas- och vattenledningsaffär; Gamla Kungsholmsbrogatan 29; riks. 49 04; allm. 44 47.

Ljungberg, C. L.; Kindstugatan 18; allm. 139 89.

Ljungberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9; riks. 2 62; allm. 27 19.

Lundholm, J. M.; Torkel-Knutsonsgatan 16 A; riks. 30 98; allm. 30 98.

Naumborg, P., & C:o; Norrlandsgatan 24; riks. 11 75; allm. 46 68.

Rundquist, A., & C:o; Regeringsgatan 39; riks. 3 03; allm. 46 09.

Sjögren, Axel, & C:o; Mästersamuelsgatan 34; riks. 29 33; allm. 73 44.

Sjögren, P. A.; Mästersamuelsgatan 16; riks. 5 26; allm. 85 49.

Sylvan, Herman, ingenjörfirma, entreprenör för gas- och vattenledningar; Vasagatan 36; riks. 33 91; allm. 95 26.

Sällström, E.; Gamla Kungsholmsbrogatan 54; riks. 65 89; allm. 61 75.

Undin & Gustafsson; Mästersamuelsgatan 27; riks. 26 76; allm. 42 18.

Wideberg, Sven; Bryggaregatan 10; riks. 50 46; allm. 74 06.

Planteringsafdelningen.

Götgatan 111; allm. 39 13; expeditionstid: 8—9 f. m.

Aflöningar m. m. Stadsträdgårdsmästare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjipr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., samt bostad, ved och planteringsland. Fem trädgårdsförmän: 1,680—2,400 kr. Eldare: 1,080 kr. Dessutom åtnjuta tre trädgårdsförmän och eldare bostad.

Stadsträdgårdsmästare.

Hammarberg, L. M. F.; mottagningstid: 8—9 f. m.

Dessutom fem *trädgårdsförmän* och en *eldare*.

Stenhuggerierna.

Vid Stenhamra: riks. Sångå 27; allm. Tappström 1. Vid Vätöberg: riks. Vätö 2.

Aflöningar m. m. Ingenjör: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjipr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., samt provision å tillverkad sten efter närmare bestämmande af Drätselnämndens andra afd. Fem förmän: lön 1,500—2,400 kr. En ångbåtsbefälhafvare: lön 3,000 kr. En maskinist: lön 1,440 kr.

Ingenjör och föreståndare.

Ohlsson, J. E. B., träffas i regel vid Stenhamra första och vid Vätöberg tredje veckan i hvarje månad.

Dessutom fem *förmän*, en *ångbåtsbefälhafvare* och en *maskinist*.

Planerings-, väg- och ledningsarbeten för slakthus- och egnahemsanläggningarna å Enskede.

Vasagatan 4: riks. 86 45; allm. 98 91; expeditionstid: 10—4. Arbetskontoret vid Linde å Enskede: allm. 30 42.

Aflöningar m. m. Arbetschef: 6,000 kr. Posthafvande ingenjör: 3,400 kr. och bostad. Två å tre biträdande ingenjörer: 2,700—3,600 kr. En å två schaktmästare: cirka 2,100—2,300 kr. och bostad. En förrädsförmän: 1,650 kr. och bostad.

Arbetschef.

Fröman, N. O., mottagningstid: 2,30—3,30.

Ingenjörer.

Cronström, D. E., (posthafvande ing.), mottagningstid å arbetskontoret vid Enskede 10—11 och 4—5; **Hauffman, K. O. A.**, (bitr. ing.); **Hasselquist, N.**, (bitr. ing.); **Uhnöo, A.**, (bitr. ing.).

Dessutom en å två *schaktmästare* och en *förrädsförmän*.

Stockholms stads renhållningsverk.

Afdelningen i Stockholm: Peder Myndes backe 6; riks. 27 73; allm. 34 38; expeditionstid: 9—6. Afdelningen vid Löfsta, se nedan.

Afträdesrenhållningen besörjdes genom enteprenad ända till år 1859, då det nuvarande Renhållningsverket upprättades och Staden till väsentligaste del öfvertog sagda renhållning. Under nu gällande, den 31 mars 1892 utfärdade föreskrifter har ifrågavarande renhållning i hög grad förbättrats.

Renhållningsverkets direktör är ansvarig för att verkets hit hörande skyldigheter behörigen iakttagas. Beträffande lokaler för mottagande af budning, deras antal och adress, tiden, då de hållas öppna för allmänheten, samt andra därmed sammanhängande anordningar utfärdar Öfverståthållareämbetet på Drätselnämndens framställning särskild kungörelse. För hämtning skall erläggas afgift enligt af Stadsfullmäktige beslutad och af Öfverståthållareämbetet fastställd taxa.

Efter långvariga förhandlingar beslöt Stadsfullmäktige i nov. 1895, att kommunen skulle öfvertaga och såsom eget åliggande ombesörja den husägare inom hufvudstaden åliggande renhållningen af gator och allmänna platser, inbegripet bortförande af is och snö m. m. Ägare eller innehafvare af fastigheter skulle befrias från detta bestyr på sådant sätt, att för hvarje fastighet årligen erlades en till beloppet en gång för alla bestämd afgift, däraf 85 procent användes till bestridande af årskostnaden för gaturenhållningen samt 15 procent afsattes till en fond för aflösning af husägarnes omförmälda gaturenhållningskyldighet. Då denna uppgätt till sådant belopp, att räntan å densamma motsvarade det belopp, som beräknats som Stadens årskostnad för gaturenhållningen vid den tid, Staden öfvertog befattningen därmed, skulle inbetalningen upphöra, och i hvarje fall skulle densamma ej äga rum längre än högst 50 år. Gaturenhållningsafgiften bestämdes af uppskattningsnämnder, en för hvarje territoriell församling. Kommunen ombesörjer äfven, där ägare eller innehafvare af fastighet sådant önskar, emot ersättning efter taxa jämväl fastighetens gårdrenhållning, däri inbegripet bortförande af sopor, snö m. m.

Renhållningsverket utför viss del af detsamma åliggande renhållning genom enteprenör.

Den del af afträdes- samt sopaffallet, som kan användas som gödningsämne, försäljes till landbrukare genom verkets hufvudkontor.

Kungörelser m. m. Öfverståthållareämbetets kungörelse ang. särskilda föreskrifter om renhållningen inom egendomarna i hufvudstaden den 31 mars 1892. Öfverståthållareämbetets kungörelse med närmare föreskrifter rörande budningsdistrikt och soplaststationer den 7 maj 1892. K. bref ang. kommunens öfvertagande af

fastighetsägarnes bestyr med gaturenhållningen den 22 jan. 1898. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 22 april 1904, med ändrade bestämmelser med anledning af kommunens öfvertagande af gaturenhållningen. Öfverståthållareämbetets kungörelse angående sopstationerna den 20 juni 1904, angående transport af afträdesorenlighet den 5 april 1905 och angående fördelningen af soporna den 15 jan. 1907.

Instruktion. Någon särskild instruktion finnes ej.

Stat år 1907. Utgifter: 1,922,452 kr.; inkomster: 1,197,000 kr. För afträdesrenhållningen särskildt: utgifter 519,817 kr.; inkomster 489,000 kr. För gatu- och gårdsrenhållningen särskildt: utgifter 1,097,137 kr.; inkomster 708,000 kr. Utgifterna för afdelningen i Stockholm blifva alltså 1,616,954 kr. Afdelningen vid Löfsta: utgifter 305,498 kr.

Renhållningsverkets afdelning i Stockholm.

Adress m. m., se ofvan.

Aflöningar m. m. Renhållningsdirektör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Renhållningsinspektör: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Direktör och inspektör åtnjuta bostad och bränsle, för hvardera uppskattade till 750 kr., hvilket belopp afräknas å lönen. Kamrerare: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En kontorskrifvare: 3,100 kr., däraf lön 1,820 kr., tjygr 780 kr., missräkningspengar 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; en kontorskrifvare: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjygr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. En e. o. kontorsskrifvare: arfvode 1,500 kr. Sex skrifbiträden (å hufvudkontoret och renhållningsstationerna): arfvode 600—1,000 kr. Tre distriktsföreståndare: 2,000 kr., däraf lön 1,400 kr., tjygr 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Tretton budningsbokhållare: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjygr 360 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr.

Renhållningsdirektör.

Tingsten, K. A.

Renhållningsinspektör.

Carell, E. A. H.

Kamrerare.

Nordwall, B. I. S.

Kontorsskrifvare.

Björklund, H.; Reuszner, J. A. H.

E. o. kontorsskrifvare.

Odhner, G. V.

Skrifbiträden.

Thalén, Sigrid T.; Nordwall, Hild A. T.; Huldtth, Elsa.

Renhållningsstationen för Östermalm och Djurgården.

Valhallavägen (i närheten af Östra Järnvägsstationen); allm. 86 76 och 67 99; expeditionsid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Björckebaum, O. W.

Skrifbiträde.

Smedin, Hj. I.

Renhållningsstationen för Norrmalm och Kungsholmen.

Norrbackagatan 5; allm. 82 01; expeditionstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Sandberg, A. M.

Skrifbiträde.

Frykman, Märta K.

Renhållningsstationen för Södermalm och Staden inom broarne.

Åsögatan 2; allm. 15 43 och 38 19; expeditionstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Nilsson, J. O.

Skrifbiträde.

Waldén, G. F.

1:a distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger söder om Mästersamuels- och Tegnérsgatorna och som i öster begränsas af Birgerjarlegatan), Norra Smedjegatan 5; allm. 8 97; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Zethräus, Ingeborg Ch. C.

2:a distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger mellan Mästersamuels- och Tegnérsgatorna och som i öster begränsas af Malmskillnads- och Döbelns-gatorna), Jakobsbergsgatan 38; allm. 9 08; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Lindvall, Signhild A. M.

3:e distriktets budningskontor

(för den del af Öfre Norrmalm, som ligger norr om Tegnérsgatan och i väster begränsas af Dalagatan från Tegnérsgatan till Odengatan, denna gata österut till Upplandsgatan samt Upplandsgatan norr om Odengatan och i öster af Luntmakaregatan från Tegnérsgatan till Odengatan, denna gata västerut till Sveavägen samt Sveavägen norr om Odengatan), Observatoriegatan 21; allm. 912; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Johansson, J.

4:e distriktets budningskontor

(för det område, som ligger öster om det tredje distriktet och i söder begränsas af Tegnérsgatan samt den del af Rådmansgatan, och dess tänkta förlängning, som ligger öster om Birgerjarlsgatan), Surbrunnsgatan 18; allm. 932; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Hallongren, Tora M.

5:e distriktets budningskontor

(för den del af staden, som ligger mellan första, andra och fjärde distrikten samt Sturegatan, Stureplan och Birgerjarlsgatan till Mästersamuelsgatan), Humlegårdsgatan 31; allm. 945; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Eckerström, Bertha M.

6:e distriktets budningskontor

(för den del af Östermalm, som ligger mellan Sture- och Artillerigatorna), Sibyllegatan 25; allm. 933; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Medin, Anna M.

7:e distriktets budningskontor

(för Kungsholmen), Bergsgatan 19; allm. 969; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

de Flon, J. Wilhelmina.

8:e distriktets budningskontor

(för Staden inom broarna, hela Stadsgården samt i öfrigt den närmaste delen af Södermalm intill den gräns, som utgöres af Bellmansgatans norra del, St Pauls-, Göt- och Flökensgatorna samt Mosebacketorg, Östgöta-, Högbergs- och Nytorrgatorna norrut), Gamla Järnvägens kontorsbyggnad vid Västra Slussgatan; allm. 3221; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Lundin, Agda A.

9:e distriktets budningskontor

(för den östliga delen af Katarina församling, som ligger söder om åttonde distriktet och i öfrigt begränsas af Östgötagatan till Bondegatan samt denna gata och Götgatan intill Hammarbygatan och dess förlängning västerut till Årstaviken), Bondegatan 2 B; allm. 3239; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Grewell, Alma A. L.

10:e distriktets budningskontor

(för det område, som gränsar till åttonde och nionde distrikten och i öfrigt begränsas af St Paulsgatans östra del till Björngårdsgatan samt denna gata jämte Volmaryxkullsg., Timmermans-, Fatburs- och Sköldgatorna till Årstaviken), Götgatan 40; allm. 3243; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Hallongren, Hilma A. A.

11:e distriktets budningskontor

(för den återstående delen af Maria församling), St Paulsgatan 37; allm. 3247; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Hallongren, Elin A.

12:e distriktets budningskontor

(för den del af Östermalm, som ligger öster om Artillerigatan, samt hela Djurgården), Styrmansgatan 28; allm. 961; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Boyesen, Ebba A.

13:e distriktets budningskontor

(för den del af Vasastaden, som ligger väster om tredje distriktet och i söder begränsas af Tegnérsgatan och dess förlängning västerut samt i väster af Rörstrandsviken), Helsingegatan 1; allm. 8692; 8—12, 2—4.

Bokhållare.

Bierne, Hildegard M. A.

Renhållningsverkets afdelning vid**Löfsta.**

Riks. Riddersvik 3; allm. Riddersvik 4; kontorstid: 9—4.

För att möjliggöra sopors och latrins snabba bortförande anlade Staden under åren 1886—89 dels inom staden tre järnvägsstationer, hvilka genom statens och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar stå i direkt förbindelse med Spånga station, dels ock en 7 kilometer lång järnväg, som från sistnämnda station sträcker

sig till den vid Mälaren belägna egendomen Löfsta, hvilken samtidigt inköptes och anordnades som upplagsplats och utseppningsort.

Aflöningar m. m. Föreståndare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kontorsskrifvare: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjygr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Ångbåtsbefälhafvare: arfvode 2,000 kr., dessutom 10 procent kaplake å influtna bogseringsavgifter.

Dessutom åtnjuta föreståndare och kontorsskrifvare bostad, ved, lys och planteringsland, uppskattade till 1,000 kr. för den förre och till 500 kr. för den senare.

Föreståndare.

Forssman, E. Hj.

Kontorsskrifvare.

Granolund, S. J. R. W.

Ångbåtsbefälhafvare.

Kilander, E. N.

Stockholms stads brandväsende.

Johannes brandstation: Malmkillnads-gatan 64; riks. 12 94; allm. 47 00. Katarina brandstation: Tjärhofsgatan 11; riks. 13 12; allm. 33 00. Maria brandstation: Krummakaregatan 22. Rådhusets brandstation: Riddarhustorget. Kungsholmens brandstation: Fleminggatan 22. Östermalms brandstation: Skepparegatan 28. Djurgårdens brandstation: Allmänna gränd. Värtans brandstation: Värtahamnen.

De stationer, för hvilka här ofvan telefonnummer ej utsatts, äro försedda endast med Brandkårens egna telefoner.

Organisationen af hufvudstadens nuvarande brandväsen tog sin början på hösten 1875, efter att frågan härom stätt på dagordningen alltsedan 1858. Den 13 okt. 1874 hade nämligen Beredningsutskottet afgifvit utlåtande angående brandväsendets ordnande, hvori hemställdes, att Stadsfullmäktige, dels under förutsättning af anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontor och Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring af lösegendom och dels med beräkning af garnisonens och flottans biträde såsom reserv, bland annat måtte besluta, att 7 brandstationer, däraf två hufvudstationer, skulle upprättas, att högsta befälet vid eldsvådor skulle föras af en brandchef, att för elds dämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets verkställande skulle bildas en särskild, under eget befäl och för ändamålet öfvad kår, bestående af minst 100 man utom befäl, att för utryckning

skulle begagnas hästar och en brandtelegraf anordnas, så att klämtning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen. Vidare hemställdes, att under alla förhållanden medel skulle beviljas till inköp af en ångspruta och 4 handkraftsprutor. Denna framställning godkändes af Stadsfullmäktige den 1 december s. å., dock med den ändring, att Brandkåren skulle bestå, af förutom brandchef, 2 löjtnanter, 4 underofficerare och 150 man. Af de båda hufvudstationerna bestämdes den norra skola förläggas till Stadens egendom nr 64 Malmkillnads-gatan och den södra till nr 11 Tjärhofsgatan. Den nya brandordningen för Stockholm utkom den 30 okt. 1875.

Brandkårens personal utgjordes vid början af år 1907, förutom brandchefen, af en brandkapten, en förste brandlöjtnant, 2 andre brandlöjtnanter, en verkmästare och förste maskinist, en fanjunkare, 7 serjeanter, hvaraf 4 tillika äro maskinister, 30 förmän samt 133 brandkarlar; tillsammans 5 befalspersoner, 9 underbefäl och 163 tillhörande manskapklassen.

Drätselnämnden antager och konstituerar med viss tids ömsesidig uppsägningsrätt såväl brandchefen som öfrigt befäl vid brandkåren, det senare efter brandchefens hörande. Underbefäl och manskap vid brandkåren antagas af brandchefen medelst kontrakt.

Brandchefen är i första hand ansvarig därför, att Stadens brandväsende är i öfverensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnad. Han är därjämte skyldig att iakttaga hvad brandstadgen för rikets städer rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är brandkårens befälhafvare och såsom sådan berättigad till ovillkorlig lydnad från öfriga befällets och manskapets sida.

Brandkåren hade vid början af år 1907 manskap fördeladt på 8 stationer, nämligen Johannes, Katarina, Maria, Rådstugan, Kungsholmen, Östermalm, Djurgården och Värtan. Härtill komma sjöångsprutorna Sit Erik och Phoenix. Genom beslut den 17 dec. 1906 ha Stadsfullmäktige anslagit 650,000 kr. till utvidgningar och förändringar inom Johannes hufvudbrandstation. Arbetet skall taga sin början år 1907 och beräknas blifva afslutadt hösten 1910.

Ambulansväsendet utgör sedan i mars år 1902 en del af brandkårens verksamhet. För verkställande af sjuktransporter finnas numera 3 ambulansvagnar, uppställda å Johannes, Katarina och Maria brandstationer. Det har visat sig, att dessa vagnar fyllt ett verkligt behof; deras användning har år från år ökats. För djurtransporter (sjuka och döda djur) äro tvenne Svenska allmänna djurskyddsforeningen tillhöriga vagnar sedan år 1905 uppställda på Johannes och Katarina stationer, efter det brandkåren öfvertagit bestyret med dessa transporter, som förut sedan år 1901 ombesörjts af Stockholms renhållningsverk. (Se vidare under Hälsovårdsnämnden sid. 55).

Instruktioner m. m. Brandordning för Stockholm den 30 okt. 1875. K. brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874. Instruktion för manskapet vid Stockholms brandkår 1903.

Stat år 1907. Utgifter: 338,683: 33 kr.; inkomster: 56,000 kr.

Afönningar m. m. Brandchef: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Brandkapten: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Förste brandlöjtnant: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två andre brandlöjtnanter: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Verkmästare och maskinist: 2,900 kr., däraf lön 2,700 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Fanjunkare: 2,600 kr., däraf lön 2,400 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Sju sergeanter: 2,100 kr., däraf lön 1,900 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr.

Brandmanskapet. Afönningen utgår första året med 600 kr., det andra med 660 kr., det tredje med 720 kr. och det fjärde t. o. m. det sjätte året med 840 kr. Härtill komma dels fyra lönetillägg, hvardera å 60 kr., hvilka inträda vid början af kalenderår på det sätt, att efter sex kalenderårs tjänstgöring åtnjutes ett, efter nio års två, efter tolf års tre och efter fulla femton års tjänstgöring fyra lönetillägg, dels hysesättning åt gift brandkarl, som bor utom kasern, efter 300 kr. om året, dels femton befälsarfvoden efter 120 kr. om året och femton efter 60 kr. om året.

Dessutom åtnjuta: brandchef, brandkapten, förste brandlöjtnant, andre brandlöjtnanter, verkmästare och maskinist, fanjunkare och sergeanter bostad och ved; brandmanskapet är kaserneradt.

En läkare: 200 kr.; en läkare: 400 kr. Telegrafbyggmästare: 1,000 kr.

Brandchef.

Sabelström, E. E. F.

Brandkapten.

Svinhufvud, A. A. S.

Förste brandlöjtnant.

Borgenstierna, C. G. O. S.

Andre brandlöjtnanter.

Gyllenhammar, C. A. M.; Kylberg, F. W.

Verkmästare och förste maskinist.

Oterdahl, F. O.

Fanjunkare.

Jonasson, A.

Sergeanter.

Norell, C. G.; Gilsay, V. L. A.; Danielsson, C. M. D.; Magnusson, H. J. A.; Johansson, E. S.; Fryckberg, A.; Gedeberg, E. V.

Förmän.

Antal: 30.

Brandkarlar.

Antal: 133.

Stockholms stads hamnpolis.

Hamnkotoret: Karl Johans torg (Basarbygggnaden); riks. 15 67; allm. 38 87; expeditionstid: 7—7.

Inom Stockholms stads hamnområde öfvervakas ordningen af en hamnkaptan samt honom underlydande hamnfogdar och hamnlotsar jämte öfrig hamnbejtjänning. (Kungl. bref till Öfverståthållareämbetet den 27 sept. 1878 och den 15 juli 1881.) Hamnkaptanen tillsättes af Öfverståthållareämbetet efter Drätselnämndens och Handels- och sjöfarsnämndens hörande medelst förordnande tillsvidare och är skyldig att vid utöfning af sin tjänstebefattning ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som af Öfverståthållareämbetet honom meddelas. Han må hvarken för egen eller annans räkning idka något slags näring eller såsom förlagsman, delägare eller kommissionär vara intresserad i något yrke, som af sjöfarten är direkt beroende eller därmed står i omedelbart sammanhang. Å hamnkotoret skall finnas ett pålitligt biträde, som, då hamnkaptanen är af andra tjänstgörömål hindrad att därstädes personligen närvara, på hans ansvar meddelar nödiga anvisningar och upplysningar i tjänsten. Hamnkaptanen tillkommer att antaga och afskeda skrivarebiträden, hamnlotsar, hamndrängar och barlastvaktare samt att såsom deras närmaste förman vaka däröfver, att de äfvensom hamnfogdarna (som f. ö. sortera under hamnfogdeinspektören), i hvad rörer dem tillkommande bestyr med ordningen i hamnen, fullgöra sina åligganden.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa bestämd afgift, lotsa fartyg till hvilken del som helst af stadens hamnområde så ock anvisa fartyg tjänlig ankarplatser och biträda med dess förläggande till förtöjning i land samt att, i hvad på honom ankommer, vaka öfver efterlednaden af hamnordningens föreskrifter samt i förekommande fall vidtaga lämpliga åtgärder till rättelse eller göra anmälan hos hamnkaptanen. Då hamnlots icke är af tjänstgörömål upptagen, skall han vara att träffa å hamnkotoret de tider på dagen, då det hålles öppet.

Instruktioner m. m. Instruktionen för hamnkaptanen den 6 febr. 1877. Instruktionen för hamnlotsarna den 6 febr. 1877. Öfverståthållareämbetets hamnordning för Stockholm den 6 juli 1905.

Stat år 1907. Utgifter: 103,120 kr.; inkomster: 17,000 kr.

Aflönningar m. m. Hamnkaptén: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kontorsskrifvare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tf. hamnmästare: arfvode 3,500 kr. och bostad. Fem hamnlotsar: 600 kr., dessutom lotslott ca 3,000 kr. Fjorton hamnbetjante: 1,300 kr., däraf lön 1,200 kr., beklädnadshjäl 100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.

Hamnkaptén.

Linder, C. A. M., (tel. se ofvan); träffas säkrast 12—1.

Kontorsskrifvare.

Jacobson, H. M., (tel. se ofvan); kontorstid 8—4.

Tf. hamnmästare.

Andersson, H. R., (tel. se ofvan); träffas säkrast 9—10, 4—5.

Hamnlotsar.

Riks. 78 28.

Kellner, S. F.; Tydén, M. F. H.; Granberg, A. W.; Dahlström, J. A.; en vakant.

Dessutom fjorton hamnbetjante.

Stockholms stads hamnuppörd.

Karl Johans torg (Basarbyggnaden); riks. 15 67; allm. 38 87; expeditionstiden under seglationstiden vanligen 8—7, f. ö. beroende af förhållandena.

Öfverinseendet af Stadens uppörd af hamn-afgifter tillkommer hamnfogdeinspektören (förut benämnd hamnkassör), som antages af Drätselnämnden. Till sitt biträde har hamnfogdeinspektören hamnfogdar. Dessa antagas af Drätselnämnden efter hamnkapténens och hamnfogdeinspektörens hörande och fördelas till tjänstgöring för områden inom staden. Hamnfogdarne åligger att, hvar inom sitt område debitera, uppbära och för hamnfogdeinspektören redovisa Staden tillkommande hamn-afgifter för fartyg och varor. Öfver Staden tillhörig, vid hamnen befintlig redskap skall hamnfogde hålla noggrann tillsyn.

Instruktion. Instruktion för hamnfogdarne i Stockholm den 6 febr. 1877.

Stat år 1907. Utgifter: 369,643 kr. (däraf 246,500 kr. till ny- och ombyggnader); inkomster: 793,000 kr.

Aflönningar m. m. Hamnfogdeinspektör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fyra hamnfogdar: 600 kr., dessutom 4 proc. provision å uppörarna hamn-afgifter, be-

räknad till 2,675 kr., fördelade dem emellan sålunda att en hamnfogde erhåller 18 %, två hamnfogdar 27 % hvardera och den fjärde 28 %. Skrifbiträde: 1,500 kr. Sju hamnbetjante: 480 kr., dessutom 3 proc. å af dem kontrollerad uppörd, beräknad till 1,000 kr. Dessutom åtnjuta tre hamnfogdar fri bostad och den fjärde hyresersättning (600 kr.).

Hamnfogdeinspektör.

Lindberg, G. E.; adress och tel. se ofvan; träffas säkrast 11—1.

Hamnfogdar.

Expeditionstider: se ofvan.

Bruzelius, C. M., hamnfogdekontoret, Riddarholmen 9, allm. 25 14; **Carlsson, A.**, hamnfogdekontoret, Gamla Kungsholmsbrogatan 56, allm. 94 32; **Gillberg, O.**, hamnfogdekontoret, Blasieholmshamnen, Hofslagaregatan 1, allm. 40 55; en vakant; hamnfogdekontoret, Nedre Slussgatan; allm. 35 08.

Skrifbiträde.

Carlgrén, F., å hamnfogdekontoret Blasieholmshamnen.

Dessutom sju hamnbetjante.

Stockholms stads slusskontor.

Karl Johans torg, (Basarbyggnaden); allm. 38 89. Expeditionstider: jan. 8 f. m.—4 e. m.; febr. 7 f. m.—6 e. m.; mars 6 f. m.—7 e. m.; april 5 f. m.—8 e. m.; maj—nov. hela dygnet; dec. 7,30 f. m.—5 e. m.

Slussmästaren, åt hvilken är anförtrödd vården af slussen med dess tillhörigheter, åligger att hålla slusskontoret öppet å bestämda tider (se ofvan) och att i enlighet med gällande taxa för genomfart af Stockholms sluss debitera, uppbära och redovisa Staden tillkommande sluss-afgifter m. m.

Hvarje gång fartyg genomgår slussen betalas: för fartyg kommande från utrikes ort för hvarje full ton af fartygets afgiftspliktiga dräktighet 10 öre, för fartyg i annan fart för hvarje sådan ton 5 öre, dock ej under två kronor.

Stat år 1907. Utgifter: 39,710 kr.; inkomster: 65,000 kr.

Aflönningar m. m. Slussmästare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Skrifvarehjäl 2,400 kr.

Dessutom åtnjuta slussmästaren uppördsprovision å hamn-afgifter.

Slussmästare.

Lindbom, P. B.

Skrifbiträde.

Fredin, L. O.

Stockholms stads arkiv och bibliotek.

Birger Jarls torg 12; riks. 5399; tillgängligt för forskning tisdagar, torsdagar och lördagar 11—2,30.

Stockholms stads arkiv i inskränkare mening började år 1888 inrymmas i en del af den forna pantlänleinrättningens lokaler å Ridderholmen (Birger Jarls torg 12), hvilka förenas af ett stort, rundt torn, en kvarleva af Ridderholmens forna befästningar. Där förvaras Stockholms stads räkenskaper med verifikationer allt ifrån 1593 (i oafbruten årsföljd från 1643), skottböcker från 1500- och 1600-talen (1582—1630), saköreslängder (från 1553—1637 spridda år), utskeppnings- och vågböcker (från 1572—1666 spridda år), handlingar angående auktionsverket, inkvarteringsverket, bemedlingskommissionen, brandvaktinstitutionen, börs-, bro- och hamnbyggnadsfonden, skråväsendet, tomtöreshandlingar (allt ifrån 1610), diverse planer och ritningar, tjänstemannamatriklar m. m. ingående i Drätselnämndens arkiv. Äfvenså förvaras där i andra delar af nämnda lokaler handlingar rörande Poliskammaren (fr. o. m. 1776) och Uppbördsverket (mantalslängder och mantalsuppgifter). Likaledes har där uppställt Borgerskapets 50 äldstes arkiv, äfvensom — i tornet — kämnersätternas handlingar (tillhörande Rådhusarkivet).

En kommitté har framlagt förslag beträffande organisationen af Stadens arkiv- och biblioteks-förhållanden, som för närvarande äro provisoriska. Härigenom skulle eventuellt bl. a. Rådhusarkivets dyrbara samlingar införlivas i stadsarkivet. Grundstommen till stadsbiblioteket utgöres af den till Staden donerade Wernerska boksamlingen. Ett omfattande byggnadskomplex är ifrågasatt att uppföras å Kungsholmen (kv. Bergsfallet).

Aflöningar m. m. Föreståndare: 2,000 kr. Vaktmästare: 1,200.

Tf. föreståndare för arkivet.

Flodmark, J. H. A.

Tf. arkivvaktmästare.

Jerling, K. J. A.

Stockholms stads auktionsverk.

Birger Jarls torg 12; riks. 113 46; allm. 2810; expeditionstid: 10—2.

De bestyr och åligganden, som förut enligt reglementet för auktionsverket i Stockholm varit öfverlämnade åt två bland drätselkommissionens ledamöter i egenskap af auktionsdirektörer, ombesörjas och utöfas numera af Stadens ombudsman. Öfverinscendet och tillsynen öfver gifna föreskrifters iakttagande åligger Drätselnämnden. Auktionsverket är under omorganisation.

Instruktioner m. m. K. brevet ang. fastställda instruktioner för Stadsfullmäktiges i Stockholm förvaltningsnämnder den 4 mars 1864.

Aflöningar m. m. Inspektor för verket: 600 kr. Stadsauktionskommisarie: 4,450 kr., däraf lön 3,000 kr., tillägg för året 1,450 kr. Husauktionskommisarie: arfvode 4,500 kr. Auktionskassör: 4,450 kr., däraf lön 2,130 kr., missräkningspengar 600 kr., tillägg för året 1,720 kr. Två notarier: 1,800 kr., däraf lön 1,220 kr., tillägg för året 580 kr.; en notarie: 1,800 kr., däraf lön 1,020 kr., tillägg för året 780 kr. Biträdande notarie: arfvode 1,800 kr. Bokauktionsnotarie: lön 1,600 kr. (betalas af entreprenören). Kassaskrifvare: 1,755 kr., däraf lön 760 kr., tillägg för året 995 kr. Två auktionsmäklare: 600 kr., däraf lön 450 kr., tillägg för året 150 kr., dessutom sportler (för år 1905 975 4 kr.). Vaktmästare: 500 kr., däraf lön 300 kr., tillägg för året 200 kr., dessutom sportler (för år 1905 975,44 kr.) och bostad. Tio kamardrängar: lön 450 kr., dessutom sportler (för år 1905 för sex af dem 975,44 kr. och för fyra af dem 1,219,28 kr.). Extra ordinarie tjänstemän: 6,000 kr. Extra vaktbetjäning: 9,000 kr. Dessutom utgår löneförbättring till stadsauktionskommisarie och kassör med 600 kr., notarier och bitr. notarie med 300 kr., kassaskrifvare med 200 kr.

Inspektor.

Schönmeyr, B. C., Stadens ombudsman, se ofvan.

Stadsauktionskommisarie.

Lundholm, O. A., tf., mottagningstid: tisdag, onsdag, fredag och lördag 10—2.

Husauktionskommisarie.

Alexison, F. P., tf., mottagningstid: måndagar, och torsdag 10—2.

Auktionskassör.

Arborelius, G. F. G., tf., mottagningstid: 10—2.

Notarier.

Bauman, S. G., tf.; Lindquist, S. J., tf.; Kjellborg, G. R. O., tf.; Högner, E. F. R., (tf. bitr. notarie); Lundvall, J. A. (tf. bokauktionsnotarie).

Kassaskrifvare.

Strauss, G. B., tf.

E. o. notarier.

Ålander, A. E.; Andersson, C. R.; Fridholm, T.; Lundberg, J. A.

Mäklare.

Ohlsson, P. E., tf.; Bergvall, C. F., tf.

Vaktmästare.

Ehrenström, J. C., tf.

Dessutom tio *tf. kamardrängar* och *tjugen e. o. kamardrängar*.

Stockholms stads provisoriska kreatursmarknadsplats med stallar.

Solnavägen invid Norrtulls järnvägsstation. Kontoret: riks. 9814; allm. 197 52. Stallarna: riks. 4851; allm. 218 44. Expeditionstid: marknadsdagar (måndagar och torsdagar) 8—2, öfriga dagar 10—3.

Stadens kreatursstallar uppfördes 1905 inom särskildt inhägnadt område. Å området hålles marknad med såväl slakt- som lifdjur, af följande djurslag: nötkreatur, får, get, svin och häst, och kunna dylika djur såväl före som efter sådan marknad inställas i stallarna.

Stadens provisoriska kreatursmarknadsplats med stallar förvaltas af Drätselnämndens första afdelning och äro underkastade stadsveterinärens kontroll. Vid marknadsplatsen äro anställda en föreståndare som bör vara legitimerad veterinär, en uppsyningsman samt erforderlig kontorspersonal och betjäning. Föreståndaren, uppsyningsmannen och kontorspersonalen antagas af Drätselnämndens första afdelning, öfrig personal af föreståndaren.

Staden ombesörjer djurens utfodring och vård äfvensom emottagandet af med järnväg till stallarnas järnvägskaaj ankommande djur emot afgift enligt taxa, som af Drätselnämndens första afdelning bestämmes. Innan djur får bortföras från marknadsområdet, skola samtliga kostnader för dess vistelse därstädes betalas.

För att bereda allmänheten tillgång till biträde vid köp och försäljning af djur finnes vid kreatursmarknaden anställd en stadskommissionär. Marknadsområdet hålles öppet från kl. 6 f. m. till kl. 6 e. m., men emottagas djur äfven å andra tider. Kreaturshandeln skall försiggå på marknadsdagar, som af Drätselnämndens första afdelning bestämmas, och kommer kreatursmarknad tills vidare att äga rum hvarje helgfri måndag och torsdag kl. 8—2.

Instruktioner m. m. Drätselnämndens första afdelnings stadgar för Stockholms stads kreatursstallar och kreatursmarknad den 28 febr. 1905, samma afdelnings instruktion för personalen och stadskommissionärerna därstädes den 28 febr. 1905.

Stat år 1907. Utgifter: 48,000 kr.; inkomster (afgifter): 48,000 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare: 4,500 kr. Uppsyningsman: 2,100 kr. Stadskommissionär: arfvode 1 % af försäljningssumman å af honom försälda, respektive inköpta djur. Dessutom åtnjuta föreståndare och uppsyningsman bostad och ved.

Föreståndare.

Segelberg, T. A.

Uppsyningsman.

Sandström, A. F.

Stadskommissionär.

Andersson, E.

Belysning af gator och allmänna platser.

Drätselnämnden ersätter Gasverket för förbrukningen af den gas, som af verket levereras för stadens behof, bl. a. för belysning af gator och allmänna platser. För kontroll af gasens beskaffenhet har Nämnden anställt en särskild gaskontrollör, se f. ö. under Gasverket.

Instruktion m. m. Bestämmelser om gasens lyskraft, af Stadsfullmäktige beslutade den 22 dec. 1884, jämte närmare bestämmelser för lysgasens i Stockholm profning, antagna af Gasverksstyrelsen den 30 mars 1885 jämte ändringar, beslutade af Stadsfullmäktige den 16 dec. 1891 och senast den 19 dec. 1898.

Stat år 1907. Utgifter: 600,200 kr.; inkomster: 1,560 kr.

Aflöning. Gaskontrollör: arfvode 1,200 kr.

Gaskontrollör.

Peterson, K. Edv.

Inkvarteringar.

Kasernen Tjårhofsgatan 11.

Staden har skyldighet att inkvartera trupper, som af en eller annan anledning, t. ex. för att befordras till lägerplats eller för att vara till hands vid befaradt upplopp, tillfälligtvis uppehålla sig i staden. Härfor är reserverad en del af den byggnad, Tjårhofsgatan 11, i hvilken Katarina brandstation är inrymd. För öfrigt fullgör Staden större delen af sin inkvarterings-skyldighet genom aftal med garnisonsregementena, till hvilka utgå inkvarteringsrättningar.

Stat år 1907. Utgifter: 257,100 kr.; inkomster: 21,450 kr. (statsanslag).

Aflöning. Kasernmästare: arfvode 1,200 kr.

Kasernmästare.

Svinhufvud, A. A. S., brandkapten.

Stockholms stads bårhus.

Karolinska institutet.

I K. Maj:ts skrifvelse den 9 dec. 1864 till Öfverståthållareämbetet angående ändring i planen för byggnaden för patologisk-anatomiska institutionen vid Karolinska institutet godkändes beslutet, att å Karolinska institutets tomt ett bårhus skulle uppföras, dock under villkor och förbehåll att Staden i behörig ordning tillförsäkrades, att bårhuset utan kostnad för Staden

framgent af Karolinska institutet eller den medicinska institution, som möjligen kunde träda i dess ställe, vårdades och underhölles samt till bårhus för Stadens räkning användes.

Instruktion saknas.

Stat år 1907. Utgifter: 6,870 kr. under rubriken »politi».

Aflöningar m. m. Prästerligt biträde: arfvode 450 kr. Vaktmästare och föreståndare: arfvode 130 kr.

Prästerligt biträde.

Folkard-Holmgren, J. F., komministeradjunkt i Kungsholms församling.

Vaktmästare och föreståndare.

Ericsson, C. F., Myntgatan 4, polisens växel, riks. o. allm.

Dessutom *politikarlar*.

Stockholms stads hundstall.

Östermalmsgatan 66. Österm. 27 96.

I samband med kontrollen öfver hundskattens erläggande har ett hundstall upprättats för vilsekomna, af polisen infångade hundars upptagande och vårdande. Afhämtas ej hund inom tre dagar, afföres densamma till Veterinärinstitutet för aflifvande.

Stat år 1907. Utgifter för hundstallet jämte stämpling af skattemärken m. m.: 1,100 kr. (Hundskatteuppbörden beräknas för år 1907 till 50,500 kr.)

Aflöningar m. m. Ersättning åt tillsyningsmannen utgår af hundägare enligt taxa af 1 kr. för dag och hund.

Tillsyningsman.

Hallberg, J. T. Träffas 9—12; Österm. 27 96 (bostaden Östermalmsgatan 66, 3 tr.).

Stockholms stads hälsöfördrnsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsöfördrnsnämnden.

Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41; allm. 52 61; sessionstid hvarannan eller hvar tredje fredag kl. 6,30.

En systematiskt ordnad allmän hälsöfördr tillkom först i förra århundradet. Det var kole-rans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet af hälsöfördrnen i hufvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farstot påbjöd Kungl. kungörelsen den 9 juli 1831 tillsättandet af sundhetsnämnder i orterna. I Stockholm kallades denna myndighet först Allmänna Sundhetskommittén, men fick snart namnet Allmänna sundhetsnämnden. Vid kole-rans förnyade vandring till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm änyo samma nämnd, som till följd af kole-raperiodens långvarighet blef oafbrutet verksam under mer än halftannat årtionde. I 1862 års kommunalförordning upptogs bland verkställande myndigheter Sundhetsnämnden, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsotillståndet och sjukvården. Sundhetsnämnden fortfor med sin befattning till år 1878, då Hälsöfördrnsnämnden jämlikt hälsöfördrnsstadgan för rikets städer den 25 sept. 1874, som då trädde i kraft äfven för Stockholm, öfvertog dess bestyr med hälsöfördrnen och jämlikt K. Instruktionen d. 4 mars 1864 för Stockholms stads sundhetsnämnd samt Stadsfullmäktiges beslut den 1 dec. 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och Stadens sjukhus.

Nämnden är öfverstyrelse och förordnar särskilda understyrelser (för ett år i sänder) för Stadens permanenta sjukvårdsanstalter med undantag af dem, som äro afsedda för vård af epidemiska sjukdomar och sinnessjuka, hvilka anstalter äro ställda under Nämndens omedelbara förvaltning, och utfärdar för dem stadgar. Nämnden handhafver ock Stadens polikliniker och anordningar för provisorisk sjukvård äfvenså förvaltningen af Stadens köttbesiktningbyråer, desinfektionsanstalter och några andra anstalter, som inrättats för befordrande af Nämndens verksamhet i hälsöfördrns tjänst. Nämnden bestrider såväl de Staden åliggande utgifter för sinnessjukas vård på statens hospital som ock kostnaderna för den Staden åliggande provisoriska vård af sådana sinnessjuka, som äro berättigade att intagas å dylik anstalt, med skyldighet för Nämnden att tillse, att på plats så snart som möjligt beredes dem å statsanstalt.

Hälsöfördrnsnämnden består af sju ledamöter och sju suppleanter. Ledamöterna äro dels själfskrifna, dels valda. Själfskrifna äro polismästaren och förste stadsläkaren. De öfriga fem ledamöterna väljas för fyra år. Af dessa utse Stadsfullmäktige fyra, Magistraten en. Suppleanter väljas dels af Stadsfullmäktige (fyra), dels af Magistraten (en) för fyra år.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads hälsöfördrnsnämnd, antagen af Stadsfullmäktige den 1 febr. 1896, med ändring af den 5 maj 1902.

Stat år 1907. Utgifter: 3,144,600 kr., inkomster: 240,000 kr.

Hälsöfördrnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Medin, K. O., professor, stadsfullm.

Vice ordförande.

Norström, Cl. G., civilingenjör, stadsfullm.

Öfriga ledamöter.

Hintze, T., polismästare (själfskr.).

Andersson, L. I., förste stadsläkare (själfskr.).

Friedholm, J. A., rådmän (vald af Magistraten).

Wahlin, C. A., grosshandlare, stadsfullm.

Enell, H. G. O., apotekare, stadsfullm.

Suppleanter.

Strahl, A. A. F., rådmän (vald af Magistraten).

Dahl, F. G. A., professor.

Svensson, J., professor.

Buhre, C. B., läkare, stadsfullm.

Örtenblad, K. O. T., civilingenjör.

Hälsöfördrnsnämndens byrå och expedition.

Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 12—3.

Den dagliga ledningen af hälsö- och sjukvårdsförvaltningen, för så vidt den tillhör Hälsöfördrnsnämndens handläggning, tillkommer förste stadsläkaren (ang. tillsättning, instruktion m. m. se nedan sid. 50), som hvarje söckendag å af Nämnden bestämd tid är tillstädes å Nämndens expedition, hvarest äfven Sundhetsinspektören (se

sid. 68), stadsveterinären (se sid. 68) och bostadsinspektören (se sid. 72) träffas dagligen å vissa tider (se nedan).

Erforderliga tjänstemän och betjante vid expeditionen tillsättas för öfrigt af Nämnden medelst förordnande tillsvidare eller på viss tid.

Stat år 1907. Utgifter 59,600 kr.

Aflöningar m. m. Förste stadsläkare, sundhetsinspektör, stadsveterinär, bostadsinspektör (se ofvan anvisade ställen). Sekreterare: arfode 3,000 kr., dessutom expeditionslösen. Ombudsman, gemensam örf Hälsöwards- och Fattigwardsnämnderna: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., hvaraf hälften här beräknas med 1,750 kr. Kamrerare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Amanuens: arfode 1,500 kr. Skrifbiträde: arfode 600 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera 100 kr.: biträdande vaktmästaren: arfode 900 kr.

Dessutom åtnjuter vaktmästaren bostad och ved.

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I.; riks. 41 53; allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2.

Bostadsinspektör.

Wirgin, G.; riks. 74 38; allm. 86 77; mottagningstid: 1—2, tillsvidare i lokalen Regeringsgatan 71, (se sid. 72).

Sekreterare.

Schönmeyr, B. C., mottagningstid: måndagar, onsdagar, fredagar 1—1,30.

Ombudsman,

von Schulzenheim, C. H. J.

Kamrerare.

Isæus, E. R.; Brunkeb. 22 63; mottagningstid: 12—3.

Amanuens.

Staël von Holstein, Christina Mathilda.

Skrifbiträde.

Linroth, Ulrika.

Vaktmästare.

Åhrman, J. H.; **Åhrman, K. O.**, (bitr.)

Stads- och distriktsläkare m. fl.

(Ang. sjukhusläkarne se under de särskilda sjukhusen; ang. sundhetsinspektören, stadsveterinären, bostadsinspektören m. fl. se under Hälso-polisen och Bostadsinspektionen.)

Förste stadsläkaren i Stockholm tillsättes af en valnämnd, bestående af öfverståthållaren, hvilken i Nämnden förer ordet, sex af och bland Stadsfullmäktige särskildt för hvarje gång utsedde ledamöter samt Hälsöwardsnämndens ledamöter utom förste stadsläkaren eller den, som i hans ställe tjänstgör i Hälsöwardsnämnden. Vederbörandes kompetens prövas dessförinnan af Medicinalstyrelsen; fullmakt för den utnämnde utfärdas af Öfverståthållareämbetet. Förste stadsläkaren åligger att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt allt, som kan inverka på sundheten och allmänna hälsotillståndet i hufvudstaden och särskildt i de fattigas bostäder samt i härstädes befintliga skolor, fabriker, verkstäder, välgörenhetsinrättningar och fängelser, och bör han för sådant ändamål själfmant eller på uppdrag af Hälsöwardsnämnden vidtaga behöfliga undersökningar samt från distriktsläkarne förskaffa sig noggrann kännedom om hälsotillståndet i Stadens olika delar och med dem samråda i sådana viktigare hälsöwardsfrågor, som ligga inom deras verksamhetsområde. Förste stadsläkaren är chef för personalen vid den hälsopolis, som lyder under Hälsöwardsnämnden och skall hafva tillsyn öfver Stadens allmänna sjukvård och äger i följd häraf att hålla sammanträden med distriktsläkarne, besöka Stadens sjukvårdsinrättningar och öfvervara sammanträdena hos dessa inrättningars styrelser med rätt att deltaga i öfverläggningarna. Finner han därvid brister, hvilka det icke ankommer på honom att afhjälpa, skall han hos Hälsöwardsnämnden föreslå nödiga åtgärder. Han är förman för andre stadsläkaren och distriktsläkarne samt har inseeende öfver i Staden praktiserande fältskärer, tandläkare och barmorskor. Förste stadsläkaren åligger att bereda och införa Hälsöwardsnämnden föredraga alla ärenden, som angå Stadens allmänna hälsövard och sjukvård. Å tid, som Hälsöwardsnämnden bestämmer, bör förste stadsläkaren i allmänhet hvarje söckendag vara tillstädes å Nämndens byrå för att gå tillhanda med erforderliga upplysningar. Förste stadsläkaren må icke innehafva eller förestå annan tjänstbefattning.

Andre stadsläkaren tillsättes på enahanda sätt som förste stadsläkaren. Honom åligger bland annat, att på förordnande af Öfverståthållareämbetet eller Rådhusrätten verkställa inom Staden och dess område förekommande rättsmedicinska besiktningar och liköppningar i enlighet med gällande föreskrifter, att meddela erforderligt läkarebetyg för inträde å arbets- eller försörjningsinrättning, att på begäran af enskild person afgifva utlåtande eller betyg öfver be-

skaffenheten af sjukdom och kroppsskada, att besörja sjukvården inom Stadens fängelser, samt att hafva närmaste tillsynen öfver fältskärsstugor i Staden. I öfrigt har andre stadsläkaren att ställa sig till efterriktelse Öfverståhållare-ämbetets särskilda föreskrifter i tjänsten samt att lämna det tjänstebiträde, som Hälsovårds- och Fattigvårdsnämnderna af honom äska till fullgörande af hvad honom enligt instruktion åligger. (Jfr sid. 12 och 67).

Distriktsläkarne tillsätts af Hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Distriktsläkares hufvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning med läkarehjälptillhandagå alla i distriktet boende fattiga sjuka, hvilkas medellöshet blifvit behörigen styrkt, att utfärda betyg för sådana i distriktet boende sjuka, som söka fattigunderstöd eller skola intagas å fattighus, för person, som söker inträde å arbets- eller försörjningsurättning och hvilkens tillstånd icke tillåter honom att inställa sig å andre stadsläkarens tjänsterum, samt för barn, som skola intagas å Allmänna barnhuset. Distriktsläkare bör hafva sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Instruktioner m. m. Kungl. bref till Öfverståhållareämbetet angående förändrade bestämmelser för tillsättning af stadsläkare i Stockholm den 17 juni 1881. Instruktion för förste stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Instruktion för andre stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Hälsovårdsnämndens instruktion för distriktsläkarne i Stockholm den 26 nov. 1897.

Aflöningar m. m. Förste stadsläkare: 10,000 kr., däraf lön 7,000 kr., tjygr 3,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 1,000 kr. Andre stadsläkare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem distriktsläkare: 3,800 kr., däraf lön 2,660 kr., tjygr 1,140 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; sju distriktsläkare: 3,400 kr., däraf lön 2,380 kr., tjygr 1,020 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; två distriktsläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; en distriktsläkare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I. Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdsgårdsgatan 2 C; riks. 41 53, allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Andre stadsläkare.

Aspelin, J. M. Myntgatan 5; polisens växel, riks. och allm.; mottagningstid: 9,30—10,30.

Läkaredistriktet.

Nikolai läkaredistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Distriktsläkare.

Scholander, C. Th.; Svartmangatan 21 & 23; riks. 20 88; allm. 11 88 (privat); mottagningstid: 9—10.

Klara läkaredistrikt

(omfattande Klara församling samt den del af Adolf Fredriks församling, som ligger söder om Tegnérsgratan).

Distriktsläkare.

Erdmann, T. L.; Slöjdgatan 9; riks. 68 80; allm. Brunkeb. 29 60; mottagningstid: 9—10, (juni —sept. 10—11).

Kungsholms västra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling väster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Spangenberg, K. G. V.; Fleminggatan 51 A; riks. 87 16; allm. 183 00; mottagningstid: 9—10.

Kungsholms östra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling öster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Ljungström, V.; Handverkaregatan 23 D (till 1:sta okt., därefter Handverkaregatan 26); riks. 85 80; allm. Kungsh. 9 69; mottagningstid: sept—maj hvardagar 9—10, helgdagar 10—11; juni—aug. alla dagar 9—10.

Adolf Fredriks västra läkaredistrikt

(omfattande Adolf Fredriks församling norr om Tegnérsgratan och väster om Drottninggatan samt Gustaf Wasa och Mattei församlingar väster om Drottning- och Norrtullsgatorna).

Distriktsläkare.

Lagergren, J. E.; Upplandsgatan 33; riks. 21 05; allm. 4 60; mottagningstid: 9—10.

Adolf Fredriks östra läkaredistrikt

(omfattande Adolf Fredriks församling norr om Tegnérsgratan och öster om Drottninggatan samt den del af Gustaf Wasa och Mattei församlingar, som ligger öster om Drottning- och Norrtullsgatorna).

Distriktsläkare.

Holmgren, S. G., Odengatan 56; riks. 49 55; mottagningstid: 9—10.

Jakobs läkaredistrikt

(omfattande Jakobs församling samt den del af Johannes församling, som ligger söder om Brunnsgatan).

Distriktsläkare.

Malmsten, K. A.; Blasieholmstorg 9; riks. 29 44; allm. 5 28; mottagningstid: 9—11,30.

Johannes läkaredistrikt

(omfattande den del af Johannes församling, som ligger norr om Brunnsgatan samt den del af Engelbrekts församling, som ligger norr om Odengatan och väster om Stockholm—Rimböjännvägen).

Distriktsläkare.

Ekelund, C. M.; Tegnerösgatan 6; riks. 65; allm. 212 51; mottagningstid: 8,30—9,30.

Östermalms västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Engelbrekts församling, som ligger öster om Birgerjarlsgatan samt den del af Hedvig Eleonora församling, som ligger väster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna).

Distriktsläkare.

Sundberg, L. G. T.; Grefturegatan 15; riks. 29 85; allm. 6018; mottagningstid: hvardagar 9—10, sön- och helgdagar 9,30—10,30.

Östermalms östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Hedvig Eleonora, som ligger öster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna samt Oscars församling).

Distriktsläkare.

Tjf. Jurén, H. M., Nybrogatan 41; riks. 26 99; allm. 3 72; mottagningstid: 9—10.

Katarina västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Värmdögatan, Nytorget, Nytorrgsgatan till Folkungagatan, denna gata till Götgatan, denna gata till Högbergsgatan samt församlingsgränsen västerut).

Distriktsläkare.

Olson, E.; Katarina Bangata 11; allm. 308 00; mottagningstid: 9—10.

Katarina norra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af församlingsgränsen i väster samt dennas fortsättning i Götgatan till Folkungagatan, denna gata till Renstjärnasgatan, denna gata till Tjärhofsgatan, denna gata till Erstagatan samt denna gata till Stadsgården).

Distriktsläkare.

Klingberg, A. F.; Folkungagatan 83; riks. 25 33; allm. 33 11; mottagningstid: 9—10.

Katarina östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Erstagatan från Stadsgården till Tjärhofsgatan, denna gata till Renstjärnasgatan, denna gata till Folkungagatan, denna gata till Nytorrgsgatan, denna gata till Nytorget samt Värmdögatan).

Distriktsläkare.

Gahn, H. R. C.; Renstjärnasgatan 15; riks. 95 68; allm. 135 33; mottagningstid: 9—10.

Maria västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger väster om Skinnarviksgatan, Torkel Knutssonsgatan till Tavastgatan, denna gata till Timmermansgatan samt denna gata och församlingsgränsen söderut).

Distriktsläkare.

Ericsson, A. V.; Hornsgatan 54; riks. 10 35; allm. 36 63; mottagningstid: 9—10.

Maria östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger öster om Skinnarviksgatan och Torkel Knutssonsgatan och i öfrigt begränsas af församlingsgränsen).

Distriktsläkare.

Åkerström, K. D.; Bellmansgatan 20; riks. 30 13; allm. 307 99; mottagningstid: 9—10.

Läkarebiträde åt obemedlade barnaföderskor.

Aflöningar m. m. Två läkare: arfvode 500 kr.; en läkare: arfvode 200 kr.

För Östermalm och Norrmalm.

Josephson, C. D.; Mästersamuelsgatan 4; riks. 17 49; allm. 69 10; mottagningstid: hvardagar 1,30—3.

För Staden inom broarna och Södermalm.

Granström, K. A.; Götgatan 30; riks. 3 64; Maria 3 34; mottagningstid: hvardagar 1,30—3, helgdagar 9—10, juni—sept. alla dagar 9—10.

För Kungsholmen.

Amanuensen å Allm. barnbördshuset; Handverkargatan 19; riks. 62 33; allm. 102 41.

Stockholms stads sjukhus.

(Adresser, telefoner, expeditionstider, se nedan).

Stadens under Hälsovårdsnämnden lydande egentliga sjukhus äro följande: Sabbatsbergs sjukhus, Sjukhuset St Göran, Provisoriska sjukhuset, Maria sjukhus, Södra barnbördshuset, Epidemisjukhuset, Vårdanstälterna för sinnessjuka.

Allmänna försörjningsinrättningens afdelningar för kroppsjuka och sinnessjuka lyda under Fattigvårdsnämnden (se sid. 84).

Hälsovårdsnämnden utser årligen i dec. månad för det kommande året särskilda styrelser till förvaltning af huvudstadens sjukhus med undantag af dem, som äro afsedda för vård af epidemiska sjukdomar och sinnessjuka, hvilka anstalter äro ställda under Nämndens omedelbara förvaltning. Hvarje sjukhusstyrelse består af fyra ledamöter jämte öfverläkaren eller, där-est flere öfverläkare finnas, den af dem, som af Nämnden blifvit förordnad till sjukhusdirektör. Styrelse väljer inom sig ordförande, vice ordförande och kassadirektör. Styrelse sammanträder så ofta göromålens gång så fordrar, dock minst en gång i månaden.

Förste stadsläkaren åligger att öfvervaka sjukhusens verksamhet och förvaltning, och är han berättigad att deltaga i öfverläggningarna vid styrelsernas sammanträden, till hvilka han alltid skall erhålla kallelse. Öfverläkaren eller vid sjukhus med flere än en öfverläkare den af dem, som Hälsovårdsnämnden vid det årliga styrelsevalet förordnar, är sjukhusets direktör och såsom sådan mellan styrelsens sammankomster sjukhusets inför styrelsen ansvarige styresman i den utsträckning och med den myndighet, som styrelsen bestämmer.

Öfverläkare tillsättes af Hälsovårdsnämnden medelst förordnande tills vidare. Öfverläkare är närmaste förman för å hans afdelning anställda underläkare och amanuenser.

Underläkare antages för högst tre år af Hälsovårdsnämnden efter hörande af vederbörande direktör eller öfverläkare. Amanuens antages för ett år af de särskilda sjukhusets styrelser efter inhämtande af yttrande från den öfverläkare, å hvars afdelning han skall tjänstgöra. Underläkare och amanuens åligger att vara boende inom det sjukhus, där han är anställd.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själf eller genom ombud på den för hvarje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets mottagningssal och därvid:

1:o) förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och om så påfordras prästbetyg;

2:o) aflämnas ansvarsförbindelse af vederhäftig person eller annan säkerhet för all sjukvårds-kostnad äfvensom för begravningskostnad, ifall densamma skulle komma att af sjukhuset bestridas.

För erhållande af kostnadsfri sjukvård skall rotemans intyg företes ang. bostad, fattigdom och fattigvårdshemort.

Personer, träffade af olyckshändelse eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet, och böra i sådant fall ofvan bestämda handlingar ofördröjligen anskaffas.

Städgar. Hälsovårdsnämndens städgar för Stockholms stads sjukhus den 26 mars 1904.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 & 11; riks. 5 46; allm. 217 91;

Mottagningstider: för invärtes sjuka 11 —12; för utvärtes sjuka 10—11; för kvinno-sjukdomar 10,30—11.

Besökstider: allmänt rum 1—3 alla dagar; isolerings- och tuberkulospaviljongerna söndagar och onsdagar 1—2.

Mera än 15 års förhandlingar mellan de kommunala myndigheterna föregingo beslutet om detta sjukhus byggande. Dessa förhandlingar inleddes genom tillsättandet år 1858 af en kommitté och avslutades genom Stadsfullmäktiges godkännande den 2 dec. 1872 af de framställda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, hvilken i jan. 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och äfven genom andra viktiga förbättringar. Sjukhusets 368 sängar äro fördelade på fyra afdelningar: två medicinska med 218 sängar, en kirurgisk med 124 samt en gynekologisk med 26. På den sistnämnda meddelas klinisk undervisning, hvarför o. professorn i gynekologi och obstetrik vid Karolinska institutet där uppehåller sjukvården, biträdd af en amanuens. På de medicinska afdelningarna äro anställda två öfverläkare, en underläkare och två amanuenser, på den kirurgiska en öfverläkare, en underläkare och två amanuenser.

Inom sjukhuset finnes ett konvalescenthem, tillkommet genom en enskild donation, samt en upptagningsanstalt för hastigt insjuknade (se sid. 61).

Enligt Stadsfullmäktiges beslut år 1907 skall sjukhuset väsentligt utvidgas.

Vid sjukhuset hålles kirurgisk poliklinik 10—11, hvarvid kostnadsfritt behandlas personer, som styrka sig eller prövas vara medel-lösa. Mindre bemedlade betala en krona för hvarje besök.

Stat år 1907. Utgifter: 321,800 kr.; inkomster: 47,600 kr.

Aflöfvingar m. m. Direktör: arfvode 1,000 kr. Tre öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjgr 1,350 kr. Två underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjgr 750 kr. Fyra amanuenser: arfvode 1,500 kr. Obducent: arfvode 1,800 kr. Operationsköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fjorton sjuksköterskor: lön 500 kr. dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Ett sjuksköterskebiträde: 350 kr.;

sjutton sjuksköterskebiträden: 250 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik och massagebehandling för å sjukhuset intagna patienter, högst 1,200 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., med skyldighet att jämväl ombesörja räkenskapsföringen vid upptagningsanstalten (se sid. 61). Predikant (tillika predikant vid Sabbatsbergs ålderdomshem, hvarifrån halva lönen beräknas): 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Organist och sångare: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 400 kr. Skrifbiträde: 1,200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Ena maskinistbiträdet: 1,200 kr.; andra maskinistbiträdet: 800 kr. Två eldare: 460 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt (med skyldighet att ansvara för trädgårdens skötsel): lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nattvakt: 750 kr. Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderskebiträde och tvätterska: 180 kr. Fem drängar: 400 kr. En öfverkokerska: 360 kr. En underkokerska: 300 kr. Sex köksbiträden: 240 kr. En stüderska: 300 kr. Tjugutvå stüderskor: 216 kr. Nio tvätterskor: 660 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuenser bostad med möbler, eldning och städning, operationssköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, husmoder, ett maskinistbiträde, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, baderskebiträdet, tvätterska, drängar, öfverkokerska, underkokerska, köksbiträden, stüderskor bostad, ved och kost, syssloman, maskinist, vaktmästare, portvakt och nattvakt bostad och ved. Om bostad och ved lämnas åt predikant, minskas lönen med 1,000 kr.; om kost ej lämnas åt ett maskinistbiträde och tvättförestånderska, höjes den kontanta aflöningen för maskinistbiträden med 300 kr., för tvättförestånderska med 200 kr.; om kost lämnas åt nattvakt, minskas hans kontanta aflöning med 400 kr.

Styrelsens ledamöter.

Kinander, C. E., vice häradshöfding, stadsfullm.;
Lundbergh, G. H., grosshandlare, stadsfullm.;
Nyström, C. H. L., med. och fil. dr., ordf.;
Wetterdal, H., öfverläkare, direktör; Örtenblad, K. O. Th., civilingenjör.

Protokollsförare.

Linroth, F. S.

Direktör och öfverläkare.

Wetterdal, H.

Öfverläkare.

Perman, E. S.; Bruhn-Fähræus, E. G. M., docent.

Underläkare.

Karlsson, K. A.; Uhlemann, A. W.

Amanuenser.

Wikner, R. P. E.; Edholm, E.; Hylin, P. U.; Silfversparre, E.

Obducent.

Wallis, C., professor.

Operationssköterska.

Liander, A. U. M.

Sjuksköterskor.

Öhrvall, J. E.; Grandien, M. U.; Abramson, A. H.; Rist-Gad, A.; Jakobson, K.; Göranson, A.; Johanson, E. A.; Brunius, I. H. F.; Vogel, A. M.; Thomander, G.; Thålin, G.; Lönngren, S.; Johansson, T.; Andersson, H.

Dessutom aderton sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Lundström, E. H. J.

Organist.

Eklund, Louise R.

Syssloman.

Johansson, A. G. Allm. 21791; mottagnings-tid 9—2.

Skrifbiträde.

Zettergren, E. E.

Husmoder.

Geijer, I. G.

Köksförestånderska.

Westerberg, M. J.

Tvättförestånderska.

Ljungberg, A.

Maskinist.

Nordström, C. L.

Vaktmästare.

Eriksson, A. W.; Söderberg, W. A.

Portvakt.

Johansson, J. A.

Dessutom två maskinistbiträden, två eldare, fem drängar, en nattvakt, en baderska, ett baderskebiträde, en öfverkokerska, en underkokerska, sex köksbiträden, tjugutvå stüderskor, nio tvätterskor.

Sjukhuset S:t Görän.*Stadshagen; riks. 2164; allm. 4716.*

Mottagningstider. Veneriska och hudsjukdomar (äfven poliklinik): hvardagar, för män 12—1; för kvinnor 1,30—2; sön- och helgdagar, för män 9—10; för kvinnor 10,30—11.

Tuberkulosjukdomar: hvardagar 10,30—11.

Besökstider. Å afd. för veneriska och hudsjukdomar: allmänt rum onsdagar 10—11; halfenskiöldt rum dessutom söndagar 11—1. Å tuberkulosafdelningen: söndagar, tisdagar och torsdagar 10—11,30; öfriga tider efter läkarens särskilda tillstånd.

Den första plats i Stockholm, hvarst veneriskt sjuka vårdades i afskild lägenhet, lär hafva varit Danviken. Där behandlades sedan början af 1700-talet de bland hjonen, som ledo af svårartad venerisk sjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man öfversända dit veneriskt sjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blifvit färdigt år 1788, utvidgades afdelningen för veneriskt sjuka till 50 platser, men på grund af de sinnessjukas växande mängd måste efter 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de veneriskt sjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för stadens behof inrättats å Kungsholmen. År 1813 uppdrog Öfverståthållaren åt särskilda kommitterade att undersöka beskaffenheten af redan befintliga sjukvårdsinrättningar och behofvet af förbättrade och utvidgade anstalter till veneriskt sjukhus botande samt afgifva betänkande om därtill tjänliga medel och utvägar. I utlåtande den 24 febr. 1814 föreslogo dessa kommitterade, att ett kurhus å 100 sängar skulle inrättas samt att den å Kungsholmen befintliga kronobränneriegenheten skulle för detta ändamål förvärfvas från statsverket.

Sedan rikets ständer i anledning af Kungl. proposition medgifvit, att denna egendom finge upplåtas till begagnande för den gemensamma kurhusinrättningen för Stockholms stad och län, samt sedan nödiga reparationer och inredningsarbeten verkställes, inflyttade såväl stadens som länets patienter i den nya anstalten i oktober 1816. Redan i slutet af 1820-talet började svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, hvarför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad af kurhuset. Dels på grund af det ytterst bristfälliga skick, hvaruti kurhusets byggnader råkade, och dels emedan sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blef frågan om nya lokaler allt mera trängande. Flera förslag uppgjordes och härtil, det första redan år 1860, men föllo hufvudsakligen till följd af de betänkligheter, som stadens myndigheter hyste mot nedläggande af större kostnader på kurhusinrättningens tomt, så länge icke denna var med full äganderätt öfverlåten af staten till staden och länet. Sedan flera

framställningar härom blifvit af Riksdagen afslagna, gjorde sig den åsikten allt mera gällande, att ett nytt sjukhus för veneriska patienter borde uppbyggas för kommunens räkning på annan plats. Till byggnadsplats föreslogos olika ställen, tills man slutligen enades om det nya sjukhusets förläggande till sydligare delen af Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1856 och fullbordades 1888. Sjukhuset, som benämndes S:t Görän, skulle visserligen i första rummet användas för vård af veneriskt sjuka och af patienter med hudsjukdomar, men vid dess inrättande hade man dock blicken fäst på en framtida användning äfven för andra sjukdomar. Vid tider af större sjuklighet i Stockholm hafva också på sjukhuset anordnats afdelningar för olika invärtas sjukdomar. I början af år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en särskild afdelning med 108 sängar för sjuka med hemortsrätt i Stockholm lidande af lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna afdelning med en andra sjukpaviljong. Sängantalet är 504, af hvilka 272 komma på afdelningen för veneriska och hudsjukdomar samt 232 (siffran kan något höjas) på afdelningen för tuberkulos.

Sjukhuset skall för medellösa och mindre bemedlade, lidande af veneriska eller hudsjukdomar, hålla kostnadsfri poliklinik, för män 12—1, för kvinnor 1,30—2.

Stat år 1907. Utgifter: 364,200 kr., inkomster: 22,400 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfode 1,000 kr. En öfverläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr.; en öfverläkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr.; öfverläkare vid tuberkulosafdelningen: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Tre amanuenser: arfode 1,500 kr.; amanuens för polikliniken: arfode 1,800 kr.; amanuens för kliniken, aflönad af Karolinska institutet med 900 kr. Elfva sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjugufå sjuksköterskebiträden: 250 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfode 1,200 kr. Protokollsförare: arfode 300 kr. Skrifbiträde: 1,200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Sex eldare: 460 kr. Ene vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 600 kr. Badare: lön 1,100 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderska: lön 300 kr.,

dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Fem drängar: 400 kr. Latrintömmerska: 600 kr. Strykerska: 450 kr. Ett köksbiträde: 360 kr.; två köksbiträden: 300 kr.; åtta köksbiträden: 240 kr. En baderska: 300 kr. Sexton städerskor: 240 kr. Elva tvätterskor: 2 kr. pr dag. En snickare: 3,50 kr. pr dag. Två sömmerskor: 1,50 kr. pr dag.

Dessutom åtnjuta: underläkare, tre amanuenser och amanuens vid kliniken bostad med möbler, eldning och städning; syssloman, maskinist, vaktmästare och portvakt bostad och ved; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, husmoder, maskinistbiträde, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, köksbiträden, städerskor och drängar bostad, ved och kost; strykerska, snickare och sömmerskor kost.

Om kost lämnas åt portvakt och badare, minskas lönen med 300 kr.

Styrelsens ledamöter.

Busch, O. A., major, ordf.; **Welander**, E. W., professor, verkst. dir.; **Dahlgren**, E. W., öfverbibliotekarie; **von Rosen**, G. P. A., grefve, hofrättsråd, stadsfullm.; **Enell**, H. G. O., apotekare, stadsfullm.

Protokollsförare.

Gyllensvärd, G. W.

Direktör och öfverläkare.

Welander, E. W.

Öfverläkare.

Möller, L. M.; **Carlsson**, Sture C. (vid tuberkulosafdelningen).

Underläkare.

Sandman, F.

Amanuenser.

Wiman, A. T.; **Asplund**, E. G.; **Rothman**, N. G.; **Almkvist**, J., (vid polikliniken); **Bergvall**, J. Fr., (för kliniken).

Sjuksköterskor.

Börjesson, A. M.; **Johannisdotter**, K. K. E.; **Fougstedt**, A. O.; **Andersson**, J. K.; **Svensdotter**, K.; **Kinberg**, E. H. W.; **Askenstedt**, G. E.; **Westermark**, A. K.; **Olsson**, G.; **Pettersson**, A. M.; **Andersson**, G. S.

Dessutom tjuguatta sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Rosenius, P. J.

Syssloman.

Hellsten, F. W.; riks. 21 54; allm. 90 64; 11—3.

Skrifbiträde.

Mild, C. A.

Husmoder.

Erngren, A. L. H.

Förestånderskor.

Göransson, S. A. G. (för köket); **Wästberg**, B. M. (för tvätten).

Maskinist.

Gustafsson, J. R.

Vaktmästare.

Wallin, E. J.; **Johansson**, J. A.

Portvakt.

Carlsson, Lovisa.

Dessutom ett maskinistbiträde, sex eldare, en badare, en baderska, fem drängar, en latrintömmerska, en strykerska, elva köksbiträden, sexton städerskor, elva tvätterskor, en snickare och två sömmerskor.

Provisoriska sjukhuset.

Åsögatan 97; riks. 72 20; allm. 31 90; mottagningstid: 9—11; besökstid: 1—3.

Provisoriska sjukhuset upprättades såsom en ersättning för Katarina sjukhus, hvilket måst fullständigt tagas i anspråk för beredande af rum för det ständigt växande antalet sinnessjuka, som Nämnden måste lämna vård, intill dess plats å hospital kunde blifva ledig. För ändamålet förhyrdes nybyggda egendomen n: 9 i kvarteret Oron med adressnummer 97 vid Åsögatan (egendomen numera inköpt af Staden) och 32 vid Nytorrgsgatan. Den 13 febr. 1903 kunde det nya sjukhuset, hvars namn bestämts till Provisoriska sjukhuset, öppnas, sedan å Katarina sjukhus ännu kvarvarande sjuke, äfvensom där anställda läkare och öfrig personal med undantag af en del ekonomibetjäning dit öfverflyttats. Sjukhuset rymmer 100 platser, fördelade på en mansafdelning, förlagd till våningarna en och två trappor upp med tillsammans 66 sjuksängar, och en kvinnoafdelning förlagd till våningen tre trappor upp innehållande 34 sängar.

Stat år 1907. Utgifter: 100,800 kr.; inkomster: 4,000 kr.

Åftöningar m. m. Öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjpr 1,350 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjpr 750 kr. Öbducent: arvode 300 kr. Fyra sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskebiträden: 250 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik- och massagebehandling för å sjukhuset intagna patienter,

högst 600 kr. Syssloman: 2,700 kr., däraf lön 1,890 kr., tjgpr 810 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 800 kr. Organist och sångare: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 600 kr. Maskinist: lön 1,400 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Eldare: 760 kr. Vaktmästare: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: 200 kr. Baderska: lön 240 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. En dräng: 600 kr., däraf lön 500 kr., beklädnads-hjälp 100 kr.; tre drängar: 400 kr. Kokerska: 336 kr. Två köksbiträden: 204 kr. Ena städerskan: 420 kr.; andra städerskan: 204 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, portvakt, baderska, köksförestånderska, drängar, kokerska, köksbiträden och en städerska bostad, ved och kost; syssloman, vaktmästare och tvättförestånderska bostad och ved; eldaren och en städerska kost.

Om bostad och ved lämnas maskinist och eldare, minskas lönen med 300 kr.; om kost ej lämnas åt dräng, höjes lönen med 260 kr.

Styrelsens ledamöter.

Dahlberg, A. E., rådmän, stadsfullm., ordf.; **Lagergren**, A. L., f. d. kamrer; **Larsson**, G., byggmästare, stadsfullm.; **Schöntal**, A. R., ingenjör, stadsfullm.; **Wernmark**, L. V. M., öfverläkare, direktör.

Protokollsförare.

Wallin, K. H. (se nedan).

Direktör och öfverläkare.

Wernmark, L. V. M.

Underläkare.

Kjellin, G. V.

Obducent.

Sundberg, G.

Sjuksköterskor.

Bredberg, H. V.; **Gedda**, A. M.; **Andersson**, A. K.; **Wirström**, S. A.

Dessutom nio sköterskebiträden.

Predikant.

Klefbeck, E. A.

Organist och sångare.

Wallin, K. H.

Syssloman.

Holmberg, G. A.

Skrifbiträde.

Holmberg, Olena.

Köksförestånderska.

Johansson, J.

Tvättförestånderska.

Andersson, L.

Maskinist.

Pettersson, J.

Vaktmästare.

Eriksson, C. A.

Portvakt.

Bark, Charlotta.

Dessutom en eldare, en baderska, fyra drängar, en kokerska, två köksbiträden och två städerskor.

Maria sjukhus.

Vollmar-Yxkullsgatan 25; riks. 15 80; allm. 35 00. Mottagningstid: 9—11; å polikliniken: måndagar, onsdagar, lördagar 10—11. Besökstid: allmänt rum alla dagar 1—3.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för Stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd, 123,555 kv.-fot mätande egendom mellan Vollmar-Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. För ändamålet apterades fabriksbyggnaden, hvori med ingången af år 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, hvilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Genom tillbyggnader 1885 och 1896 hafva dels förbättrade bostadsförhållanden vunnits för tjänstepersonalen, dels lämplig lokal kunnat inredas för sjukhusets polikliniska verksamhet, som småningom blifvit ganska omfattande. Ny ekonomibyggnad uppfördes 1906. Sängantalet är 153, hvaraf en tredjedel för utvärtes och två tredjedelar för invärtes sjuka. På sjukhustomten ligger äfven en upptagningsanstalt (se sid. 61) för hastigt insjuknade, hufvudsakligen afsedd för personer, som nattetid omhändertagas af polis och hvilkas omedelbara inläggande på sjukhusen skulle verka störande för de öfriga sjuka.

Den med sjukhuset förenade kirurgiska polikliniken, som är öppen måndagar, onsdagar och lördagar 10—11, hålles kostnadsfri för medellösa; mindre bemedlade betala 1 krona för hvarje besök.

Stat år 1907. Utgifter: 128,000 kr.; inkomster: 11,000 kr.

Aftöningar m. m. Direktör och öfverläkare: 5,000 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., direktörsarfvode 500 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Extra amanuens: arfvode 1,500 kr. Obducent: arfvode 600 kr. Operationssköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fem sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Sex sjuksköterskebiträden: 250 kr. Massös: 600 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Stockholms stads Barnbördshus) med skyldighet att jämväl ombesörja räkenskapsföringen vid Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade. Predikant: arfvode 600 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Två eldare: 460 kr. Ene vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 450 kr. Baderska, lön 240 kr.; dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Stockholms stads Barnbördshus). Tvättförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Stockholms stads Barnbördshus). Två drängar: lön 400 kr. Sömmerska: lön 660 kr. Ena kokerskan: lön 360 kr.; andra kokerskan: lön 300 kr. Fem köksbiträden: lön 240 kr. Sju tvätterskor: lön 720 kr. En städerska: lön 240 kr.; sex städerskor: lön 200 kr.

Underläkare och amanuens, som turvis äro jourhavande vid sjukhuset, uppbära därför tillsammans 100 kr. pr månad utöfver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare, amanuens och extra amanuens bostad med möbler, eldning och städning; operationssköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, drängar, kokerskor, köksbiträden och städerskor bostad, ved och kost; syssloman, maskinist, vaktmästare och portvakt bostad och ved.

Styrelsens ledamöter.

Hallberg, E. F. M., rådmän; Peterson, E. R., fördelningsläkare, ordf.; Petersson, C. G., disponent; Rissler, J. G., öfverläkare, dir.; Winborg, J. Th., fabrikör, v. ordf.

Protokollsförare.

Bowallius, R. M.

Direktör och öfverläkare.

Rissler, J. G.

Underläkare.

Bellander, B. F. A.

Amanuens.

Sommarin, S. D.

Extra amanuens.

Lidén, H. (afgick 1 maj).

Obducent.

Hedrén, G.

Operationssköterska.

Wallengren, A. A.

Sjuksköterskor.

Jansson, E. F.; Theorin, H. E. T.; von Otter, E. S.; Sjöstedt, G. F.; Norrbin, E. I. N.

Dessutom sex sjuksköterskebiträden och en massös.

Predikant.

Hildebrand, B. A.

Syssloman.

Samuelson, N. T. H.; riks. 23 30; allm. 136 56; mottagningstid: 9—1.

Köksförestånderska.

Göranson, S. A. G.

Tvättförestånderska.

Wästberg, B. M.

Maskinist.

Rundblad, G. A. F.

Vaktmästare.

Öhman, J. E.; Petersson, P. A.

Portvakt.

Kärström, A. E. M.

Dessutom två eldare, en baderska, två drängar, en sömmerska, två kokerskor, fem köksbiträden, sju tvätterskor och sju städerskor.

Stockholms stads barnbördshus.

Volmar-Yxkullsgatan 29; riks. 6 44; allm. 132 77; besökstid: 1—3.

Detta barnbördshus, som är Stockholms kommuns förlossningsanstalt, har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, hvilka Stadens myndigheter sett sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Vollmar-Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande året änyo för samma ändamål i anspråk, och från denna tid blef det »Provisoriska barnbördshuset» bestående. Till 1871 var det inrymdt i nys-

nämnda, för ändamålet förhyrda lokal, men flyttades då till huset nr 27 vid samma gata. Detta förvärfvades af Staden år 1874 på samma gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes 1882, hvarefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset, och detta namn utbyttes mot Stockholms stads barnbördshus, då detsamma öppnades i dess nya lokal i Kv. Grimman.

Den 14 januari 1898 uppdrog Hälsovårdsnämnden åt särskilda kommitterade att uppgöra förslag till de åtgärder, som vore att vidtaga för afhjälpan af behovet af ökad utrymme för Södra barnbördshuset. Sedan kommitterade i anledning häraf uppgjort förslag till nytt barnbördshus å omkring 100 sängar, förlagdt till det af Stadsfullmäktige för sjukhusändamål reserverade kvarteret Grimman, beslöto Stadsfullmäktige med godkännande af det sålunda uppgjorda förslaget för arbetets utförande att anslå ett belopp af 625,000 kr. för ändamålet. Stadsfullmäktige hafva ock förklarat sig villiga att låta uppföra och utrusta till bostäder och hushåll för barnmorskeleverna äfvensom för undervisningen erforderliga lokaler, samt bekosta underhåll af desamma och deras inventarier jämte ljus och bränsle mot ett årligt bidrag från statsverkets sida af 5,000 kr., dock under villkor att barnmorskeleverna förpliktigas att vara boende inom anstalten äfvensom att själfva bestrida kostnaderna för sin utspisning. Erbjudandet har af staten mottagits men de föreslagna anordningarna ännu endast delvis realiserats. De nya lokalerna togos i anspråk den 19 febr. 1907.

Stat år 1907. Utgifter: 128,900 kr.; inkomster: 12,650 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvode 500 kr. Öfverläkare: 1,500 kr., däraf lön 1,050 kr., tjppr 450 kr., åtnjuter såsom barnmorskelärare lön af statsverket. Biträdande läkare: 1,500 kr., däraf lön 1,050 kr., tjppr 450 kr., åtnjuter såsom barnmorskelärare lön af statsverket. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Obducent: arfvode 500 kr. Fyra barnmorskor (bland dessa har en såsom instruktionsbarnmorska äfven lön af statsverket) lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fyra sköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Skrifbiträde: 1,500 kr. Prästerligt biträde: arfvode 1,000 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjppr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. För bestridande af portvaktsgöromål: 500 kr. Dräng: 400 kr. Sömmerska: 660 kr. Tvätterska: 720 kr. Tre städerskor: 200 kr.

Dessutom åtnjuta: amanuens bostad med eldning och städning; barnmorskor, sköterskor, husmoder, maskinistbiträde, eldare, dräng och

städerskor bostad, ved och kost; vaktmästare bostad och ved.

Om kost ej lämnas till maskinistbiträdet, höjes lönen med 300 kr.

Styrelse.

Styrelsen är densamma som för Maria sjukhus (se sid. 58), dock äger direktören för Barnbördshuset i frågor rörande detta att deltaga i styrelsens öfverläggningar och beslut.

Direktör och öfverläkare.

Sondén, C. M.

Biträdande läkare.

Alin, E. F. E.

Amanuens.

Felländer, J.

Obducent.

(Se Maria sjukhus).

Barnmorskor.

Sehardt, A. K. E. (instruktionsbarnmorska); Petterson, E. A.; Sundqvist, L. M.; Ljungberg, N.

Sköterskor.

Nyberg, A. M.; Lagerbäck, G. V. W.; Stjernström, A. M.; Olsson, I. M.

Prästerligt biträde.

(Se Maria sjukhus).

Syssloman.

(Se Maria sjukhus).

Skrifbiträde.

Karlson, Maria Fredrika.

Husmoder.

Wickström, A. W.

Maskinistbiträde.

Johanson, J. P.

Vaktmästare och portvakt.

Vakanta.

Dessutom en *eldare*, en *dräng*, en *sömmerska*, en *tvätterska* och tre *städerskor*.

Epidemisjukhuset.

Valhallavägen, nära Roslagsgatan, uppfartsväg från Ingemarsgatan; riks. 12 89, 13 99 och 60 89, portvaktens växelstation; besökstid: 12,30—1. (Se f. ö. nedan).

En af Kungl. Maj:t tillsatt kommitté med uppgift att afgifva förslag till sjukvårdens förbättrande i hufvudstaden hemställde i ett 1827

afgifvet betänkande bland annat, att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blef också Kungl. Maj:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronbrännerierodend vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för öfrigt överläts åt Stadens myndigheter, hvilka sedan alltjämt bestridit utgifterna för och förvaltats anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus.

Den ifrågakvarande anstalten omorganiserades vid denna tidpunkt till ett vanligt sjukhus under namn af Katarina sjukhus, ehuru vården af smittosamma sjukdomar fortfarande blef en af dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsövardslagstiftning (gälande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård af smittosamma sjukdomar.

Uppförandet af ett sådant sjukhus blef i Stockholm länge uppskjutet på grund af svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I afvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del af Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan Staden i slutet af år 1888 förvärfvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen af Staden, reserverades däraf omkring 60,000 kv.-meter till plats för ett nytt epidemisjukhus, och i början af 1890 anslago Stadsfullmäktige 680,000 kr. för ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 sept. 1893. Åtskilliga utvidgningar ha sedan dess ägt rum, så att sjukhuset för närvarande har utrymme för 375 patienter. Utvidgningar pågå.

De sjukdomar, som å Epidemisjukhuset särskildt behandlas, äro förnämligast secharlakansfeber, difteri, fläcktyfus, smittkoppor, rödsot och asiatisk kolera.

För anhöriga finnes tillfälle att efter erhållet tillstånd i besöksrummen kl. 12,30—1 samtala med de patienter, hvilkas tillstånd det medgifver. Upplysningar om patienternas tillstånd meddelas till anhöriga hvarje dag kl. 12,30—1 af sjukhusets öfverläkare å mottagningsalen. Telefoniska upplysningar angående patienterna lämnas 9—10 och 6—7 (rikstelefon).

Stat år 1907. Utgifter: 469,300 kr.; inkomster: 25,400 kr.

Aflöningar m. m. Direktör och öfverläkare: 6,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., direktörsarfvode 1,000 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Åtta sjuksköterskor: lön 600 kr., dessutom två älderstillägg, hvardera å 100 kr. Tolf sjuksköterskebiträ-

den: 300 kr. Nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden: 240 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två älderstillägg, hvardera å 300 kr. samt 50 kr. årligen för tillsyn af Nämndens sjuktransportvagnar. Predikant: arfvode 900 kr. Skrifbiträde: 1,200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två älderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,600 kr., däraf lön 1,120 kr., tjygr 480 kr., dessutom ett älderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 600 kr. Fyra eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två älderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 550 kr. Natvakt: 900 kr. Köksföreständerska: lön 600 kr., dessutom ett älderstillägg å 100 kr. Tvättföreständerska: lön 500 kr., dessutom ett älderstillägg å 100 kr. Förste dräng: 500 kr.; en dräng 500 kr., däraf beklädnadshjälp 100 kr.; två drängar: 400 kr. Kokerska: lön 360 kr. Tre köksbiträden: 240 kr.; två köksbiträden: 216 kr. En tvätterska: 264 kr.; tre tvätterskor: 240 kr.; en tvätterska: 216 kr. Två städerskor: 240 kr.

Underläkare och amanuens, som turvis äro jourhavande vid sjukhuset, uppbara därför tillsammans 100 kr. pr månad utöfver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuens bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, extra sjuksköterskebiträden, husmoder, maskinistbiträde, eldare, köksföreständerska, tvättföreständerska, drängar, kokerska, köksbiträden, tvätterskor och städerskor bostad, ved och kost; syssloman, maskinist, vaktmästare, portvakt och natvakt bostad och ved.

Styrelse.

Hälsövardsnämnden.

Direktör och öfverläkare.

Hellström, T. G.

Underläkare.

Rohlin, J. F.

Amanuens.

Linder, J. K.

Sjuksköterskor.

Karlsson, H. J.; Lindhe, A. Ch.; Liljevall, H.; Arnell, N.; Carlman, H. M.; Sellman, H. M. H.; Vakant.

Dessutom tolf sjuksköterskebiträden och nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Mörner, A. K.

Syssloman.

Åhlin, J. A.; riks., sjukhusets växel; allm. 48 01;
mottagningstid: 9—1.

Skrifbiträde.

Åhlin, A. Hj. D.

Husmoder.

Kajiser, W.

Köksförestånderska.

Almgren, C. W.

Twättförestånderska.

Jonsson, A. Ch.

Maskinist.

Halling, J. L.

Vaktmästare.

Löfvist, C. A.

Portvakt.

Tidblom, Julia Karolina.

Nattvakt.

Andersson, P. A.

Dessutom ett *maskinistbiträde*, fyra *eldare*, fyra *drängar*, en *kokerska*, fem *köksbiträden*, fem *tvätterskor* och två *städerskor*.

**Stockholms stads upptagningsanstalter
för hastigt insjuknade.**

Upptagningsanstalterna äro afsedda för tillfällig vård af sjuka personer, som af en eller annan orsak äro i behof af att snarast möjligt intagas å sjukvårdsanstalt men på grund af de i stadgar för Stockholms stads sjukhus gällande bestämmelser eller till äfventyrs af brist på plats icke kunna till vård af dessa sjukhus omedelbart emottagas. Sjuk, som är försedd med remiss till försörjningsinrättning eller af läkare utfärdadt intyg om behof af vård å dylik inrättning, må dock icke å anstalterna emottagas, så framt icke sjukdom tillstött, som kräfver ofördröjlig vård. För att å upptagningsanstalterna intagas skall den sjuka vara dit införd af polisman eller dit remitterad af förste stadsläkaren eller fattigvårdsinspektören; och skall dylik sjuk emottagas alla tider på dygnet. Styrelsen för det sjukhus, hvarvid upptagningsanstalten är belägen, äger att förordna en af sjukhusets assistentläkare att under inseende af vederbörande öfverläkare bestrida läkarevården vid anstalten. Upptagningsanstalterna äro för närvarande förlagda, en vid Sabbatsbergs sjukhus och en vid Maria sjukhus.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för upptagningsanstalterna för hastigt insjuknade den 28 sept. 1901.

Stat år 1907. Utgifter: 15,000 kr.

**Maria upptagningsanstalt för
hastigt insjuknade.**

Prästgårdsgatan 32; riks. 70 06.

En upptagningsanstalt vid Maria sjukhus — eller som den för kallades sjukasyl — öppnades den 1 juli 1880 för mottagande af hastigt insjuknade personer. För detta ändamål uppfördes 1902 å Maria sjukhusomt en särskild byggnad, som inrymmer 14 sängplatser, 6 för män och 4 för kvinnor samt 4 isoleringsrum.

Aflöningar m. m. Sjuksköterska: 700 kr., däraf lön 500 kr., ålderstillägg 200 kr. Två sköterskebiträden: 200 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterska och sköterskebiträden bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Maria sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Maria sjukhus.

Sjuksköterska.

Lidström, A. E.

Dessutom två *sköterskebiträden*.

Räkenskapsförare.

Se Maria sjukhus' syssloman.

**Sabbatsbergs upptagningsanstalt
för hastigt insjuknade.**

Dalagatan 9 & 11; riks. 56 22.

Anstalten öppnades för mottagande af sjuka den 14 okt. 1901. Byggnaden, som är uppförd till en vånings höjd, innehåller ett större sjukrum för män med 8 platser, ett mindre sjukrum för kvinnor med 4 platser, 3 isoleringsrum för oroliga patienter, jämte badrum, tekök, sköterskerum m. m.

Aflöningar m. m. Sjuksköterska: 700 kr., däraf lön 500 kr., ålderstillägg 200 kr. Sjuksköterskebiträde: 250 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterska och sjuksköterskebiträde bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Sabbatsbergs sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Sjuksköterska.

Blomqvist, S. W.

Dessutom ett *sjuksköterskebiträde*.

Syssloman.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Stockholms stads vårdanstalter för sinnessjuka.

För vård af sinnessjuka, som voro i trängande behof af vård å hospital, men af brist på plats icke kunde därstädes omedelbart emottagas, inrättades 1882 en särskild afdelning med 4 platser vid Maria sjukasyl (jfr ofvan Maria upptagningsanstalt sid. 61). Då detta utrymme snart visade sig för knappt, anordnades 1886 i Stadens egendom Jakobsberg vid Hornstull en provisorisk vårdanstalt för sinnessjuka med 26 platser.

Den 20 juni 1893 beslöto Stadsfullmäktige att utvidga försörjningsinrättningens afdelning för obotligt sinnessjuka och bestämde i sammanhang därmed, att å denna anstalt äfven skulle få intagas under någon kortare tid kommunen tillhörande sinnessjuka, hvilka voro i trängande behof af vård å hospital men ej genast kunde där blifva intagna. Denna byggnad skulle äfven inrymma den därstuga för provisorisk vård af patienter, som afvaktade att blifva på hospitalet intagna, hvilken Hälsovårdsnämnden låtit inrätta vid Jakobsberg. Då emellertid utrymmet äfven i det nya sjukhuset å försörjningsinrättningen visade sig otillräckligt, inreddes 1898 lokaler för ca 30 sinnessjuka i egendomen n:o 71 vid Brännkyrkagatan, (nu 82 Hornsgatan), och då äfven denna sjukafdelning blef fullt belagd, uppläts den 1 okt. 1902 en del af Katarina sjukhus och i maj 1903 (i samband med inrättandet af Provisoriska sjukhuset) hela sagda anstalt till vård af sådana sinnessjuka, hvarigenom bereddets plats för 106 patienter. Efter vidtagande af denna åtgärd utrymdes Hälsovårdsnämndens afdelning för sinnessjuka vid försörjningsinrättningen.

För att fylla det behof af ytterligare ökad utrymme för sinnessjukvården, som i slutet af år 1904 åter började göra sig gällande, gick Hälsovårdsnämnden i författning om inredande till sjuklokaler af ytterligare tvenne byggnader inom egendomen n:r 13 vid Södermannagatan. Denna afdelning, som inrymmer plats för 50 sjuka, togs i bruk den 27 jan. 1905.

Då inom kort trängsel ånyo uppstod, förhyrdes egendomen n:r 34 vid Bondegatan, och efter nödiga inrednings- och reparationsarbeten öppnades här den 21 dec. en ny provisorisk afdelning för sinnessjuka å tillsammans 50 platser, hvilka dock sedan kunnat ökas.

För vård af sinnessjuka finnas sålunda för närvarande icke mindre än fyra provisoriska sinnessjukhus, alla tillkomna under de senaste sju åren med tillsammans 248 sjukplatser.

Efter långvariga förhandlingar har frågan om anordnande af ett särskildt sjukhus för den Staden åliggande provisoriska sinnessjukvården slutgiltigt blifvit afgjord, i det Stadsfullmäktige för tillgodoseende af denna sjukvård den 15 juni 1905 fattat beslut om uppförande af en vårdanstalt för detta ändamål, inrymmande 460 platser och förlagd till lägenheten Långbro inom

Brännkyrka socken, samt härför anvisat ett belopp af 1,710,000 kr. Den 19 juni 1907 anvisade Stadsfullmäktige ytterligare 573,500 kr. till utvidgning (för mottagande af å Allmänna försörjningsinrättningen vårdade sinnessjuka).

Rörande Försörjningsinrättningens afdelning för sinnessjuka se Fattigvårdsnämnden, sid. 84.

Stat år 1907. (I denna stat ingår nytt anslag för 1907 till sinnessjukhus vid Långbro 300,000 kr., hospitalsafgifter 48,000 kr. och sjukvårdsersättningar till främmande kommuner 2,000 kr.) Utgifter: 561,000 kr.; inkomster: 18,000 kr.

Katarina sjukhus.

Sandbergsgatan 1; riks. 26 00, 33 20.

Anstalten kan rymma 106 platser.

Aflöningar m. m. Öfverläkare: 5,300 kr. Underläkare: 2,500 kr. Tre sjukskötare: 480 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Nitton sjuksköterskebiträden: 276 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Tre sjuksköterskeelever: 216 kr. jämte en del klädespersedlar. Syssloman: 1,000 kr. Förestånderska: 900 kr. Portvakt: 350 kr. Eldare: 210 kr. En städerska: 216 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; förestånderska, sjukskötare, sjuksköterskebiträden, städerska och eldare bostad, ved och kost; portvakt bostad och ved; sjukskötare och sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Kinberg, O. W. (tillika öfverläkare vid sinnessjukhusen Södermannagatan 13, Bondegatan 34 och Hornsgatan 82).

Underläkare.

Markström, E. U.

Dessutom tre sjukskötare, nitton sjuksköterskebiträden, tre sjuksköterskeelever.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Förestånderska.

Johanson, S.

Portvakt.

Gazelius, Elin.

Dessutom en eldare och en städerska.

**Provisoriska sinnessjukhuset
Hornsgatan 82.**

Riks. 104 15; allm. 30 15.

Anstalten rymmer 32 platser.

Aflöningar m. m. Underläkare: 2,500 kr. Syssloman: 400 kr. Öfversköterska: 900 kr. Tio sjuksköterskebiträden: 276 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg å 10 % af lönen. Portvakt: 720 kr. Kokerska: 336 kr. Köksbiträde: 204 kr. Städerska: 240 kr.

Dessutom åtnjuta underläkare bostad med möbler, eldning och städning, öfversköterska, sjuksköterskebiträden, kokerska, köksbiträde, städerska bostad, ved och kost, portvakt bostad och ved; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Åhman, G. H.

Syssloman.

Se Maria sjukhus.

Öfversköterska.

Fridström, G. O.

Portvakt.

Sjöberg, E. V.

Dessutom tio sjuksköterskebiträden, en kokerska, ett köksbiträde och en städerska.

**Provisoriska sinnessjukhuset
Södermannagatan 13.**

Riks. 94 09.

Anstalten rymmer 50 platser.

Aflöningar m. m. Öfversköterska: 500 kr. Fem sjuksköterskebiträden: 276 kr., jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg å 10 % af lönen. Baderska: 240 kr. Kokerska: 240 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad och kost; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Se Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Öfversköterska.

Olander, A. M. E.

Dessutom fem sjuksköterskebiträden, en baderska och en kokerska.

Provisoriska sinnessjukhuset Bondegatan 34.

Riks. 97 77.

Anstalten rymmer 60 platser.

Aflöningar m. m. Öfversköterska: 800 kr. Elfva sjuksköterskebiträden: 276 kr., jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg, hvardera å 10 % af lönen. Kokerska: 336 kr. Ett köksbiträde: 240 kr.; ett köksbiträde: 204 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad och kost; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Se Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Öfversköterska.

Persson, E.

Dessutom elfva sjuksköterskebiträden, en kokerska, två köksbiträden.

Polikliniker.

För vård af fattiga sjuka underhåller Staden en poliklinik å Södermalm samt lämnar bidrag till underhållskostnaderna till tvenne fristående polikliniker, en å Östermalm och en å Norrmalm.

För dessa trenne, som afgifva berättelser till Hälsovårdsnämnden, redogöres här nedan. Staden lämnar äfven bidrag till andra polikliniker, såsom Serafimerlasarettets, Diakonissjukhusets, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalts, Karolinska institutets poliklinik (vid Kungsgatan) samt Tandläkareinstitutets. Dessutom har Staden egna polikliniker i förening med vissa sjukhus, nämligen Maria, Sabbatsbergs och sjukhuset St Görän. — Å dessa polikliniker lämna specialister i ögon-, öron-, kvinno- och barnsjukdomar etc. kostnadsfri behandling åt personer, hvilkas medellöshet blifvit styrkt.

Stat år 1907. Utgifter: 35,300 kr. (siffran ej uttömmande).

Polikliniken å Östermalm.

Riddaregatan 3; Östern. 15 85.

Aflöningar m. m. Två läkare: arfvode 1,000 kr.

Föreståndare.

Sederholm, E. (se nedan afd. för hudsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 4—5.

Läkare.

Uddgren, Gerda S.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och lördagar 11—12.

Läkare.

Sederholm, E.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstider: tisdagar och fredagar 9—10.

Läkare.

Netzler, F. A. G.

Afdelningen för mag- och tarm-sjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8—9 f. m.

Läkare.

Rosengren, J. A.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Klingspor, S. V.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar.

Mottagningstid: se nedan.

Läkare.

Ahlström, G. A. A. (mottagningstid: tisdagar och torsdagar 6,30—7,30 e. m., söndagar 8,30—9,30 f. m.); Sundquist, Alma M. K. (mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6,30—7,30 e. m.).

Afdelningen för reumatiska åkommor.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 1—2.

Läkare.

Odqvist, K. A.

Polikliniken på Norrmalm.

St. Badstugatan 78.

Aflöningar m. m. Staden bidrar med 1,000 kr.

Föreståndare.

Reuter, L. M. (se nedan afd. för barnsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 12—1.

Läkare.

Reuter, L. M.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstider: se nedan.

Läkare.

Arnoldson, N. J., (mottagningstid: onsdagar och lördagar 6,30—7,30;

Holmgren, N. G. Fritiofsson, (mottagningstid: måndagar och fredagar 1,30—2,30).

Afdelningen för matsmältningsorganens sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 6—7.

Läkare.

Dahl, J. R.

Afdelningen för könssjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 7—8.

Läkare.

Krikortz, S. E.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12.

Läkare.

Rinman, K. K.

Polikliniken på Södermalm.

Folkungagatan 69; Maria 10 23.

Aftöningar m. m. Två läkare; arfvode 1,000 kr.; en läkare; arfvode 800 kr.; fyra läkare; arfvode 600 kr.

Föreståndare.

von Döbeln, J. W. (se nedan afd. för ögonsjukdomar).

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 2—3.

Läkare.

von Döbeln, J. W.

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 12—1.

Läkare.

Salander, B. H.

Afdelningen för hals-, näs- och öronsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 11—11,30.

Läkare.

Larsson, A.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Moberg, W. L.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 1,30—2,30.

Läkare.

Widstrand, K. A.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 7—8 e. m.

Läkare.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar hos kvinnor samt kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 7—8 e. m.

Läkare.

Sundquist, Alma M. K.

Afdelningen för tandsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8,30—9,30.

Tandläkare.

Wessler, J. A.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Vällinge i Salems socken af Stockholms län; adr. Vällinge, Stockholm II.

Tel. Sturehof 12.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt personer, som efter genomgången sjukdom häraf äro i behof och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en af godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjertröm, till Stockholms stad öfverlämnad donation å 200,000 kr. Årliga afkastningen af donationens kapital, som förvaltas af Stockholms stads Hälsovårdsnämnd och icke får till sitt belopp förminkas, skall enligt donationsbrevfets bestämmelser användas till bestridande af utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. I sammanhang med mottagande af denna donation hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 24 jan. 1905 åtagit sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej betäckas af denna donation och möjligen tillkommande donationers afkastning. Enligt donationsbrevet hafva Norra Kalmar läns lasaretsläkare rättighet att ständigt få vid hemmet disponera öfver två platser.

Hemmet förvaltas af en styrelse, bestående af förste stadsläkaren, fattigvårdsinspektören och två ledamöter, utsedda en af Fattigvårdsnämnden och en af Hälsovårdsnämnden, samt godsägaren Albert Pålson, så länge han själf är därtill villig. De valda ledamöterna utses hvarje år i dec. månad för det kommande året. Stadgar för hemmets verksamhet fastställas af Hälsovårdsnämnden på förslag af styrelsen. Styrelsen förvaltar under Hälsovårdsnämnden såsom öfverstyrelse hemmets angelägenheter. Vistelsen å hemmet är kostnadsfri och får i regel ej öfverskrida fyra veckor. Remiss till intagning sker genom Stockholms fattigvårdsinspektör.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens stadgar för Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem den 24 aug. 1906.

Stat år 1907. (Af Stadens medel): utgifter 8,500 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndarinna: 450 kr. Kokerska 300 kr. Tjänarinna: 216 kr. Gårdsdräng: 600 kr. Föreståndarinna, kokerska och tjänarinna åtnjuta dessutom bostad, kost, lyse, bränsle och tvätt, gårdsdräng vedbrand och vissa andra natura förmåner.

Styrelsens ledamöter.

Förste stadsläkaren.

Fattigvårdsinspektören.

Strahl, A. A. F., rådman, (vald af Hälsovårdsnämnden).

af Stedt, Louise Josefina Charlotta, öfverstinna, (vald af Fattigvårdsnämnden).

Pålson, S. A., godsägare, (donator).

Föreståndarinna.

Lagercrantz, Ellen Charlotta Sofia.

Dessutom en *kokerska*, en *tjänarinna* och en *gårdsdräng*.

Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka.

Svartensgatan 14; riks. 7554; allm. 30929; expeditionstid: helgfria tisdagar och fredagar 9—10 samt måndagar och torsdagar 6—7. Understöd utdelas tisdagar 11,30.

Byrån, som inrättades år 1906, har till uppgift att åt lungotssjuka meddela råd och upplysningar till sjukdomens bekämpande och förekommande af smittas spridande och att, om den sjuke är medellös eller mindre bemedlad, lämna nödigt understöd. Byrån står under Hälsovårdsnämndens förvaltning och öfverinseende, och utöfvar förste stadsläkaren närmaste tillsynen öfver dess verksamhet. Byrån står under ledning af en föreståndare, som skall vara en legitimerad och i tuberkulossjukdomens diagnos, behandling och profylaxi kunnig läkare. Föreståndare äfvensom assistentläkare, därest sådana komma att anställas, antagas af Hälsovårdsnämnden; öfrig personal antagas af förste stadsläkaren på förslag af föreståndaren till det antal, Hälsovårdsnämnden bestämmer.

Understöd åt sjuka, som anlita byråns hjälp, bestämmas af ett förtroenderåd, bestående af byråns föreståndare och två personer, af hvilka Hälsovårdsnämnden utser en och Fattigvårdsnämnden en, med iakttagande att upplysning inhämtas från Fattigvårdsnämnden, innan understöd utdelas, och att anmälan göres, då utdelning af understöd ägt rum. Ej må understöd lämnas åt sjuk, som icke äger hemortsrätt i Stockholm.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka den 7 sept. 1906.

Stat år 1907. Utgifter: 25,000 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare: lön 4,000 kr. Sköterska: lön 1,400 kr. Bokförare: lön 900 kr.

Förtroenderådets ledamöter.

Josefson, A. R. (se nedan); **Berg, Helen E.**, änkefru, (utsead af Hälsovårdsnämnden); **Lindblom, A.**, fattigvårdsinspektör, (utsead af Fattigvårdsnämnden).

Suppleanter.

Heurlin, E., grosshandlare; en vakant.

Föreståndare.

Josefson, A. R.

Sköterska.

Franzén, Ch. H.

Bokförare.

Raphael, Ida M.

Stockholms stads tuberkulossjukhus.

(Under byggnad vid Söderby).

Söderby, Salems socken, Stockholms län.

Genom beslut den 17 maj 1906 anslogo Stadsfullmäktige 1,966,000 kr. till uppförande af en anstalt för tillgodoseende af tuberkulossjukvården i Stockholm å Stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset är afsedt att mottaga medellösa med hemortsrätt i Stockholm men äfven, om sådant utan men för sjukhusets egentliga uppgift låter sig göra, mindre bemedlade lungotssjuka i alla stadier å 400 platser i allmänt rum samt 30—40 företrädesvis för mera ömtåliga patienter beräknade platser i enskilda och halfenskidla rum.

Förarbeten för sjukhusets uppförande började år 1906, då 200,000 kr. anslogos till ändamålet.

Stat år 1907. Till nybyggnader m. m.: 200,500 kr.

Stockholms stads vaccinationsväsende.

Grundvalen för Stadens vaccinationsväsende bildar Kungl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente för skyddskoppymningen i riket af 1853, som stadgar, att hvarje barn skall vaccineras, innan det uppnått två års ålder. Kontrollen öfver föreskrifternas efterlefnad handhafves numera i Stockholm så, att Stadens rotämän årligen lämna Hälsovårdsnämnden uppgift på barn, hvilka, churu de öfverskridit vaccinationsåldern, icke anmälts såsom ympade. Dessa barns målsmän kallas nu genom hälsopolisen vid stadgad påföljd af böter att låta inställa barnen hos vaccinatorerna. Staden aflönar fyra vaccinatorer, alla läkare, hvilka under den blidare årstiden (i regeln numera maj, juni september samt möjligen oktober) en gång i veckan på offentliga

vaccinationslokaler i de skilda stadsdelarna gå allmänheten till handa med kostnadsfri skyddskoppsympning. På samma ställe vaccineras de barn, som i rätt tid inställas. Angående privat vaccinerade barn skola anmälningar göras till Hälsovårdsnämnden. Efter vaccinationens slut hvarje höst insändas listor öfver samtliga vaccinerade till Hälsovårdsnämnden, som inom januari månads utgång öfverlämnar listorna till rote-männen för anteckning i mantalsböckerna.

Vaccinatörer förordnas af Hälsovårdsnämnden.

Instruktion. K. br. den 16 nov. 1854 till Sundhetskollegium angående skyddskoppsympningen i Stockholm. Öfverståhållareämbetets kungörelse den 23 jan. 1855. Åtskilliga förändringar i vaccinationsväsendets handhavande infördes i början af 1880-talet på grundval af förhandlingar mellan Öfverståhållareämbetet och Hälsovårdsnämnden.

Aflöningar m. m. Fyra vaccinatörer: arfvode 500 kr. Till Nämndens disposition för ökad arbet vid vaccinationen: 800 kr. (högst).

1. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Storkyrkoförsamlingen och Kungsholmen).

Svartmangatan 21 & 23; mottagning: onsdagar 10 f. m. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn; mottagningstid: torsdagar 1,30 e. m.

Vaccinatör.

Scholander, C. Th.

2. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Klara och Adolf Fredriks församlingar).

Kungsgatan 30; mottagningstid: onsdagar och fredagar 4 e. m.

Vaccinatör.

Erdmann, T. L.

3. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Jakobs, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonoras och Oscars församlingar).

Riddaregatan 3; mottagningstid: tisdagar och torsdagar 5 e. m.

Vaccinatör.

Nordlund, J. B.

4. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Maria och Katarina församlingar).

Timmermansgatan 28 (Folkskolehuset); mottagningstid: torsdagar 3,30 e. m. Folkungagatan 69; mottagningstid: fredagar 12,30 e. m.

Vaccinatör.

Olson, E.

Stockholms stads besiktningsbyrå för prostituerade kvinnor.

Trädgårdsgatan 3; polisens växelstation, riks. och allm.

Byrån leder sitt ursprung från år 1859, då en dylik byrå upprättades och ställdes under kurhusöverläkarens insende.

Stat år 1907. Utgifter: 11,000 kr.

Aflöningar m. m. Tre läkare, hvaraf en föreståndare: 2,000 kr. Bakteriolog: 1,000 kr. Till Nämndens disposition för öfriga aflöningsbehof, högst 2,200 kr., däraf 800 kr. till föreståndaren för Polisens prostitutionsafdelning.

Föreståndare.

Aspelin, J. M., andre stadsläkare.

Läkare.

Lindblad, A.; Scholander, C. Th.

Bakteriolog.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Kommissarie.

Dahlqvist, P., föreståndare för Polisens prostitutionsafdelning.

Allmän hälsovård.

Under rubriken Allmän hälsovård i kommunens stat ingå: Hälsopolisen, Hälsovårdsnämndens laboratorier, Vaccinationsväsendet, Bostadsinspektionen, Upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka, Desinfektionsanstalten, Isoleringsanstalten, karantänsanstalten Skottland, Stadens karantänsstallar, desinfektionen i bostäder, utrotande af råttor, tjänstesor och diverse utgifter.

Stat år 1907. Utgifter: 161,200 kr.; inkomster: 3,100 kr.

Stockholms stads hälsopolis.

Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41, allm. 52 61; expeditionstid: 9—7.

Hälsopolisnämningen afser att bereda Hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen öfver ordningen i staden, hvad hälsovården angår. Hälsopolisens chef närmast förste stadsläkare är sundhetsinspektören, som antages af Hälsovårdsnämnden och skall vara en i allmän hälsovård kunnig läkare. Till hälsopolisen räknas också stads-veterinären och biträdande stadsveterinären, hvilka hafva sin hufvudsakliga verksamhet vid köttkontrollen (se sid. 69).

Sundhetsinspektören åligger hufvudsakligen: att lämna den öfriga personalen nödig undervisning i allmän hälsovårdslära och annat, som till dess yrke hörer, att själf eller genom den öfriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskildt ägna sin uppmärksamhet åt infektions-sjukdomarnes förhållanden i staden, att hvarje helgfri dag på bestämd tid infinna sig å Hälsovårdsnämndens byrå och på kallelse installa sig vid Nämndens sammankomster, till hvilka han äfven därför utan må äga tillträde. Vid förfall för förste stadsläkaren skall sundhetsinspektören vara skyldig att hans tjänsteåligganden bestrida, såvida han därtill förordnas.

Stadsveterinären tillhör Stadens hälsopolis och antages af Hälsovårdsnämnden. Stadsveterinären må ej idka enskild praktik inom veterinäryrket ej heller utan Nämndens tillåtelse åtaga sig annan tjänst. Denne veterinärs hufvudsakligaste åligganden äro: att i enlighet med gällande författningar öfvervaka smittosamma sjukdomar och farsoter bland husdjuren, att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet, att hålla tillsyn öfver slakterierna i staden, att öfvervaka slakten, slaktdjurens beskaffenhet samt köttets behandling och förvaring, att, där så behöfves, undervisa slaktarne i fråga om lämpliga metoder vid slakten, att hafva uppsikt öfver kött och fläsk samt däraf beredda födoämnen, som hållas till salu i bodar, å torg eller andra försäljningsplatser m. m. Stadsveterinären har närmaste uppsikt öfver köttbesiktningensbyråerna samt skall tills vidare vara förståndare vid en af dessa (se Södra köttbesiktningensbyrå, sid. 69).

Biträdande stadsveterinären har, förutom skyldighet såsom förståndare för den ena af köttbesiktningensbyråerna (se Norra köttbesiktningensbyrå, sid. 69), till åliggande, att utan särskild ersättning biträda stadsveterinären uti de göromål, som åligger denne enligt den af Hälsovårdsnämnden (den 13 mars 1880) utfärdade instruktion, att vid laga förfall för stadsveterinären utan särskild ersättning bestrida hans tjänsteåligganden, och att lämna det biträde vid vaccination af kalffvar, som af förste stadsläkaren eller stadsveterinären äskas.

I öfrigt utgöres hälsopolisen af en kommissarie och 20 tillsyningsmän.

Kommissarijen utöfvar det närmaste förmanskapet öfver tillsyningsmännen och vägleder dessa vid deras arbete, öfvervakar att Hälsovårdsnämndens uppmaningar angående afhjälpan af sanitära olägenheter efterkommas samt är efter förordnande åklagare i sundhetsmål.

Tillsyningsmännen åligger hufvudsakligen att vaksamt efterspana befintliga sanitära olägenheter samt att äfven hafva uppmärksamheten fäst på efterlefnaden af de föreskrifter rörande sundheten och snyggheten i staden, hvilkas öfver-

vakande författningensligt tillhör allmänna polisen samt, om de finna något i detta afseende att anmärka, därom till närmaste polisvaktkontor lämna rapport.

Instruktioner. Hälsovårdsnämndens instruktion för Stockholms hälsopolis den 8 okt. 1880. Hälsovårdsnämndens provisoriska instruktion för Stockholms stads Hälsovårdsnämndens veterinär den 13 mars 1880. Hälsovårdsnämndens instruktion för Hälsovårdsnämndens biträdande veterinär den 13 nov. 1885.

Aflöningar m. m. Sundhetsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjpgr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsveterinär: 3,000 kr. Kommissarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjpgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., samt bostad och ved. Två förste tillsyningsmän: 2,300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Aderton tillsyningsmän: lön 1,900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kronor.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; Hälsovårdsnämndens expedition; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; Hälsovårdsnämndens exp.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2; (se f. ö. Södra köttbesiktningensbyrån.)

Biträdande stadsveterinär.

Åfeldt, N. O. E., (se Norra köttbesiktningensbyrån.)

Kommissarie.

Österberg, B. A.

Förste tillsyningsmän.

Östergren, P. A.; **Magnusson, R. E.**

Dessutom aderton *tillsyningsmän* samt *extra tillsyningsmän* i mån af behof.

Stockholms stads anstalter för köttbesiktning.

Sedan hälsovårdsstadgan börjat tillämpas i Stockholm och i sammanhang därmed hälsopolisuppsikt införts öfver här till salu utbudna födoämnen, blefvo (1880) de förra trikinbyråerna centralpunkter för den offentliga köttbesiktningen i gemen. Förståndareskapet, som förut varit anförtrodt åt läkare, öfverlämnades, sedan dessa afgått, åt Hälsovårdsnämndens veterinärer.

Köttbesiktningensbyråerna, som de numera kallas, hafva enligt senaste föreskrifter till uppgift att dels betjåna allmänheten med besiktning i sanitärt afseende af inlämnade fläsk- och andra köttvaror, dels verkställa undersökning af sådana matvaror, som af stadens hälsopolis anhållits, och i förekommande fall oskadliggöra dessa. Svinkött, som

vid undersökning befunnits trikinhaltigt, inlöses af byråerna enligt viss taxa. Närmaste tillsynen öfver byråerna utöfas af stadsveterinären. Byråerna benämnas den norra och den södra och hafva, för att vara lätt tillgängliga för allmänheten och hälsopolisen, placerats i närheten af de betydande salutorgen Hötorget och Kornhamnstorg, nämligen i egendomarna nr 4 Olofsgatan och nr 2 Västra Slussgatan. Den södra byrån har för mottagande af fläsk för trikinbesiktning dessutom en filial i nr 8 Munkbrogatan.

Vid hvarje byrå skola vara anställda en föreståndare, som bör vara legitimerad veterinär, en bokförare, en kassör, tillika journalförare och vägare, erforderligt antal mikroskopister, en förman samt behöfligt antal betjäning. Föreståndare, bokförare (numera Hälsovårdsnämndens kamrerare) och kassörer antagas af Hälsovårdsnämnden, öfrig ordinarie personal af förste stadsläkaren och extra personal af föreståndaren.

Stadgar. Hälsovårdsnäs stadgar för köttbesiktningabyråerna i Stockholm den 26 febr. 1904.

Stat år 1907. Utgifter: 75,000 kr.; inkomster: 75,000 kr.

Södra köttbesiktningabyrån.

Västra Slussgatan 2, med filial Munkbrogatan 9; riks. 755; allm. 36 29; filialen: allm. 1132; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvide 5,000 kr. (dessutom 3,000 kr. såsom stadsveterinär). Biträdande föreståndare: arfvide 5,000 kr. Kassör: arfvide 2,200 kr. Mikroskopister: arfvide 1,200—1,300 kr. Förman: arfvide 1,900 kr. Vaktmästare: arfvide 1,300—1,500 kr. Inkasserare och profbärare: arfvide 900 kr.

Föreståndare.

Nystedt, S. P., stadsveterinär; (se Hälsovårdsnämndens expedition, sid. 50.)

Biträdande föreståndare.

Jansson, J. E.

Kassör.

Lundholm, A. U.

Mikroskopister.

Tjäder, Amelie Gustava; Nyman, Tyra Teresia; Ahlström, Sofia Elisabeth; Fagerberg, Elsa Elisabeth Olivia.

Förman.

Eriksson, K. J. (filialen).

Vaktmästare.

Jonsson, K. E. (förste vaktm.); Pettersson, C. H. Hj. Hjerstrand, S. M. (filialen); Svanström, K. Th. (filialen).

Inkasserare.

Andersson, S. V.

Dessutom tre *extra mikroskopister* och två *extra stämplare* (hvaraf en i filialen), hvilka inkallas i mån af behof.

Norra köttbesiktningabyrån.

Olofsgatan 4; riks. 754, allm. 67 00; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvide 6,000 kr. Biträdande föreståndare: arfvide 4,000 kr. Kassör och vägare: arfvide 2,200 kr. Sex mikroskopister: arfvide 1,100—1,300 kr. Förman: arfvide 1,900 kr. Vaktmästare: arfvide 1,300—1,500 kr. Stämplare: arfvide 1,200 kr.

Föreståndare.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Biträdande föreståndare.

Petreljus, K. A. O.

Kassör och vägare.

Stoltz, J. O.

Mikroskopister.

Hanngren, Maria Helena; Palin, Anna Maria; Stoltz, Berta Eugenia; Svedelius, Anna Matilda; Malmberg, Maria Ingeborg Bernhardina; Ringström, Ingeborg Fredrika.

Förman.

Odin, K. A.

Vaktmästare.

Edman, E.; Johansson, J. T.; Ekström, K. J. V.; Lindström, J. H.

Dessutom sex *extra mikroskopister*, en *stämplare* och två *extra arbetsbiträden*, hvilka inkallas i mån af behof.

Stockholms stads destruktionsanstalt.

Löfsta; riks. Riddersvik 3; allm. Riddersvik 4; expeditionstid: 9—4.

Under lång tid har behofvet af en särskild destruktionsanstalt för oskadliggörande af beslagtagna födoämnen och kadaver efter själfdöda djur gjort sig starkt gällande. Hälsovårdsnämnden har ansett, att den behöfliga destruktionsanstalten lämpligast borde förläggas till den för Stadens renhållningsverk använda egendomen Löfsta i Järfälla socken, dit redan järnvägsförbindelser finnas. Då därstädes äfven skulle uppföras en förbränningsugn för sopor, förenad med en maskin- och ångpanneanläggning, hvilken skulle drivas med det vid sopförbränningen alstrade värmets, kunde äfven destruktionsanstalten för en måttlig kostnad härifrån erhålla sitt värme- och kraftbehof. Sedan Stadsfullmäktige med gillande af denna tilltänkta anordning i 1904 års stat anvisat härför erforderliga medel, vidtog arbetet med destruktionsanstaltens ordnande, och den 1 juni 1906 uppläts densamma till begagnande.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar däraf och kasserade, till föda otjänliga födoämnen af animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter. Den närmaste ledningen af anstaltens skötsel har af Nämdens uppdragits åt biträdande stadsveterinären.

Anstalten är inrymd i en envåningsbyggnad af sten, hvilken innehåller ett styckningsrum, ett apparat- eller kokningsrum, ett rum för malning af köttmjöl, produktarnas vägning och förpackning, tvenne mindre kontorsrum samt ett badrum. Vind och källare användas till magasin och förvaringsrum. Erforderlig ånga erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från hvilken äfven lämnas erforderlig elektrisk kraft till en för extraktorns roterande under torkningsprocessen samt för köttmjölskvarnen använd motor på 17 hästkrafter.

Stat år 1907. Utgifter: 15,000 kr.; inkomster: 15,000 kr.

Aflöningar m. m. Veterinär: 500 kr. Redogörare: 500 kr. Förman: 1,500 kr., samt bostad. Maskinist: 1,620 kr. (tillika maskinist vid Renhållningsverkets afd. vid Löfsta, hvarifrån halva lönen utgår).

Veterinär.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Redogörare.

Forssman, E. Hj., föreståndare för Renhållningsverkets afdelning vid Löfsta.

Förman.

Ljungqvist, E. J.

Maskinist.

Carlsson, A. J.

Hälsövarðsnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium.

Hötorget 14; riks. 15 38; allm. 87 72; expeditionstid: 1—3.

Hälsövarðsnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium började sin verksamhet år 1883. Anstalten förestås af Hälsövarðsnämndens ingenjör. Af ingenjören utföras tekniskt-hygieniska undersökningar i samband med Nämndens verksamhet såsom beträffande vattenaflopp, bostäder och samlingslokaler, fabriker och näringar m. m., kemiska undersökningar angående till salu hållna födoämnen, dryckesvaror och utjningsmedel samt i öfrigt analyser och tekniska undersökningar, som påkallas särskildt genom hälsopolisens verksamhet.

Instruktion. Hälsövarðsnämndens instruktion för Hälsövarðsnämndens ingenjör den 16 febr. 1894.

Stat år 1907. Utgifter: 12,000 kr.

Aflöningar m. m. Ingenjör: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjpgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr.

Ingenjör.

Sondén, K. G. A.

Dessutom *tillfälliga biträden* i mån af behof.

Hälsövarðsnämndens bakteriologiska laboratorium.

Hötorget 14; riks. 15 02; allm. 52 62; laboratoriet öppet: 9—3, 5—7.

Hälsövarðsnämndens bakteriologiska laboratorium började sin verksamhet 1901. Å laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar rörande till Nämndens verksamhet hörande frågor äfvensom utredningar i hälsövarðsrenden, för hvilka bedömande bakteriologisk sakkunskap erfordras, samt undersökningar i diagnostiskt syfte (för medellösa i Stockholm kostnadsfritt, eljest enligt taxa) å de prof., som för dylikt ändamål från de praktiserande läkarna i staden eller landsorten till laboratoriet insändas.

Instruktion. Hälsövarðsnämndens instruktion för föreståndaren vid Nämndens bakteriologiska laboratorium den 12 april 1901.

Stat år 1907. Se under det fysikalisk-kemiska laboratoriet.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvide 4,000 kr.

Föreståndare.

Jundell, I. (Fr. o. m. juli 07: *Alfvén, K. A.*)

Stockholms stads desinfektionsanstalt.

Östgötagatan 44; riks. 7 56; expeditionstid: 8—1, 3—7.

Desinfektionsanstalten grundades år 1882 och inrymdes i lokal vid Hornsgatan 82. Den hade till en början allenast en desinfektionsugn och 4 rum för härbärgerande af friska personer, hvilka bostäder med anledning af där inträffade fall af smittosamma sjukdomar undergingo desinfektion. På sommaren 1906 flyttades desinfektionsanstalten till sin nuvarande lokal, där tvenne ugnar finnas uppsatta. (Jfr Isoleringsanstalten, sid. 71.)

Stat år 1907. Utgifter: 8,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Desinfektionsanstalten och Isoleringsanstalten). Desinfektör: 1,200 kr. Vaktmästare: 1,200 kr.

Dessutom åtnjuta desinfektör och vaktmästare bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Desinfektör.

Strömberg, S. A.

Vaktmästare.

Pettersson, K. A. E.

Desinfektion i bostäder.

Stockholms hälsopolis, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 741; allm. 52 61; expeditionstid: 9—7.

Desinfektion i bostäder verkställas af Hälsopolisen jämlikt K. förordningen den 19 mars 1875 ang. åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare samt lagen den 13 maj 1904 angående vissa åtgärder mot utbredning af lungot, äfvensom i andra fall på begäran af enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd.

Reglemente m. m. Se ofvan.

Stat år 1907. Utgifter: 2,000 kr.

Aflöningar m. m. Hälsopolisens tillsyningsmän användas.

Desinfektörer.

Tvenne af Hälsopolisens tillsyningsmän.

Stockholms stads isoleringsanstalt.

Brännkyrkagatan 62; riks. 97 79. Expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstaltens ändamål är att härbärgera och ställa under observation personer från smittade hem. Den inrymdes till en början (1882) i samma lokal som Desinfektionsanstalten, Hornsgatan 82, såsom en särskild isoleringsafdelning. Den nuvarande isoleringsanstalten är (sedan år 1905) inrymd i egendomen n:r 62 vid Brännkyrkagatan. Anstalten rymmer i nedre våningen, förutom kök och bostad för förestånderskan, expeditionsrum samt tvenne badafdelningar, en för män och en för kvinnor. En trappa upp finnas fyra rum med olika ingångar samt inom särskild tambur en afdelning på tre soffrum och matrum, afsedd att vid utrymmande af någon större lägenhet bereda tillflykt äfven åt en större familj. Två trappor upp äro inredda sju isoleringsrum, flertalet med skilda ingångar, samt förrådsrum. Å hela anstalten kan samtidigt intagas ett fyrtiotal personer.

Tillsynen öfver hela anstalten utöfvas af sundhetsinspektören.

Stat år 1907. Utgifter: 6,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Isoleringsanstalten och Desinfektionsanstalten). Förestånderska: 600 kr.

Dessutom åtnjuter förestånderska bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Förestånderska.

Strömberg, Ch.

Stockholms stads karantänsanstalt.

Skottland, Fjäderholmarne; Riks. 15 65.

En karantänsanstalt ingick redan i den 1884 uppgjorda planen för ordnandet af hufvudstadens epidemisjukvård, men den anlades först 1892 under trycket af då hotande kolerafara. Till plats därför valdes den till Fjäderholmsgruppen hörande lilla ön Skottland. Anstalten har till ändamål att betjäna fartyg, som medföra smittosamt sjuka personer och därför måste undergå desinfektion. Anstalten är ordnad efter samma principer som desinfektionsanstalten i staden churu i mindre skala. Hufvudbyggnaden innehåller dels en mindre sjukafdelning på sex å åtta sängar, dels en därifrån fullständig skild desinfektions- och tvättafdelning. Härförutom finnas en mindre logementsbyggnad för fartygsbesättning, bostadshus för anstaltens egen personal samt skjul och andra nödiga uthus. Anstalten har blott få gånger behöft tagas i bruk, men då gjort god nytta.

Stat år 1907. Utgifter: 1,000 kr.

Aflöningar m. m. Tillsyningsman: arfvode 600 kr. Öfrig personal anställes vid behof.

Tillsyningsman.

Karlsson, C. A.

Stockholms stads karantänsstallar.

F. d. Järnvägen å K. Djurgården.

Sedan K. kungörelsen den 1 maj 1885 föreskrifvit, att införelse sjöledes af nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som för djuren inrättade karantänslokaler, gick Öfverståthållareämbetet i författning om anordnande af dylik lokal. Denna ersattes på våren 1893 med ett på stadens bekostnad efter rationella principer inrättadt mindre karantänsstall, som fick sin plats inom f. d. Järnvägen på Djurgården. Stallet har plats för tolf större djur. Sedan genom K. kungörelsen den 18 maj 1894 skärpta karantänsbestämmelser införts, uppfördes på Hälsovårdsnämndens initiativ ännu ett dylikt stall under våren 1896, beläget icke långt från det förra. Hufvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt Stadsfullmäktiges beslut den 16 sept. 1898 under Hälsovårdsnämndens öfverinseende och förvaltning. Närmaste inseeendet öfver dessa anstalter tillkommer den af Medicinalstyrelsen förordnade besiktnings-(karantäns-)veterinären eller vid förfall för honom en besiktningsveterinärssuppleant. Vid anstalten finnas dessutom särskilda skötare.

Reglemente m. m. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur, den 9 jan. 1899 samt K. kungörelsen ang. hvad iakttagas bör vid införelse sjöledes till riket af levande höns, gäss, ankor och dufvor, den 28 sept. 1906.

Aflöningar m. m. Djurimportörerna betala efter taxa.

Besiktnings-(karantäns-)veterinär.

Nystedt, S. P., stadsveterinär.

Besiktnings-(karantäns-)veterinärs-suppleanter.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär; Jansson, J. E., bitr. förest. vid södra köttbesiktningsbyrån.

Dessutom skötare.

Utrotandet af råttor.

Hälso-polisen, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41; allm. 25 61; expeditionstid: 9 —7. Inlämningsställen af dödade råttor, se nedan.

Från och med år 1901 utbetalas genom Hälsovårdsnämnden ersättning för dödade råttor till främjande af dessa pestsmittbärande skadedjurs utrotande. Betalningen utgick till år 1905 med 10 öre pr dödat djur, från och med detta sistnämnda år utgår ersättning med 5 öre. De dödade råttorna inlämnas å vissa inlämningsställen (se nedan). Inseendet öfver denna verksamhet är uppdraget åt en af Hälso-polisens förste tillsyningsmän.

Reglemente m. m. Se Hälsovårdsnämndens berättelse år 1901.

Stat år 1907. Utgifter: 10,000.

Tillsyningsman.

Östergren, P. A., förste tillsyningsman hos Hälso-polisen.

Inlämningsställen.

I regel tillgängliga hela dagen.

Norrmalm: Klara Norra Kyrkogata 25, Roslagsgatan 6 och Renhållningsstationen vid Karlberg.

Östermalm: Birgerjarlgatan 41 och soplastningsstationen vid Östra järnvägsstationen.

Kungsholmen: Kungsholmsgatan 7 och 56.

Staden inom broarna: St. Nygatan 34.

Södermalm: Soplastningsstationerna vid Södra järnvägsstationen, Åsögatan 2, Nytorget 41, Södermalmstorg 26, Krummakaregatan 36.

Stockholms stads fosterbarnsinspektion.

Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 1—3.

Enligt lagen den 6 juni 1902 om fosterbarns vård åligger det hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd att hvar inom sitt verksamhetsområde, ägna särskild omsorg åt fosterbarn till skydd för deras hälsa, att för detta

ändamål dels tillse att icke fosterbarns vård utöfas af personer eller på ställen, som äro olämpliga därför, dels ock öfvervaka fosterbarnens behandling. Åt sundhetsinspektören lämnades 1903 i uppdrag att i de fall, då Nämndens eget ingripande fordrades, tillsvidare under året fullgöra de enligt lagen Nämnden åliggande skyldigheter i afseende å denna vård med åliggande för honom att mottaga anmälningar från barnuppföstrare och fullgöra den undersökning, sådan anmälan förutsätter, att öfvervaka och handleda de biträden, som kunde blifva ytterligare anställda för tillsynen af barnen. För utfölvande af sagda tillsyn äro numera anställda fyra inspektorer. Distrikten äro nu: 1. Maria förs., 2. Katarina och Nikolai förs., 3. Kungsholmen och de delar af Gustaf Vasa och Mattei förs., som ligga norr om Odengatan och väster om Norrtullsgatan från Odengatan norrut räknadt, 4. återstoden af Norrmalm samt Östermalm. Inspektören för 1. distr. sköter dessutom expeditionen.

Stat år 1907. Utgifter: 9,000 kr.

Aflöningar m. m. Fosterbarnsinspektör: 1,200 kr. En fosterbarnsinspektör: 1,800 kr.; tre fosterbarnsinspektorer: 1,500 kr.

Fosterbarnsinspektör.

Backlund, A. R., sundhetsinspektör.

Fosterbarnsinspektorer.

Harling, E. L. M. (1. distr.); Ellstam, f. Harling, E. R. (2. distr.); von Koch, M. M. (3. distr.); de la Croix, A. K. (4. distr.).

Stockholms stads bostadsinspektion.

Regeringsgatan 71; riks. 7438; allm. 8677; expeditionstid: 1—2.

År 1906 beslöto Stadsfullmäktige att en bostadsinspektion skulle under Hälsovårdsnämndens insecende inrättas i huvudstaden med uppdrag att ur sundhetssynpunkt afsyna nyuppförda byggnader, att upptaga och företaga utredning öfver klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt genom inspektion tillse, att bostäder icke till följd af olämpligt byggnadssätt, bristande underhåll eller öfverbefolkning äro hälsofarliga, och att efter den plan och i den utsträckning, som af Hälsovårdsnämnden bestämmes, företaga undersökning af bostädernas allmänna beskaffenhet.

Instruktion. Ej fastställd.

Stat år 1907. Utgifter: 12,800 kr.

Aflöningar m. m. Bostadsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjygr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Assistenten: 1,800 kr.

Bostadsinspektör.

Wirgin, G.

Assistenten.

Hesselgren, Kerstin; Julin, Kjerstin.

Stockholms stads ambulansväsende.

Det offentliga ambulansväsendet i Stockholm har utvecklats sig särskildt på senare åren, delvis under medverkan af enskilde. En del af den här nedan omnämnda ambulansattiraljen tillhör ej Hälsovårdsnämnden och står t. o. m. i ett fall (djurtransportvagnarna) ej under dess inseende; för öfversiktighetens skull har emellertid här sammanförts samtliga hithörande uppgifter. För närvarande finnas i hufvudstaden följande fortskaffningsmedel för sjuka personer eller för sjuka eller döda djur:

1) *Ambulansvagnar*, afsedda för transport af sjuka och skadade personer, som blifvit af polispersonalen omhändertagna för att beredas vård och hjälp. Af sådana vagnar finnas för närvarande tre, hvaraf en tillhörig Drottning Sophias förening, hvilken inlagt stor förtjänst om ambulansväsendets utveckling. Dessa vagnar finnas uppställda en å hvardera af brandkårens stationer i husen n:r 64 Malmskillnadsgatan (Johannes station, riks. 12 94, allm. 47 00) och n:r 11 Tjårhofsgatan (Katarina station, riks. 13 12, allm. 33 00) samt Krukmakaregatan 22 (Maria station; reservvagn) samt kunna af polisman rekvireras alla tider af dygnet. Transporten verkställs kostnadsfritt med manskap och hästar tillhörande brandkåren. Inställelse sker inom ungefärligen samma tidsutdråkt, som åtgär för kårens utryckningar till eldsvåda.

Det är läkare medgifvet att personligen från brandstationerna rekvirera ambulansvagnarna för transport till sjukhus af personer, som på grund af häftig blödning, till följd af olyckshändelse eller af annan orsak äro i *synnerligt* behof af *skyndsamt* behandling å sjukhus, så att sjukvagnens inställande icke kan afvakas, eller behofvet uppstått å sådan tid af dygnet, då denna vagn icke är tillgänglig, samt den sjukes transporterande i vanligt åkdon prövas skola medföra skada eller väsentligt ökad lidande.

Härvid skall läkaren uppgifva: a) sitt eget namn; b) den sjukes namn; c) d:o bostad; och d) d:o sjukdom; samt e) lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas.

Afser rekvisitionen plats å de norra stadsdalarna eller staden inom broarna, bör den ställas till Johannes brandstation, för öfriga delar af hufvudstaden till Katarina brandstation.

2) *Sjukvagnar*, afsedda för transport af sjuka, som vårdas i sina hem eller annorstädes och icke kunna forslas i vanliga åkdon utan att tillskyndas skada eller väsentligt ökad lidande. Dessa vagnar äro för närvarande två och finnas uppställda hos hyrverksaktiebolaget Frey, Gref-turegatan 11, som förbundet sig att med hästar och 2 bärare framföra vagnarna till begärd plats.

Den ena vagnen tillhör Drottning Sophias förening till understöd af härens och flottans sjukvård och kan af en hvar mot erläggande af

8 kronor för hvarje transport rekvireras genom bud eller telefon, riks. 4564, allm. 30 och hålles tillgänglig mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m.

Den andra vagnen tillhör Hälsovårdsnämnden och är afsedd att efter förordnande af läkare användas under ofvann angifna förhållanden för transport af medellösa eller mindre bemedlade sjuka. Vagnen tillhandahålles utan afgift mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m. och kan rekvireras antingen genom bud eller medelst telefon å samma nummer, som för närmast ofvann omnämda vagn angifvits.

Vid begagnandet af denna vagn skall följande iakttagas:

Det ankommer på vederbörande läkare att afgöra, huruvida den sjukes ekonomiska förhållanden äro sådana, att transporten bör verkställas kostnadsfritt, i följd hvaraf läkaren förutom vanlig sjukhusremiss, då sådan är erforderlig, skall utfärda särskildt uttyg, som jämte sjukdomens beskaffenhet uttryckligen angifver, att transporten skall ske med sjukvagn *kostnadsfritt*, hvilket inyte skall lämnas till kusken vid den sjukes afhämtande.

Vid rekvisitionen skall uppgifvas: a) den sjukes namn; b) lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas; c) det sjukhus eller annat ställe, till hvilket transporten skall ske; samt d) *tydligt tillkännagifvas* att rekvisitionen afser *Hälsovårdsnämndens* vagn.

3) *Epidemivagnar*, afsedda att användas för transport af sjuke, som lida af eller misstänkas lida af kolera, smittkoppor, fläckfeber, scharlakansfeber, difteri (och croup) samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angifvet, utlämnas vagn för mässlingssjukas transporterande.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom närmaste polisstation, om tydligt skrifven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukes namn och sjukdom (svensk benämning), eller af läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast rikstelefon 1289 — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgifva: a) sitt eget namn; b) den sjukes namn; c) d:o bostad; och d) d:o sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i hvarje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri för fattiga, som äro försedda med eller kunna anskaffa rotemens medellöshetsintyg; andra betala därför 2 kronor.

4) *Djurtransportvagnar*. På framställning af Svenska allmänna djurskyddsföreningen medgaf Drätselnämnden i januari 1901, att tvenne af den nämnda föreningen till allmänt begagnande upplåtna vagnar, särskildt konstruerade för transport af döda eller sjuka hästar och andra större djur, skulle få uppställas i Stockholms renhållningsverks kaserner samt kunna genom bud eller telefon rekvireras enligt närmare fastställda före-

skrifter. Då det emellertid visade sig, att vagnarna vid flera tillfällen icke kunnat inställas med önskvärd snabbhet samt att vid telefonisk rekvisition icke alltid vakt kunde finnas tillstädes å Renhållningsverkets kaserner för att mottaga densamma, öfverflyttades, efter framställning från Öfverståthållareämbetet till Drätselnämnden, uppdraget i fråga fr. o. m. år 1905 till brandkåren, som förfogar öfver ständig vaktpersonal och lämpligare hästar. Vagnarna uppställdes den ena å Johannes (riks. 12 94, allm. 47 00), den andra å Katarina station (riks. 13 12, allm. 33 00).

Kungörelse härom utfärdades af Öfverståthållareämbetet den 31 dec. 1904 med i hufvudsak samma föreskrifter som förut lämnats, nämligen följande.

Vagnarna få användas:

1:o) för transport af hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund af sjukdom eller af annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, därvid rekvisition härom göres af polisman och transporten verkställas till Kungl. Veterinärinstitutet eller, på begäran af djurets ägare eller innehafvare, till enskildt stall eller förvaringsrum, därest det samma är beläget inom hufvudstadens tullar;

2:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom hufvudstadens tullar eller i dess

närmaste omgifningar, därvid rekvisition kan ske omedelbart till någon af nyssnämnda brandstationer eller ock genom polisstation eller patrullerande poliskonstapel, samt

3:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur i andra fall än ofvan nämnda, då öfverenskommelse därom träffas för hvarje särskildt fall med brandchefen i Stockholm.

Det åligger ägare eller innehafvare af djur, som, på sätt i det föregående nämnts, blifvit transporterade, att härför utgifva ersättning:

a) För det i mom. 1 omförmälda fall med 4 kr., därvid betalning uppbäres af polispersonalen;

b) För det i mom. 2 omförmälda fall:
1:o) då transporten sker mellan kl. 6 förmiddagen och kl. 10 eftermiddagen med 6 kr.;

2:o) då transporten sker under öfriga delen af dygnet med 9 kr., i hvilka fall betalning erlägges i förskott å den brandstation, hvarifrån vagnen utlämnas;

c) För de i mom. 3 afsedda fall efter öfverenskommelse.

Reglementen m. m. Hälsovårdsnämndens tillkännagivande angående transport af *sjuka* inom hufvudstaden den 26 aug. 1904. Öfverståthållareämbetets kungörelse (angående djurtransporter) den 31 dec. 1904.